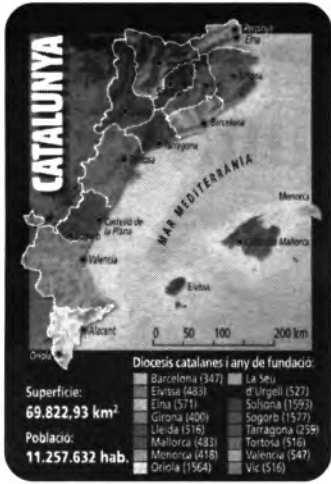

Any 2000

286 anys d'esclavatge sota la rapinya de Madrid/Babilònia.
 Tota Catalunya és una presó... de les manipulacions i mentides dels mitjans de comunicació (de propaganda) espanyols.
 Ells ens tracten com els nazis tractaren els jueus.
 L'antisemitisme espanyol és diu anticatalanisme.
 Són racistes, i contra els qui roben: per acollir-nos i que seguim pagant-los la borratxera.
 Quan tindrem la serena dignitat de resistir l'Imperi del Mal?
 Visca la Resistència Catalana contra el racisme espanyol!

L'ESTEL

<http://teletel.terra.es/personal/focifum>
 E MAIL focifum@teletel.es

A.P.P.E.C
 ASSOCIACIÓ
 DE PUBLICACIONS
 PERIÒDIQUES
 EN CATALÀ

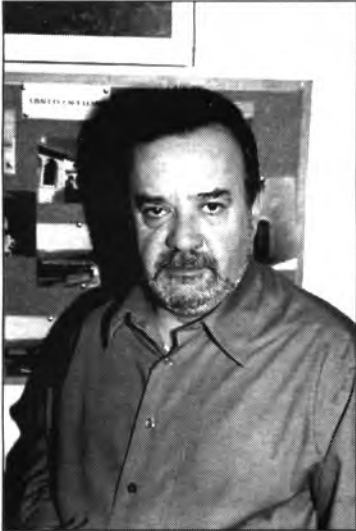
ANY XIX. NÚMERO 428

1er DE FEBRER DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

C I U T A T D E M A L L O R C A

Fa 15 anys que en Joan Rosic de santa Catalina regenta la Constructora Obres i Habitatges al seu despatx de l'Avinguda Jaume III de Ciutat. Tel. 971 715 352

Fa 25 anys que en Tolo Marí d'Eivissa regenta l'empresa Tolo Perruquers a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. Tel. 971 710 733

Fa un any que na Paula Domenech ha obert la botiga Segle Dinou a una travessia de Jaume III. Fa restauració de mobles i taller de policromats i pintura. Ven mobles antics. Tel. 971 727 836

Fa 4 anys que na Magdalena Ferrer regenta el Centre Dietètic Ferrer al carrer del Baró de santa Maria del Sepulcre de Ciutat. Va obrir aquesta botiga son pare en Joan Ferrer fa 30 anys. Tel. 971 710 360

Fa 17 anys que en Carles Pujol d'Andratx regenta el Restaurant Ca Carles al Costat d'ela Font del Sepulcre de Ciutat. Un lloc on se menja a la carta per una mitjana de 3000 ptes. Tel. 971 713 869

N'Antoni Lucas des Camp Rodó és el director comercial de Promotors Reina a l'Avinguda de Jaume III. Fa pisos i xalets a sa Teulera, al costat de son Dureta i els venen. Aquests habitatges oscil·len entre els 28 i els 65 milions de pessetes. Tel. 629 608 859

Fa 8 anys que en Joan Ramon de Sòller regenta l'empresa de selecció de Servei Domèstic a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. Si heu menester feina o algú que us faci net ca vostra, telefonueu-li al 971 728 673

Fa 29 anys que na Maria Sureda i sa filla Joana Maria regenten el Forn de la Concepció a Ciutat. Fan cafès i els dies feiners dinars. Tel. 971 714 772

Fa 17 anys que en Manel Abad és el director de la Botiga de Confecció Sintra a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. Tel. 971 215 188

Fa 8 anys que n'Ampar Gràcia regenta la Perruqueria Belian al carrer de la Unió de Ciutat. Va obrir aquest establiment sa mare Antònia Adrover fa 45 anys. Tel. 971 715 153

**Especial dedicat
 a SA POBLA
 Si vos ha
 agradat,
 telefonau al
 971 26 50 05
 i el vos
 enviarem cada
 quinze dies**

"No errem el camí, l'autèntica federació on hem d'anar els catalans és la d'Europa. Allà hem de conuiu amb les altres cultures i, entre elles, la castellana, però allà i enlloc més que allà. Recordi's que l'única llei magna, progressista i justa que pot fer l'estat espanyol és la "desconstitució" ben programada amb seny. Obsessionar-se a voler apedaçar-lo i resoldre el litigi entre els espanyols i nosaltres, sense testimonis de tot el continent i només amb jerarquias que, ara, s'han tret les flechas de la camisa i quan escriuen el nom democràcia ja no hi afegeixen el mot orgànica, però que no per això són més de fiar que abans, resulta temerari i esbojarrat. No tornem a començar amb il·lusos interrogants com un càndid; "per què no?". Anem més lluny, amplièm horitzons i que la nostra estrella, indicadora del combat independentista, passi a ser la que fa catorze de la bandera d'Europa, mentre que, a Catalunya, voleïn més altives i lliures que mai les quatre barres."

(CARLES M. ESPINALT, Actitud dels catalans davant la Independència, 1987)

Fa 2 anys que en Bartomeu Carbonell Crespi de sa Pobla regenta el Taller de Moda de senyora, Tolo Crespi al carrer de la Campana de Ciutat. Tel. 971 720 120

S A P O B L A

Fa 35 anys que en Miquel Crespi va obrir la Fàbrica de Canonades Crespi (canonades per a la protecció de perforacions) al carrer d'en Dato de sa Pobra. Tel. 971 540 836

Fa 2 anys que n'Antònia Cantallops regenta el Bar can Rapinya a sa Pobra. Són del Barça i ben mallorquins. A la foto amb sa filla Xisca. Tel. 971 862 556

Fa 10 anys que en Miquel Serra regenta l'empresa Pintures Miquel Pindecarr al carrer d'Asalto de sa Pobra. Pinta interiors de cases. Tel. 971 540 872

Fa 10 anys que n'Antoni Batlle regenta la Fusteria cas Batlet al carrer sa Plaça de sa Pobra. El seu padri, Antoni Batlle va obrir aquesta fusteria fa més de 100 anys.

Fa 5 anys que en Tomeu Muntaner regenta la botiga de fitosanitaris cas Fusteret al carrer de sa Plaça de sa Pobra. Va obrir aquesta empresa son pare n'Antoni Muntaner l'any 1969.

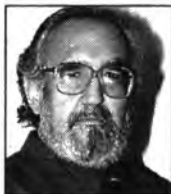
Fa 4 anys que na Joana Crespi va obrir l'Estudi de Fotografia Fotolith al carrer de sa Plaça de sa Pobra. Tel. 971 540 282

Apartir d'ara, en Jaume Mestre és l'amo del Ba Toni Cotxer a la Plaça de l'A-juntament de sa Pobra. Sa mare, na Martina Company que ara se retira, el va obrir amb el seu home n'Antoni Mestre l'any 1961. Tel. 971 540 005

FA8 Mesos que en Jaume Joan i Bover s'ha retirat a sa Pobra i a Alcúdia. Els darrers 16 anys, en Jaume fou curandero, però abans havia estat mestre d'obres. Ara gaudeix d'una merescuda jubilació. Molts d'anys, Jaume.

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

"Ens compixen i la premsa diu que plou". (Pintada que vaig veure l'altra dia a Barcelona).

Aïna Anguera, integrant del Sindicat d'Estudiants, fou abordada dissapte passat per quatre joves al costat de la Plaça Corsini de Tarragona. Els agressors, d'estètica pròpia de caps rapats, l'agafaren pel braç i cridaren: **No queremos zorras comunistas ni rojas**. La jove explicà que han decidit crear als instituts "comitès d'autodefensa".

El dirigent ultra **Ricardo Sáez de Ynestrillas**, de 43 anys, torna a ser fugitiu. La policia el cerca per robar 65.000 ptes de les caixes registradores de dos bars de Madrid. També el cerquen per un suposat delictes d'agressions i desordre públic. Els agents ja han detingut a dues amigues i un home que participaren presumptament en la baralla juntament amb el líder del partit ultradretà Alianza por la Unidad Nacional.

Els incidents s'iniciaren el darrer dijous de Novembre de l'any passat en el cafè de la Plaça de les Descalçes. Allà acudiren n'Ynestrillas amb un grup d'amics. El grup consumí durant una hora vàries begudes alcohòliques. Segons la policia, l'ultradretà es negà a pagar les copes. El cambrer els pregà que pagassin, però un dels quatre individus l'agredí i li demanà la recaptació. Aquest jove, conegut com a Cèsar i n'Ynestrillas agrediren a dos clients, llavors fugiren amb 5.000 ptes que havien robat. N'Ynestrillas i els seus amics acudiren llavors a un altra Pub situat a la Plaça del Conde Toreno. Segons la policia, un dels acompanyants del líder pegà un cop de puny a la boca del propietari i disparà a l'aire amb un arma de fogueig. Mentrestant un dels acompanyants entrà darrera la barra i s'apoderà de 60.000 ptes de la caixa registradora. El grup fugí amb un Citroën que menava una de les dones, però li prengueren la matrícula. A les tres de la matinal, un cotxe camuflat veié l'automòbil dels fugitius. Els agents l'aturaren i s'edintificaren com a policies. Cèsar i Ynestrillas sortiren a la carrera i fugiren en direccions distintes. Els altres foren detinguts. El dirigent ultradretà Ricardo Sáez de Ynestrillas fou condemnat el mes de juny a set anys de presó per intentar matar a un jove, a qui ferí de dos trets després que aquest es negàs a donar-li cocaïna, en el municipi madrileny de Mahadahonda. La secció 15 de l'Audiència Provincial de Madrid condemnà a Ynestrillas per homicidi en grau de temptativa i per tinença il·lícita

d'armes. El líder ultra recorregué la sentència.

Rebem carta de l'amic Josep Casalta de Vila-Real que diu: Quan entres a una botiga a comprar pa i no ho pot fer, per que vulguis o no has de comprar "pan", et cagues en la mare que els va parir als fills de puta, cabrons, maricons etc. Polítics i intel·lectuals que fins ara ho han permès.

Quan vas a la botiga a comprar vi i estàs obligat a comprar "vino", et cagues en la mare que els va parir als filldeputes, cabrons, maricons etc., de polítics i intel·lectuals que fins ara ho han permès i propiciat. I la pregunta és: aquests demòcrates tenen suficient capital per pagar tot el mal que han fet, i estan fent al nostre poble?

Jo trob que en Josep Casalta té tot el dret d'estar empipat. Li suggeriria, però, que anés a fer subscripcions de l'Estel a la gent de Vila-Real. És una manera molt eficaç de fer país i de fer-nos passar la ràbia. Telefona'm Pep, i ens posarem d'acord.

Diuen que el regidor d'Hisenda de Campos va ser trobat in fraganti quan arrabassava uns cartells que uns joves d'ERC de Campos acabaven d'aferrar. Els cartells anunciaven un acte públic de crítica a la "Constitució" organitzat per diferents associacions.

Quasi mai faig al futbol, però el dia dels Reis, aprofitant que jugava s'Arenal contra el Ferriolenc, vaig pegar un bot al Camp Municipal de s'Arenal. Hi vaig trobar alguns amics, en Pep Baster que havia aparegut amb la seva dona, na Cristina d'Occitània a les planes de l'ESTEL me va dir que te dues filles i un fill -jo havia entès que tenia una filla i un fill i així ho vaig escriure-, en Miquel Màs de l'estanc des carrer des Trencadors me diu: vos posaren de volta i mitja a la Cadena Ser un dia d'aquests de primers de segle. I com ha estat això, Miquel? En Miquel havia estat regidor pel PP a Lluçmajor, però es tragué la cartera i me mostra el carnet d'UM. -Idò venia de Ciutat escoltant la ràdio, i a la Cadena Ser fan un programa on la gent telefona; i surt un mallorquí, parlant en foraster que diu a la presentadora:- I si algú li digués que vol la independència per tots els mitjans, vostè que no el tallaria? -Perquè dieu això, demana la presentadora. -Perquè l'altra dia a Ràdio Jove en una taula rodona un jove va dir que el seu partit propugnava la independència per tots els mitjans i no el va tallar. La locutora no va dir ni si ni no. La següent cridada fou la d'un altre mallorquí que en un castellà ben rehent va afirmar: -

Davant meu tenc un pamflet que se diu L'ESTEL, tot farcit d'articles que reclamen la independència dels Països Catalans, Mallorca inclosa, i no hi ha dret. La gent de l'ESTEL va per tots els comerços, bars i despatxos, fa una entrevista i una foto a l'amo o a la madona que se subscriuen a aquesta revista sense saber de que se tracta, i llavors ja la tens.

-No te preocupis, Miquel, saps la dita? "Lladren, idò colcam". Estam de moda, encara que hi hagi gent que s'escandalitza.

Durant llargues dictadures i monarquies absolutistes, només ells podien parlar. Ara, noltros podem parlar tan com ells. Ràdio Jove és del Govern Balear, però aquest govern no és dels senyors, és dels qui sempre ho passaren malament, és un govern de pelicanayes il·lustrats en paraules del glosador Climent Garau, i el director d'aquesta ràdio és un jove barbut amb els cabells llargs amic dels independentistes amb qui anam a dinar qualche vegada.

Durant les passades festes de Nadal, degut a un vessament cerebral, va morir a s'Arenal de Mallorca en

Pere Cladera Terrassa de 54 anys. Amb la seva dona Catalina Crespi, regentaven el Bar i tenien cura de les instal·lacions del Camp de Futbol de s'Arenal. El vegem en el Cel.

En una entrevista que n'Antoni Oliver fa al Conseller de Cultura Damià Pons, per la revista "El Mirall" li fa la pregunta que segueix: Quina política es farà en els mitjans de comunicació (en català): - Un àmbit importantíssim és el dels mitjans, -diu el conseller-. És un tema en què hi ha hagut grans deficiències quan a polítiques lingüístiques (...) és clar que aquesta és més aviat una qüestió de Govern i el Pacte de Govern no en fa cap menció explícita de crear un sistema de comunicació en llengua catalana, és una de les mancances del Pacte. Conscients d'aquesta mancança la Delegació de Política Lingüística te previst algunes iniciatives. Concretament una es la creació, mitjançant un ordre, d'una línia de suport estable a les publicacions en llengua catalana (...).

Era ben hora que algú ens donàs un bri d'esperança, -dic jo perquè des de fa mes de mig any el Govern Balear ens ha ignorat totalment i la Generalitat de Catalunya també. De la Generalitat Valenciana no n'hem sabut res mai. I així va el País. Així va Catalunya tota.

L'Església Catòlica ha decidit d'encetar el procés de beatificació i canonització del gran Antoni Gaudí,

independentista català i arquitecte místic. En Gaudí, de família de maçons, es convertí sorprenentment al cristianisme i fou el cim del modernisme europeu en obres com la Sagrada Família, més bella i grandiosa que el Partenon i Notre

Dame de París tot plegats.

Poc abans de morir, ja vell, la fastigosa policia espanyola d'ocupació del Dictador Primo de Rivera, el detingué i maltractà pel simple fet de parlar en català a Barcelona. Ω

Un altre català famós canonitzat: Sant Vicent Ferrer.

AVÍS ALS LECTORS DE L'ESTEL per a facilitar l'edició de la ela geminada (l-l) al programador de textos WORD.

En Joan Quetgles ens fa saber la fórmula que va trobar. Anoteu: Tot estant a la pantalla del processador Word, cal: 1er: pitgeu "eines", 2n: pitgeu "autocorrecció"; 3r: allà on diu "reemplaçar", poseu el símbol ² (o sigui, pitgeu la primera tecla del teclat), i, allà on diu "amb", escriviu la ela geminada (l-l); 4rt: pitgeu "acceptar" i sortiu. Per suposat, heu de tenir activat el corrector on diu "reemplaçar mentre s'escriu". A partir de les hores, per escriure una ela geminada, bastarà prémer la tecla del ².

Això és tot.

En cas de dubtes, crideu a l'Estel. Ω

S A P O B L A

Fa un anys que na Violant Seguí és la coordinadora del Museu d'Art Contemporani i de la Jugueta de sa Pobra. Tel. 971 542 389 <http://www.museu.org> E-Mail museu@museu

Fa 2 mesos que n'Elisabet Riutort de Muro, i en Lluís Ferrari d'Inca Amb els germans Gost de sa Pobra, han obert la Gestoria Assessoria Eurogestions al carrer Gran de sa Pobra. Tel. 971 544 060

Fa un any que na Caterina Puigserver, amb la seva germana Maria ha obert el Bar Sac a sa Pobra. Decorat per en Tano i en Ferrà, l'ambient és ben agradable. Tel. 971 862 754

En Pau Serra és l'home orquestra de sa Pobra. Està a la porta del Camp de Futbol pobler, reparteix propaganda, fa encàrrecs. Sempre el trobareu per la plaça. Tel. 971 540 590

En Biel Comes és el president en funcions de l'Associació de Tercera Edat del Casal de sa Pobra. Aquest casal fou construït pel Govern Balear i per l'Ajuntament de sa Pobra l'any 1995. Tel. 971 540459

Fa 20 anys que els germans Cladera regenten la Fusteria Cladera a sa Pobra. Tel. 971 540 046

Fa un any que en Pere Garcia regenta el Bar sa Picada al carrer Gran de sa Pobra. Tel. 971 541 874

Fa 30 anys que en Martí Serra regenta el Taller Hidràuliques Serra al carrer de s'era de sa Pobra. Tel. 971 540 381

Fa un any que na Maria M. Ramis ha obert sa Perruqueria al carrer General Marzo de sa Pobra. Tel. 971 862 721

En Xisco March és l'amo jove del Bar sa Via a sa Pobra. Són del Barça, del Mallorca i del Poblenç. De tot, manco del Madrid. Tel. 971 862 498

Fa 40 anys que en Martí Pons regenta la Tintoreria sa Pobra. Tel. 971 540 620

Fa 2 anys que n'Antoni Sociés ha obert la Botiga de Mobles Antics a la carretera d'Inca, 38 de sa Pobra. Tel. 971 540 374

BAR-RESTAURANT MESON CAN GUAITA

Obert les 24 hores
Cuina mallorquina i
internacional

Obert tot l'any

Menú dies feiners,
migdia i vespre, 995 ptes

Menú festius,
1300- Extensa carta de
104 plats

Carretera Militar, 253-
Tel. 971 743 290

toni sociés
moble antic

carrer d'Inca, 38.
tel. i fax 971 54 03 74
tel. mòbil 670 31 71 65
07420 sa pobla - illes balears.

S A P O B L A

Fa 8 mesos que n'Antònia Tugores i en Miquel Martínez regenten el Bar s'Entrada a sa Pobla. Despatxen berenars i begudes. Tel. 971 542 123

Fa 14 anys que en Santi Hurtado regenta el Restaurant sa Fortalesa a sa Pobla. Despatxa els berenars a 600 ptes. i els dinars a 850. Tel. 971 540 145

Fa un any i mig que en Pep Sastre ha obert el Taller de Mecànica Sastre al carrer de Joan Síndic de sa Pobla. Tel. 971 862 250

Na Tinita Serra és la pentinadora de la Perruqueria sa Binissalemera al carrer de Mister Green de sa Pobla. Sa mare, va obrir aquesta peruqueria de jove. Tel. 971 540 384

Fa 7 anys que n'Antoni Serra regenta el Taller Mecànic Serra al carrer Joan Síndic de sa Pobla. Tel. 971 540 242

Fa 30 anys que la família Torrandell regenta el Taller Torrandell i Fills a la barriada de la carretera de Muro a sa Pobla. Són agents oficials Citroën. A la foto, els Fills. Tel. 971 540688

Fa 11 anys que na Caterina Canyelles va obrir el Super Spar al carrer Major de sa Pobla. Tel. 971 542 475

Fa un any que en Josep J. Capó és el delegat de la Caixa a la barriada des Tren de sa Pobla. Tel. 971 541053

Falsedat i hipocresia política i social en la defensa i promoció de la llengua catalana a Mallorca

PERE FELIP I BUADES

Que la falsedat i la hipocresia política i social en el que se refereix a l'assumpte, sempre putejat, per part dels nostres polítics i per la major part dels mitjans de comunicació, en l'ús de la nostra llengua és vergonyós, especialment quan comprovam que els qui no empen la nostra llengua, són els qui han participat en correllengües i manifestacions reivindicatives de l'ús de la llengua catalana i en recolzament de la Llei de normalització lingüística. I és vergonyós veure que qui més puteja l'ús social del nostre idioma és aquell que més l'hauria de potenciar.

De vergonya són els fets que vos relataré: El dia 17 de desembre de l'any passat el DdB publicava a la pàgina 13: "L'equip de govern se ses Salines d'UM-PP es negà a l'ús de la llengua catalana en els documents municipals. Rebutjaren la proposta del PSOE que ho reclamava i el batle al·legà que el castellà també és oficial". La hipocresia radica en que el batle, n'Antoni Caldentei representa a UM a ses Salines. O, tal volta la hipocresia radica en

la direcció d'UM per no actuar amb coherència en aquest assumpte.

I una altra: dia 29 de desembre, en el programa diari "Gente a la última" d'Última Hora Ràdio, que modera la locutora Àngela Seguí, va tenir lloc el debat sobre l'Hospital d'Inca entre l'ex conseller de Sanitat Francesc Fiol i el vice secretari del PSIB-PSOE i candidat a les darres eleccions al l'Obra Cultural Balear, en Joan Marc, resulta que durant la mitja hora que durà el debat en Francesc Fiol parà en català, mentre que en Joan March va parlar tot el temps en castellà. Una actitud del tot incoherent d'un home que volia ocupar la presidència de l'Obra Cultural Balear i utilitza la llengua castellana als mitjans de comunicació. Un home que bravetja de defensar la normalització lingüística. D'aquesta manera, al DdB del dia 7 de gener, en Joan Marc anuncia que "ha aixecat la bandera de la normalització lingüística". Que Déu ens agafi confessats!

La Llei de Normalització lingüística disposa en el seu article quart: "Els càrrecs de la administració s'han d'expressar normalment en català en els actes públics celebrats

a les Illes Balears, sempre que la intervenció sigui pel cas del propi càrrec". Resulta que la majoria de càrrecs de l'actual Govern Balear, quan compareixen davant els mitjans de comunicació utilitzen el castellà, transgredit d'aquesta manera la Llei de Normalització Lingüística.

No serveix l'excusa de la quasi exigència, per part dels locutors i locutores, que fan les preguntes en castellà als seus entrevistats, els quals, encara que inicialment emprin els català pera expressar-se, llavors se solen retre a la pressió i acaben utilitzant tots l'idioma dels castellans.

I que en direm de la pressió que hi ha en contra de la utilització de la llengua catalana d'aquests senyors que una volta en l'any participen en manifestacions reivindicatives de la llengua? Posaré com a exemples vàlids el del secretari general d'UGT, el secretari general de CCOO, el president de la CAEB, el president del Foment de Turisme, el president de la PIMEN, el president de SA NOSTRA, el president de ... Tots o quasi tots utilitzen el castellà quan parlen per ràdio o televisió. Quanta falsedat! Quina vergonya! Ω

S A C A P O L A D O R A

Constitución i ejército

El ministre Serra recordà a l'opinió pública l'article 8 de la *Constitución* i els socis de Convergència i Unió es posaren fets una fura, quan el Gobierno del PP també és cosa seva i ells mateixos (CiU) s'omplen la boca de constitucionalisme espanyol (encaix de Catalunya a Espanya, en diuen).

La *Constitución* diu realment que *l'Ejército* ha de garantir la unitat de la pàtria, que ja sabem que és una unitat de destino en lo universal.

O denunciem que ens imposen la seva *Constitución* contra els nostres drets i les nostres llibertats o callam, que ja està bé de fer el lloro nacionalista cada cop que s'apropen les eleccions: Els espanyols fan nacionalisme espanyolista, que és el seu i el que se suposa que s'ha de fer, mentre els catalans feim majoritàriament una cosa semblant a pseudocatalanisme pseudoespanyolista.

Sampol "Botifler"

El *Diari de Balears* ha citat dues vegades que grups de joves han qualificat el nostre vicepresident del Govern de "botifler".

Oooh, quina cosa més lletja!

La cosa s'agreuja, però, quan sembla que entre

la jovenalla mencionada hi havia persones que han donat suport públicament a candidatures del PSM i fins i tot hi ha hagut qui ha format part de llistes electorals d'aquest partit.

Es veu que això és perquè el PSM va renunciar al senador i ara també ha renunciat a un front polític nacionalista per aconseguir un diputat al Parlament Espanyol. Hi ha qui diu, tal vegada amb bon criteri, que si s'ha de culpar qualcú d'aquesta decisió, haurien d'apuntar més cap a Mateu Morro i Antoni Alorda que cap a Sampol.

Escrit per Ernst H. Gombrich

Aquest historiador de reconegut prestigi mundial escriu a la seva Breve historia del mundo:

Los hombres que marcharon de España a los países aún no descubiertos a fin de conquistarlos para el rey de España y hacer botín eran unos individuos feroces. Se trataba, en realidad, de crueles capitanes bandoleros, increíblemente despiadados y de una inaudita falsedad y malicia para con los nativos, impulsados por una codicia salvaje hacia aventuras cada vez más fantásticas.

Encara hi ha qualcú que s'estranya per allò de Me cago en el V Centenario?. Ω

Compleix la generalitat la nova llei del català

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA

"...encendrem torxes perquè aquells que vénen estimin els camins i la veu que els lleguem...", Miquel Martí Pol

M'arribo fins a l'ambulatori principal d'atenció primària de Granollers, oficialment Institut Català de la Salut, per agafar hora per al metge de la vista. El noi que m'atén és molt simpàtic però en cap moment fa servir la llengua pròpia de Catalunya, amb la qual li he anat parlant. Diumenge passat, em desvio per Mataró Oest amb l'objecte de visitar un malalt en el nou hospital acabat d'estrenat a la capital del Maresme. La recepcionista, una senyora amb un posat tibet, ens informa sempre en espanyol tot i dirigir-li la paraula sempre en català. Que jo sàpiga, les competències en matèria sanitària, que inclouen ambulatoris i hospitals, depenen de la Generalitat de Catalunya. Per això és insòlit verificar que ni el personal assignat al públic s'expressa en català. De què serveixen aleshores les disposicions sobre la normalització lingüística? Com pot ser que els mateixos treballadors autònoms de l'executiu que ha creat la nova llei del català la ignorin amb tanta indiferència?

Unes setmanes abans m'havia rebut a Barcelona un càrrec important en temes educatius del Departament de Justícia i tres quarts del mateix: malgrat que a tothora jo vaig mantenir el diàleg en català, ell no va usar mai aquesta llengua. En algun moment, vaig notar que segura-

ment se sentia incòmode per aquesta raó. I de seguida vaig pensar que no deu tenir el costum que els seus companys se li adrecin en català, tot i ser un cap sectorial de confiança del govern de Catalunya. Recordo també una dona amb responsabilitats d'inspecció en aquesta mateixa àrea d'ensenyament a Justícia que deia estimar-se més parlar en espanyol atès que a ran dels seus estudis d'anglès en curs es feia embolics monumentals amb el català. Excuses de mal pagador! És inaudit que això ho puguin manifestar persones vinculades a la docència i amb sous fantàstics que desenvolupen la seva tasca a la seu central d'aquest departament! Si part dels càrrecs intermitjos de la mateixa Generalitat tampoc l'empren, hi ha gaire interès entre els caps del nostre govern a fer normal el català a Catalunya? Qui creu realment en el respecte i en la situació del català a casa seva? "L'Institut Català de Cartografia està organitzant un congrés internacional a Barcelona on el català no existeix, només es fa en castellà i anglès", denunciava l'exconseller de cultura Max Canher dies enrere a la premsa.

Hi ha, per tant, funcionariat de la Generalitat que practica el monolingüisme espanyol a excepció feta del dia que s'examinen del nivell C de la Junta Permanent de Català o similar.

En aquest monolingüisme espanyol hi van quedant dissolts els catalanoparlants que a la més mínima abandonen la llengua del seu país en el seu propi país. Vull dir, que en aquest sentit l'única normalització lingüística efectiva en certs àmbits de la Generalitat és la de la llengua espanyola.

En els exemples d'ús lingüístic exposats poc que baden boca les autoritats catalanes, tot i que la nostra llengua no acaba de tirar endavant. "Amb el pretext de la tolerància ens tornem indulgents", assenyala la psicòloga Marie-France Hirigoyen com una tendència de la societat. El filòsof Norbert Bilbeny diu que tenim l'actitud d'un país perdedor i resignat davant l'hegemonia cultural d'altres nacions: "Per evitar susceptibilitats, per no passar per localistes i xovinistes, reculem més del que estariem obligats". Hem perdut capacitat de resposta entorn la nostra autoestima? Estem sota els efectes d'un cloroform que ens deforma nacionalment?

La comoditat dels que gairebé mai parlen català frena la recuperació d'aquesta llengua. I la permissivitat a favor del castellà en l'atenció pública dels serveis de la Generalitat ens emplaça vers la catàstrofe lingüística.

Els pobles que han sofert, entre els quals cal incloure el català per raons identitàries, pateixen apatia i reaccions d'abandonament: "Fins al punt que avui dia la catalanitat està clarament desprestigiada", assenyala l'artista Carles Fontseré. Si bé Catalunya ha assolit un grau important de competències de govern al llarg dels darrers 20 anys, el pujolisme no ha sabut infondre entre el personal transferit o incorporat per oposició una veritable estimació per tot allò que ens converteix en una nació europea tan digna com les altres.

"Si ja m'entenen en castellà, perquè els haig de contestar en català?", em responia una senyora del servei d'informació de RENFE de Sants que moments abans havia atès en anglès a un nord-americà. Estem tan habituats a acceptar la presència de l'espanyol en la nostra quotidianitat ambiental que quan volem que el català tingui funcions normals a casa seva, com les pot tenir el txec a Txèquia, hi ha qui aprofita per posar el crit al cel. Ω

Amb la "P" de Palma

CECILIA BUELE RAMIS, CONSELLER DE CULTURA DEL CONSELL DE MALLORCA. DIPUTAT AL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

És la P de la Paraula,
No és la P de les Pistoles,
És la P que Porten Pobles,
No és la P que Prenen Pàtries.

Per la Pau de la Paraula,
Pel Poc Pes de les Pistoles,
Pararem Paisos, Pobles,
On Perdurin Pertot Pàtries.

NOTA: Glosa pronunciada a la concentració convocada i realitzada davant la seu de la Delegació del Govern Espanyol a les Illes Balears, dissabte, dia 15 de gener, en demanda d'una solució pacífica a la situació problemàtica que viu el Poble Basc. Ω

BUGER

Fa 20 anys que na Caterina Pasqual regenta la botiga can Perico a Buger. Són pare, en Perico Pasqual la va obrir fa 60 anys. La seva filla Elisabet fetetja en Sansó de na Ferrera de sant Joan. Tel. 971 516 865

SANT JOAN

Fa 4 anys que n'Entoni Bauçà Joan i na Magdalena Bauçà Fiol regenten el Bar can Fiol a sant Joan. Aquest lloc és la seu de la Peña Motorista sant Joan, fundada per Miquel Fiol fa devers 45 anys. Són del Mallorca. Tel. 971 526000

CAMPANET

Fa 3 anys que mossèn Manuel Montero i Polo de s'Arenal de Mallorca és el rector solidari de Campanet. Amb 4 capellans més tenen cura de les parròquies de Campanet, Mancor de la Vall, Selva i Moscarí. Mossèn Manuel se troba molt be a Campanet, un poble on la gent fa molta festa els diumenges i molta feina els dies feiners. Tel. 971 516 107

Fa 9 anys que en Pep Horrachi i en Miquel Torrandell regenten el Bar sa Galeria a Campanet. Un és del Barça i l'altre del Madrid. Despatxen berenars i begudes. Tl. 971 516 179

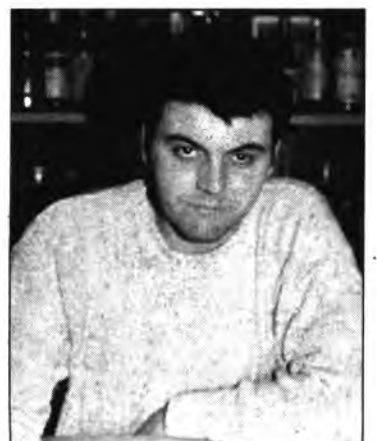
Fa 20 anys que en Pere Bennasser regenta la Botiga de can Quart a Campanet. Son pare, Tofol Bennasser i Guard, va obrir aquesta botiga fa 50 anys. Tl. 971 516 106

N'Antoni Bauçà Mates ha fet de Fuster tota la vida. Ara fa 5 anys que està jubilat. Home empenedor i festós, sempre ha estat dins el futbol fins ara que el club no te equip per competir. Els anys 70 fou president del club. Promotor de les Festes de sant Antoni, el seu sant, durant molts d'anys mataven el porc i feien un fogueró i un sopar su baix des campanar amb els amics i coneguts, més tard feren el sopar a can Tronca. Tel. 971 526322

Fa 4 anys que na Magdalena Puça ha obert el Bar ca sa Tia al carrer Nou de sant Joan. Despatxa menús a 800 ptes. A la carta se menja per unes 1.500. A la foto amb sa filla Maria. Tel. 971 527 001

N'Antoni Font és l'amo jove del bar ca na Mates. Un bar de berenars i copes. Tel. 971 526 074

CIUTAT DE MALLORCA

Fa 12 anys que els germans Sánchez regenten la Botiga de venda i reparació de motos GAM al carrer de Ricard Ankerman de Ciutat. Tel. 971 771 000

Fa 20 anys que na Margarida Bou de sant Joan, a qui veiem amb les seves ajudants i els seus alumnes, regenta l'escoleta Nins i Nines al carrer d'en Víctor Pradera de Ciutat. Tel. 971 468 313

Fa un any que na Llúcia Sánchez i en Manel Rodríguez, a qui veiem amb els seus empleats, regenten la Missatgeria i Serveis 971 al carrer d'Antoni Ribes de Ciutat. Reparteixen paquets i cartes per tot Europa. Tel. 971 774 774.

Fa 18 anys que na Pilar Ponce regenta el Bar Corner al carrer dels Foners de Ciutat. Són del Madrid. Tel. 971 464 558

Fa 18 anys que n'Antoni Martín regenta la Carnisseria Reme al carrer dels Foners de Ciutat. Na Reme, sa dona sol tenir cura de la botiga, mentre que ell tresca per Mallorca com a representant de pernills serrans de la marca Reserva Bataller de Granada. Tel. 971 468 713

Fa 5 anys que n'Albert Frau i na Francesca Calafat regenten la Joieria Albert just davant el Parc Grekovic a la barriada de ses Veles de Ciutat. Tel. 971 770 546

Fa 10 anys que en Miquel Serra des Pont d'Inca regenta el Bar cas padrí a la barriada de ses veles de Ciutat. Són del Mallorca. Tel. 971 469 919

Davant les properes eleccions espanyoles

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES.

D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Ja ha començat la campanya de les properes eleccions al Parlament espanyol. Com ocorre des de fa uns quants anys, la pre-campanya comença uns mesos abans de la pròpia campanya, i, d'aquesta manera, es va perllongant cada vegada més en el temps. Passa com amb les festes de Nadal, que sembla que comencin aproximadament quan s'acaben les vacances de l'estiu i no acaben fins que som entrats al gener. El fenomen, si res hi ha, en comptes de tractar-se d'una moda passatgera, d'aquelles que surten, duren una temporada i acaben, es va perllongant, i cada vegada s'intensifica un poc més.

No sorprèn ja gens ni mica la coincidència de missatge existent entre els dos partits majoritaris a l'Estat espanyol (ço és, a la seua nació dominant i a les parts més sotmeses de les altres): el Partit Popular i el Partit Socialista. Ambdós coincideixen a centrar el seu missatge de sortida en la qüestió -us sona de res?- de la "unitat d'Espanya". El discurs no és exactament el més arcaic -"unidad de destino en lo Universal", i tot allò...-, però no canvia gaire pel que fa al fons. Tant PP com PSOE insisteixen en la defensa de l'ordenament constitucional -que, per a ells, significa la seua immobilitat, el fet de perdurar amb les mateixes característiques que té actualment- i en la "integritat" de la suposada "nació espanyola".

Hi ha alguns matisos entre els dos partits, però el discurs de fons és exactament el mateix. Els matisos es troben més aviat en les formes. L'actual president del govern espanyol, José María

Aznar, comença la seua pre-campanya a Melilla, envoltat de les més rànquies essències d'espanyolitat, reivindicant allò com a "part innegociable de la unitat d'Espanya", en el més pur estil "africanista". El candidat socialista, pel seu cantó, també aposta decididament pel manteniment de les actuals estructures estatals, diu repetidament que això "no es negocia", i afirma que té la intenció de moure els "nacionalismes democràtics" en aquesta direcció. És a dir, que està disposat a estirar els vots dels representants de CIU o del PNB per governar, però que aquesta col·laboració necessàriament haurà d'implacar que no es produeixi cap canvi important a nivell d'estructures d'estat. Encara més, el candidat socialista posà com a exemple les illes Balears per demostrar que tothom té gana de pactar amb els socialistes mentre que amb el PP no hi pacta ni déu.

Els nacionalistes no espanyolistes majoritaris a les respectives nacionalitats, i molt especialment Convergència i Unió, semblen desmarcar-se d'ambdós discursos, però no pareixen mal disposats a pactar amb qualsevol dels dos partits que obtengui la majoria dels vots sense aconseguir la majoria absoluta. L'escenari ideal tant per a CIU com per al PNB seria aquell en què es produís un empat tècnic entre PP i PSOE, i, per tant, realment poguessin negociar una mena de "pacte d'estat", en el qual els principals partits de l'Estat -i, per tant, l'Estat- haguessin de concedir algun tipus d'avanç democràtic per a les nacions que encara no tenen aquest organismes d'autoestructuració.

Tot apunta, emperò, que les coses no aniran per aquí, ans al contrari. Enmig d'aquest bati-bull, el que Antoni Serra en diu, amb tota raó, "la terra inexistent" (o sigui, les illes Balears i Pitiüses), continuaran sense pintar-hi res. S'haurà perdut, per mor de la tossuderia del PSM, l'oportunitat de comptar amb un diputat nacionalista d'alliberament procedent de les nostres illes al Parlament de l'Estat. La terra inexistent, com sempre, continuarà sense una veu pròpia enmig de l'Altiplà. Amb el temps, emperò, l'electorat passarà factura i, si no hi ha sorpreses, "tot se compondrà". Ω

CUINA MALLORQUINA

Carrer de S'Aigua, (Trav. Jaume III)
Telèfon: 971 713 869
07012 Palma de Mallorca

SYP&CONSUM

José L. Vicente Miranda
Gerente Administrador

**DISTRIBUCION
MERCAT_{sa}**

C/. Gómez Ulla, 12
07420 SA POBLA - MALLORCA
Tel.: 971 54 21 11 / 971 54 15 69
Fax: 971 54 20 63

Qüestió d'arromangar-s'hi

PER MANEL FRAU. MFRAU@MAPTEL.ES

En general, els humans adults tenim tendència a categoritzar, a classificar els problemes en un esquema i a buscar-hi solucions o respostes fetes amb plantilla. Sortosament, de vegades, una sola frase pot portar-te a reflexionar i qüestionar moltes coses que donaves per sabudes. En el passat número de l'Estel, Jaume Tallaferro publicava un colpidor article anomenat "Canviar la dramàtica realitat". La seva tesi era que massa sovint l'intel·lectual catalanista es conforma amb ser "civilitzat, culte i tolerant", postura darrera de la qual s'amaguen realitats força pusil·lànimes. L'espanyolisme militant -adverteix Tallaferro- ha comprès que la verdadera batalla és controlar els mitjans de comunicació: difondre-hi aquesta particular barreja d'optimisme plasticós i orgull patrioter, clau d'un nacionalisme espanyol més o menys subliminal, acompanyat d'un neoliberalisme conformista, amb satanització d'aquells que estan en contra dels seus interessos (i ben particularment, de la gent compromesa amb l'alliberament nacional). Encertadament, l'autor cita Marx quan diu: "Fins ara els filòsofs no han fet res més que interpretar la realitat: ara es tracta de canviar-la". I anima els intel·lectuals catalans a ser "concrets, actuals, reals, coratjosos; la resta és literatura, estimats."

Lluny de menystenir la cabdal importància dels nostres escriptors, estudiosos i ideòlegs, estic d'acord amb Tallaferro en què la present situació nacional reclama que aguditzem el nostre sentit pràctic. Menys brotets de romaní i més estratègia i planificació. N'hi ha que ja manegen aquestes armes a la perfecció... en contra nostra! Hem de començar a plantejar-nos la necessitat d'un clar reciclatge dels mitjans que fem servir en el camí cap al nostre alliberament. Molts dels lectors hauran viscut de prop la celebració de la Festa de l'Estendard d'aquest any. Esparvera veure com tant de moviment popular ha estat silenciada per bona part dels mitjans de comunicació, tret d'honroses excepcions. Determinada televisió local hagué de fer veritables esforços per muntar les imatges de l'ofrena floral i de la cerimònia de l'Estendard sense fer sortir en pantalla una sola

estelada. Actes on els independentistes érem majoria passaren desapercebuts per a certs diaris, per no parlar de la manifestació unitària. Existeix una clara voluntat d'amagar, de disfressar els pocs avenços, les petites passes que fa l'independentisme a casa nostra.

Tal com el company Tomeu Martí deia en un debat sobre l'independentisme emès per Radio Jove, el camí cap a la nostra independència passa per la creació d'una majoria social. Pot semblar-nos impossible, desencorajador... però ¿algú creu encara que convertir Espanya en un estat plurinacional i respectuosament democràtic és més fàcil que separar-nos-en? En absolut.

Creure-ho pot apaivagar consciències poc exigents, però és una pura fal·làcia.

L'any 1931 el rei d'Espanya va abdicar i es va proclamar la república. No hem de passar per alt que això no es va deure a cap referèndum, ni a la guerrilla urbana, ni a conversacions de pau amb més o menys pressions fàctiques. Simplement unes eleccions municipals evidenciaren que la població estava massivament a favor de la república, un fet aclaparador que portà Alfons XIII a autoexiliar-se. La nostra prioritat és que cada dia més gent vegi la independència com a una possibilitat real, profitosa i irrenunciable, com una fita lògica i ineludible de la nostra maduresa com a poble, una fita tangible, amb una periodització i un calendari de treball.

Les diverses organitzacions i partits polítics independentistes hi tenim una responsabilitat corporativa, però aquesta responsabilitat comença per l'individu, per tu mateix, amable lector. La primera impressió que la societat rep de la lluita per la llibertat nacional és la teva pròpia àrea d'influència, el teu cercle d'amics i veïns.

Si volem avançar, necessitem una bona dosi de col·laboració, de militància tant civil

com política, no de gent amb una filiació i un carnet determinat, sinó de dones i homes que s'agafin la qüestió com a assumpte personal, que creguin en una societat més lliure i més justa i que creguin que això està al nostre abast; gent

amb imaginació per crear noves maneres de transmetre el missatge i augmentar la base social. Ho diu el proverbi anglès: "you can't make a horse drink but you can give him salt". Per molt que t'hi escarrassis, no convenceràs al cavall per a què begui, però

sempre li pots donar sal i veure què passa. Qüestió d'estratègia!

L'únic lloc on l'ÈXIT apareix abans que el TREBALL és al diccionari. I el treball personal, fet amb coratge i il·lusió, és tan imprescindible com imparabile. Ω

Immigrants?

Segons ha aparegut publicat recentment a les pàgines de Diario de Ibiza, actualment, a les illes Pitiüses hi ha més de deu mil "immigrants", procedents majoritàriament de l'Europa comunitària -Alemanya, França, Regne Unit...- i del Nord d'Àfrica (principalment del Marroc). Juntament amb el terme "immigrant" per referir-se a aquestes persones, hom utilitza el terme "estranger". Tot plegat, al nostre entendre, dona per exposar algunes coses sobre la utilització terminològica en relació a les persones que viuen entre nosaltres però que no hi ha nascut. Què entenem per "immigrant"? Què s'entén per "estranger"?

Tradicionalment, a Eivissa, es feia una distinció molt clara entre les persones que vivien aquí: per un cantó, hi havia la gent del país -eivissencs, formenters, catalans, valencians, mallorquins, maonesos...- i, per l'altre, hi comptaven la gent "de fora" (forasters). Evidentment, no hi ha cap referència tan contundent dels Països Catalans com la consideració de la nostra societat tradicional en relació a ser "d'aquí" o "forani": els habitants dels Països Catalans -de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó- són d'aquí, mentre que tota la resta són de fora. Segons aquesta consideració tradicional, no es fa diferència entre forasters: tant fa si vénen de l'Europa comunitària, com d'Espanya, com del sud de la riba mediterrània, com de qualsevol altra banda del planeta.

Els canvis poblacionals, sociològics i polítics imposen, necessàriament, una adaptació terminològica, i alguns canvis. Per una banda, avui dia existeix una realitat claríssima que marca diferències notables en relació a la nostra societat tradicional: el canvi importantíssim de població que s'ha pro-

duït a les nostres illes. Gairebé la meitat de la població procedeix de fora del territori insular. D'aquesta població, la majoria procedeixen de les regions més deprimides d'Espanya, i han vingut a viure entre nosaltres durant l'època del desenvolupament turístic. Es tracta de població treballadora, evidentment "immigrada", en el sentit que procedeix de fora del territori de la nostra nacionalitat natural. Així mateix, avui dia, segons les informacions de DI, hi ha al voltant de deu mil persones que no procedeixen ni de la resta dels Països Catalans ni de la resta de l'Estat espanyol, gent que ve, majoritàriament, d'Europa o del nord d'Àfrica. Segons l'estereotip habitual d'"immigrant", aquest és una persona que es desplaça d'un lloc a un altre per tal de guanyar-s'hi la vida. Bona part dels desplaçats europeus no han vingut aquí a guanyar-s'hi la vida, sinó precisament a retirar-se, a descansar, a sorjornar, a deixar la seua activitat laboral habitual. No es tractaria, doncs, d'"immigrants", en un sentit tradicional.

D'altra banda, tampoc no es té en compte el fet que s'està construint una nova realitat política, a la qual, tot sigui dit de passada, ni des del món de la comunicació ni des del món polític no se li presta gaire atenció. Em referesc, naturalment, al procés de construcció europea. Poc eivissencs tenen assumit, a hores d'ara, que el nostre país ja és Europa, i que la ubicació natural de les nostres respectives nacionalitats s'haurà de fer en aquest context d'unió europea. En conseqüència, podem afirmar amb rotunditat que a Europa ja no hi ha estrangers, perquè els alemanys, els francesos, els anglesos o els castellans són els nostres connacionals. En certa manera, el manteniment del terme "estranger" (mordeníssim, entre nosaltres, perquè per als nostres

major només hi havia eivissencs -catalans, valencians, etc- i forasters, però no estrangers) requereix també una revisió. Hom pot parlar, amb tota propietat d'"estrangers" per referir-se a les persones que procedeixen de fora de l'Europa comunitària, però el mot resta totalment fora de la nostra tradició cultural.

Podria parèixer que tractar aquesta qüestió terminològica és poc més que un entreteniment de vacances, però té molta més substància del que la seua aparença fa pressuposar. De fet, ens envia directament a la qüestió de quin tipus de projectes tenim per a la nostra terra (Eivissa), per a la nostra nació (els Països Catalans) i per al nostre país (Europa). Així mateix, dona peu a abordar el tema que està en boca de tots, en discussions privades, en el centre del debat sociològic, en el món acadèmic, però que és del tot impermeable a l'àmbit polític: quines mesures es poden prendre per articular una societat eivissenca prou cohesionada i vertebrada? Quin debat cal obrir per arribar a algun tipus de síntesi que pugui ser acceptable per a tothom? En quins termes caldria plantejar un futur pacte cultural, del tot necessari entre nosaltres?

Els problemes terminològics només indiquen que existeix una gran dificultat a l'hora d'abordar qüestions fonamentals com les esmentades -en forma d'interrogants- més amunt. La classe política -suspensa en sociologia, òbviament- continua mantenint-se a costa d'amagar l'ou. I a tota la resta ens costa prou d'abordar un debat que, en realitat, només es pot abordar convenientment en termes polítics i institucionals. Fa por perquè pot fer perdre vots. Però és massa miserable continuar fent la viu-viu en comptes de, com diuen els espanyols, agafar el bou per les banyes. Ω

Bernat Joan i Mari

**AUTOS
TONI SERRA**

Joan Sindic, 7 - Telf. 54 02 42 - SA POBLA

EURO GESTIONS
GESTORIA ADMINISTRATIVA
ASSESSORIA

COMPTABLE - FISCAL - JURÍDICA - LABORAL
SOCIETATS - INMOBILIÀRIA - ASSEGURANCES

C/ Gran, 133 - Tel./Fax. 971 54 40 60 - 07420 SA POBLA (Mallorca)

Blas Infante i la llengua andalusa (I)

MIQUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ - POLITÒLEG

El que realment diferencia la "Pre-Aina" de L'Aina pròpiament dita és la comprovació pels integrants d'aquesta darrera de l'existència no només d'una "llengua romanç a Al-Andalus" (la Yenwua d'Alyamia); sinó també d'una "literatura pròpia" en aquest idioma, darrera la publicació dels treballs de Stein (1948) i Garcia Gómez (1956).

El descobriment de les "jarchas" (xarkä) canvià la idea que de si mateixos, sa llengua, sa cultura i identitat nacional tenien els intel·lectuals andalusos.

Ja en 1921 en els seus "Contes d'Animals" Blas Infante deia:

"-Les variacions sintàctiques, prosòdiques i substantives o dels noms del LLENGUATGEANDALÚS li determinen com a un organisme en evolució particularitzant; com a un dialectal ràpidament format del Castellà; NO TAN CASTELLÀ, COM POGUÉS SEMBLAR, doncs el Romanç (Yenwua d'Alyamia) s'inicià a Andalusia (Al-Andalus), com el té demostrat en els seus estudis Julian Ribera-".

Al comparar els poetes, filòlegs i escriptors de "L'Aina" (Moviment literari en Andalus) la "llengua de les jarchas" (la Yenwua d'Alyamia) amb l'"Andalus viu", i totes dues amb "el Castellà" i "l'Italià", comprovaren amb astorament que un 70% del lèxic de l'"Andalus viu" coincidia amb la Yenwua d'Alyamia (Romanç parlat a Al-Andalus), i un 25% d'ell era igual entre aquest i la Modalitat Lingüística Andalus (o Andalus), però desconegut en el Castellà.

Es donen 5 grups lèxics a l'Andalus:

A) -Un primer grup format per paraules que

són iguals en Yenwua d'Alyamia, Castellà i Andalus; són paraules com mano, monte, sierra o moreno.

B) -Un segon grup de paraules que malgrat de clar origen "andalús" (de la Yenwua d'Alyamia) han passat al Castellà (i al Portuguès, Gallec, Asturià, Aragonès i Català/Valencià/Mallorequí) des del "Romanç parlat a Al-Andalus"; paraules com mandil, candil, manta o madroño.

C) -Un tercer grup de paraules que existeixen en Yenwua d'Alyamia i "Andalus viu", però no en Castellà; paraules com bukaro (càntir), bica (serp), trompo (baldufa) o kauci (arca d'aigua).

D) -Un quart grup de paraules constituït per aquelles que són iguals en Yenwua d'Alyamia i Italià, però que ja no existeixen en "Andalus viu"; paraules com rice (ric), marito (marit), cikala (cigala) o Yenairo (gener).

E) -I per últim un cinquè grup de paraules que són iguals en Italià i "Andalus viu", però no en Castellà; paraules com inno (himne), liberta, tãtto (tacte) o adiö (adéu).

L'"anàlisi comparativa" anterior, va produir una autèntica **REVOLUCIÓ LINGÜÍSTICA**, començant-se a qüestionar els "dogmes oficials", segons els quals l'"Andalus viu" era un mer dialecte del Castellà, i començaren a considerar-ho una "evolució IN SITU" de la Llengua

Un bon cerç bufa a ponent

La coordinadora de 32 associacions de mares i pares d'escolars a favor del català a l'escola, la campanya Aragón es trilingüe del Consejo de la Juventud de Aragón, la cooficialitat del català amb l'espanyol proclamada per l'alcalde de Albelda (La Llitera), el diari virtual Vilaweb Mequinensa, la xarxa de casals Jaume I i la incorporació del català en els estatuts de la Peña Fragatina, una de les entitats més dinàmiques de la comarca, van rebre els Premis 6 de Novembre a la Normalització del Català a la Franja de Ponent el passat mes de desembre a la ciutat de Fraga. És el tercer any consecutiu que l'Institut d'Estudis del Baix Cinca fa una vetllada en reconeixement al treball per la nostra llengua en una llengua catalanoparlant administrada per l'Aragó, que voreja la Catalunya autonòmica del Pirineu fins el País Valencià, i on històricament el català sempre ha estat arraconat públicament en benefici de l'espanyol.

Més enllà d'aquestes vetlles festives, en aquest costat dels Països Catalans darrerament brollen iniciatives a favor d'una catalanitat desacomplexada i emprenedora. Pocs mesos després de la inauguració del primer casal Jaume I de la Franja de Ponent a Mequinensa (Baix Cinca), els futurs animadors del de Fraga ja cerquen locals per obrir-lo la pròxima primavera. I simultàniament s'es-

tudia la possibilitat de fer el mateix en un punt de la comarca del Matarranya, que podria ser Calaceit, abans no s'acabi l'any.

Entre la gent propera a les noves aportacions de generin aquests casals d'origen valencià, hi ha el projecte d'organitzar colles excursionistes, de grallers, de feministes, de dimonis, d'ecologistes... I tallers de monitors de colònies, de teatre, de rock i de jocs tradicionals. Així com la conservació de les pintures rupestres i la plena recuperació del patrimoni arqueològic del Baix Cinca. També s'impulsa la creació de grups de professionals per sectors feiners, sensibles al fet català, per tal d'intercanviar experiències i afavorir la nostra llengua i cultura en els seus treballs quotidians. En aquesta línia, en vigílies de Nadal l'aula magna de la Universitat de València fou l'escenari de la presentació de la primera d'aquestes agrupacions, la dels metges, batejada com Societat Valenciana de Ciències de la Salut, que inicialment actuarà només en el País Valencià amb voluntat d'agermanar-se amb d'altres col·lectius mèdics dels Països Catalans.

L'historiador. Arnold Joseph Toynbee ha deixat escrit que les nacions comencen a desfer-se a partir de les seves fronteres. I, per tant, es cabdal que aquests flancs fronterers no trontollin en cap dels seus

trets identificatius. En aquest sentit, els ciutadans que viuen en aquestes contrades limítrofes han de fer un doble esforç per mantenir la seva identitat. Salvant el pirineu aragonesoparlant, tant la Franja de Ponent com el País Valencià llinden de dalt a baix -en direcció oest- amb les terres castellanoparlants de la península. A l'antic Regne de València, el català fa la viu-viu per una deixadesa alarmant del govern popular que presideix la Generalitat Valenciana, la qual cosa "l'ajuda i l'empeny caritativament a ben morir", que diria en Ramon Barnils. I la ciutadania de les comarques ponentines d'ara i de fa anys i panys mai han sabut què vol dir que la llengua pròpia esdevingui oficial, malgrat ser una de les parts del Països Catalans amb més catalanoparlants. Al llarg dels actuals 25 anys de postfranquisme el govern de Saragossa ha anat donant llargues entorn una política lingüística en bé d'un Aragó multilingüe. No obstant això, amb la presa de possessió ara fa uns mesos del nou executiu socialista aragonès s'està enllestit una llei de llengües minoritzades, que entrarà en vigor amb l'inici del proper nou curs escolar, la qual reconeix l'autoritat de l'Institut d'Estudis Catalans.

Per una vegada, un bon vent bufa des de ponent. Ω

Quim Gibert, ensenyant

Llatina parlada a l'antiga Bètica.

El descobriment de les jarchas i l'obra de Blas Infante exerciren una notable influència en els poetes i lingüistes de L'Aina Andalus. En base a les seves idees es desenvolupà un moviment literari propi.

Escriptors com Aben Bela, Issa Walan, Yua Alon, Xosse Alkassa, Rafa Montano, Issaä Wuetö, Miguel Moya, Pako Albarduli, Xosse Wabardon, Marin Jaime, Xosse Ponce, Xuan Porrà, Julio Diaz, Juan Sanchez o Libero Ubeya, tindrien molt en compte les idees de Blas Infante a l'hora d'escriure i planificar la norma-

lització de la Modalitat Lingüística Andalus, amb la idea de transformar-ho en "la llengua nacional d'Andalusia". Ω

Libero Ubeya i Xosse Alkassa

(Nota del traductor: Malgrat que els autors d'aquest text parlen de "Català/Valencià/Balear", no ho fan amb ànim de trencar la unitat de la llengua catalana, com el lector ja n'haurà copsat. Tanmateix, per tal d'evitar malentesos en un tema tan delicat, aconsello als lectors que sempre utilitzin el mot "català" a l'hora de referir-se a la nostra llengua).

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
Menú
Dies feiners 925
Diumenges 1.400
Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

MARTIN MORA
Martín Mora Crespi
Isaac Peral, 39
07420 Sa Pobla (Mallorca)
Tel.: (971) 54 18 15
Fax: (971) 54 18 15
 IVECO

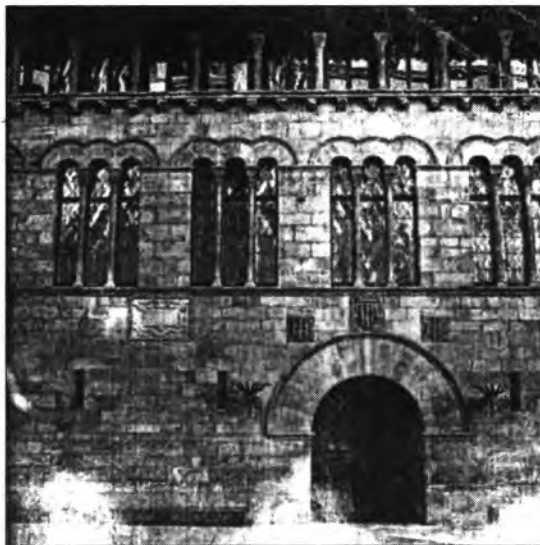

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XLIII)

La Guerra Civil Catalana (1462-1472)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"... el desconeixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional castellana. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tan important com el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país. (Catalunya nou estat europeu..Declaració de la Primera convenció per la Independència Nacional).

Lleida, Seu Vella-Claustre

Lleida-Palau de la Paeria

Romanç sobre la detenció del Príncep de Viana
(Fragment)

Ab gemecs grans, plors e sospirs mortals,
Sentí les gents dordre's per les carreres.

Joan Fogassot (Barcelona c. 1420-c. 1480)

5.6.1462: Juan II entra al Principat, fet que és una violació de la Concòrdia de Vilafranca.

9.6.1462: Les Institucions del Principat declaren al rei enemic públic i el desposseeixen de la corona.

Comença la guerra de Remences o Guerra Civil catalana, la qual esqueixa el Principat en dos bandols:

-El realista o joanista: Juan II amb els nobles i eclesiàstics regalistes (els quals consideren la Monarquia com a sagrada, per dalt de les institucions tradicionals), les remences i la majoria de buscaires, sostinguts per França i el conte Gastó IV de Foix.

-El parlamentarista o antiojanista: la Generalitat i el Consell, els radical-constitucionalistes de la burgesia bigaire, nobles i eclesiàstics del feudalisme tradicional, i gremis i poble menut arrossegat per les proclames patriòtiques i la fidelitat a Carles de Viana, dèbilment sostinguts primer per Castella, després per Portugal i, finalment, pels angevins i, en general, pels bellmuntosos de Navarra.

Estiu.1462: Les hosts de Lluís XI de França enfonsen la resistència al Coll de Panssars.

La Guerra Civil s'encén arreu el Principat.

1462: Castella ocupa Gibraltar.

Vlad Dracul fa matar 25.000 persones a Schylta i 30.000 en una altra ciutat.

La Generalitat perd Tarragona, on s'estableix una Diputació realista. També perd Balaguer.

Els antiojanistes assetgen Girona dues vegades.

Girona té 4755 habitants: 927 gent dels oficis (entre les quals 277 del ram tèxtil, 123 del cuir, 91 de la construcció, 77 de l'alimentació...) Barcelona té uns 35.000 habitants (uns 12.000 tèxtils).

Ca.1462: La lletra que Honestat escriu a les dones de Joan Roís de Corella.

19.7.1462: Ambaixada moderada del Consell de València a Barcelona, que acaba en fracàs.

23.7.1462: Les hosts de Lluís XI de França es presenten davant els murs de Girona, on la reina i l'infant pateixen setge, i obliguen el comte de Pallars a

aixecar-lo.

L'exercit antiojanista és greument derrotat a Rubinat (Segarra). Juan II entra a Tàrrrega.

1.8.1462: El Consell del Principat demana ajut a Enrique IV de Castella.

12.9.1462: El rei i els francesos han d'alçar el setge davant la inesperada resistència dels barcelonins.

13.11.1462: El Parlament de Barcelona jura fidelitat a Enrique IV de Castella en la persona del seu lloctinent Joan de Beaumont. Internacionalització del conflicte: antiojanistes, Castella i bellmuntosos contra joanistes, França i Foix-agramuntosos, si bé França i Castella no s'enfronten pas directament.

finals. 1462: La ciutat de València trau bandera contra Almassora (Plana Alta) per los castellans que eren entrats a la Plana.

principis.1463: La Guerra Civil s'estén al nord valencià, sobretot als Ports. Ací la situació és inversa al Principat: els pagesos són antiojanistes i l'aristocràcia realista. El Forcall (Ports) enceta la revolta a favor dels rebelats, i els Ports i el Maestrat hi fan costat, tret de les aristocràtiques capitals comarcals, Morella i sant Mateu respectivament.

Setge a Morella.

La Matarranya s'ha unit als rebelats.

A la baronia d'Arenós (Alt Millars), el baró Jaume d'Arenós, de nissaga reial, s'havia alçat i, amb el noble aragonès Juan Ferrandis d'Híjar (marmessor del Príncep de Viana), havia ocupat Alcanyís (Aragó) per obrir l'entrada de Tortosa als castellans.

Obra devota de la Creu, feta a requesta de la senyora de mossèn Blanes

Pero Martines - principis dels. XV - Mallorca, 1463

Oh banc segur en qui lo preu se paga
Del crim d'Adam i del món pecador,
i pont del pal on lo gran Salvador,
Penant lo cos, la deïtat amaga!
Armes reals e divinal bandera,
Esforç dels trists e devot estandard,
Feu mos desigs segur aquella part
Que fins a Déu demostra la carrera.

Host d'amargor i forn en se va coure
La carn del Just per amor immortal,
Estret congreny on la part animal
Del Rei dels reis morint se va recloure.
Oh, mirall clar on l'ànima devota

Lo bell semblant remira netament,
Hort de dolç fruit, on lo ver penident,
Sec per pecats, dins poc espai rebrota!

Llit dolorós i cambra tribulada,
I dels perduts molt piadós retret,
Amagatall on pot estar secret
Lo qui per crims té l'arma condemnada.

Oh canyamel al devot que et mastega,
I restaurant als trists deseparats,
Port de salut on estan ormejats
Los qui la mar d'extrems colpes nega!
Tàlem d'honor, de cristians gran temple,
Cel·la plasent on se viu sens remor,
Secret socors, esforç contra temor,
e als vinents molt singular exemple.
Arc gran i fort on lo bell cos s'estira,
Premsa de vi on lo raïm se prem,
Ormeig segur on s'aferra a l'extrem
Lo qui negat per sos grans crims se mira.

Fust singular que dins en la piscina
Fos u gran temps per los àngels servit
Al moviment de qui era guarit
Lo prest banyat per voluntat divina,
Oh alt bastó on fonc la serp penjada
Contra verí fent-la Moisès d'aram;
Pa saborós que tol la set i fam
Que dóna el món ab sa vida penada!

(...)

A totes parts mires la gent perduda
Per abraçar los qui t'imploraran,
Cecs i contrets, i quant t'aclamaran
Sentran molt prest ton socors e ajuda.
Valent de cor, e viril capitana,
En los perills avantposant ton tembre,
Puig te plagué mos grans delictes rembre,
No em desampars, car mon cor te demana.

Dona d'honor i per cert virtuosa,
A qui la gent lloa de pietat:
Aquest escrit per vos he compilat,
Suplicant-vos de mi siau curosa.
Car de mon fet la causa és molt clara,
I ço per què s'envela mon procés,
Vostra bondat si no em farà defés,
Degut comport ma vida desmpara.

Al lloctinent, senyora, si declara
Vostra virtut lo cas en què só més,
Io tinc esper que restaré il·lès
Puix vostre zel los fatigats empara. Ω

L'esperit republicà A la fi, s'alcen altres veus contra en Juan Carrero, l'embullós

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Fins fa molt poc les meves denúncies contra En Juan Carrero Saralegui, el candidat "mallorquí" al Premi Nobel de la Pau, constituïen una excepció dins el panorama d'alabances generalitzades de la premsa mallorquina. A l'any 1997, l'Estel, 1,3, 97, jo explicava la perversa l'estratègia franco-catòlica i ja denunciava la postura d'En Juan Carrero. En J.C., en nom de la pau, exigia la "intervenció pacífica" a la regió dels Grans Llacs (És a dir, una intervenció militar a gran escala). A l'octubre i novembre del 99, vaig llençar un seguit d'andades contra el muntatge d'En Juan Carrero. Particular indignació em produïa el suport que li donaven destacats dirigents del PSM, En Sebastià Serra, En Pere Sampol i En Cecili Buele. Particularment, jo retreïa la trivialitat de l'article d'En S. Serra on exaltava la labor de les missions catòliques mallorquines a l'Àfrica central, als anys cinquanta.

Ara, a la fi, s'han alçat altres veus que denuncien els embulls i els muntatges enganyosos d'En Juan Carrero. Al Diario de Mallorca, 12, 99, En Jaume Obrador, en nom de Veïns Sense Fronteres, es declarava contrari a la candidatura d'En J.C. Li retreïen que anés per Europa i el Món com a representant dels refugiats de l'Àfrica Central, quan cap d'ells li havia ofert aquesta representació. Consideraven incongruent que En J.C. anés per lliure, som si no hi hagués a Mallorca gent i ONGs que fa molts d'anys que treballen amb orga-

nitzacions de la zona africana.

Al cap d'uns dies, al mateix Diario, apareixia una carta d'En J.C. on feia un llarg exercici de tècniques de lamentació per les crítiques llençades en contra de la seva candidatura, però no donava cap explicació sobre la legitimitat del seu títol de "defensor dels refugiats dels Grans Llacs".

Sembla que ha començat el degoteig de denúncies en contra d'En J.C. A Diari de Balears, 7,1,2000, es publica una denúncia d'exiliades de Burundi contra la candidatura d'En J.C. La redacció diu: "L'associació de Dones Burundeses Residents a Tanzània s'ha manifestat contrària de manera contundent a la candidatura de Joan Carrero al premi Nobel de la Pau". En un dur comunicat, es demana a Juan Carrero que "s'informi millor del problema que és la font dels conflictes dels Grans Llacs", i que "es deixi de dir... que aquests conflictes són purament i simplement ètnics: són també - i més - conflictes socio-polítics". A la fi, les Dones Burundeses demanen a J.C. que, si de cas, "uneixi la seva veu... a la d'aquells que... l'han feta (aquesta tasca pacificadora) sense cercar cap altre avantatge que el de romandre en pau amb ells mateixos i amb les seves consciència".

Últimes consideracions sobre el cas Juan Carrero.

Jo no tinc cap informació privilegiada sobre En J.C. Atentant-me a les declaracions que ell ha fet als mitjans de comunicació, En J.C. em sembla una

persona políticament i intel·lectual poc formada. Jo crec que és un mitòman amb greus desordres psicològics, que es resolen amb l'intent de fer reals les seves fantasies. I, és clar, diu mentides grosses.

En J.C. disposa d'una web amb l'adreça www.pangea.org/olivar. Allà es troba la major part de les seves "proeses", declaracions, documents, articles de premsa, fotos, etc. Per a posar un exemple de la seva paranoia, va En J.C. i ens fa saber que va anar a Amèrica del Nord i es va entrevistar amb una bona colla de "personatges molt importants". Va i diu el nostre home: "Fa uns dies, En Ramsay Clark, antic Ministre de Justícia dels EE.UU., ens feia aquesta confessió dins el seu despatx en ple cor de Manhattan i ens autoritzava a fer-la pública: "El Govern del meu país ha aconseguit infiltrar i controlar en gran mesura la ONU, els grans mitjans de comunicació i moltes de les grans ONG. No espereu quasi res d'ells. Cerqueu vies alternatives per a la vostra tasca d'informació i denúncia". Aquí teniu En Superman Carrero, ell tot sol, enfrontat als Estats Units, a la ONU "en gran mesura", als grans mitjans de comunicació i a moltes de les grans ONG.

La "lluïta" d'En J.C. és una recerca de fantasmes. Ell és un fantasma real en persecució de fantasmes imaginaris. En Clark és exfiscal General, i no exministre. Justament, aquests dies, DdB, 16,1,2000, encapçala la seva tercera campanya d'ajuda

humanitària a l'Iraq. Mostrant les mentides paranoiques d'En J.C., la premsa informa que En Clark és acompanyat pels representants de les Grans ONGs, les nordamericanes en primer lloc. Porta a l'Iraq una ajuda mèdica de més de dos milions de dòlars (320 milions de pesetes). El fantasma d'Estel·lencs mai ha enviat un quilo d'arròs a cap lloc del Món.

En J.C. parla de "bloqueig informatiu", tot i acusant els grans mitjans de comunicació. D'això no en saben res, però allò que sí resta clar és que la Fundació de S'Olivar d'Estel·lencs manté un autèntic blindatge informatiu. Seria bo que els periodistes en fessin una investigació, si poden. Diu En J.C. que és una ONG humanitària que es va fundar a 1993 i de la qual ell n'és el President. Ni una sola pista, blindatge total.

Ens diu En J.C. que, emportat pels seus ideals pacifistes, es va declarar insummís; i que, per no patir presó fa fugir cap a Amèrica, i que va fer d'ajudant humanitari uns anys al Perú; i que després, al 92, va tornar a Mallorca. Al 93, ja el trobem de President de la Fundació i, al 94, comença la seva cursa d'home públic.

El buit informatiu provoca un broll de preguntes: Uns anys al Perú. De què feia exactament? Era un missioner, és un frare En J.C.? Si no ho és, què és, de què fa ara, de que viu, des del 93? En tot moment, es declara seguidor del Crist. Quina és la seva relació amb la Jerarquia Catòlica de Mallorca?

Blindatge total sobre les bases socials i econòmiques de la Fundació. És una possessió amb terres (?) i cases (3), una església i dues ermites. Per les fotos, semblen unes magnífiques cases de pedra restaurades. Qui són els components d'aquesta misteriosa ONG? Diu que eren o són (?) del Patrimoni

Artístic(?). Al cap davant de les Fundacions, sempre es troba una persona econòmicament poderosa. En J.C. era un andalús pelat. D'on va treure els diners per a escómetre una restauració multimilionària? A les tasques de restauració i manteniment de s'Olivar, En J.C. en diu activitat ecològica. Així posats, qui no voldria ésser ecologista?

Activitat ecològiques (millorar la finca), activitats espirituals i activitats humanitàries. En J.C. ens ofereix els informes i les fotos. L'estranya ONG d'En J.C. sempre es mostra amb el mateix rostre, el d'En J.C., o el d'En J.C. i una segona persona (més rarament).

Allà no figura que En Juan Carrero hagi fet, en cap moment, d'ajudant humanitari o de missioner a terres de l'Àfrica. En J.C. i la seva Fundació, en cap moment han intervingut en accions solidàries reals, materials, concretes. Quan En J.C. va viatjar a l'Àfrica, ja ho va fer com a personatge públic "important"; hi va anar, diu, per comprovar in situ quina era la situació dels refugiats.

En J.C. segueix sempre la mateixa estratègia. La seva "acció humanitària" consisteix en presentar-se a Ginebra (marxa de Barcelona a Ginebra), a Burundi, a París, a Brussel·les, a Nova York, ell sol o amb un únic acompanyant, i presentar-se a les diverses personalitats que el vulguin rebre com a "personatge-espanyol-important-que-crida-a-la-consciència-mundial". Es fa la foto i l'envia als diversos mitjans. La seva gran gesta fou la vaga-de-famde-42-dies (segur?) del 97 a Brussel·les (Per cert, En Pere Sampol, trivialment, va picar l'ham, es va comprar un abric nou, va volar a Brussel·les i va sortir a la foto d'En J.C.). Ω

Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!

ENTREM EN BON PEU
AL MIL·LENNI

BELLVER
TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

Assistència Sanitària
Europea CB

Centre de Dia

MARIA ALBERDINA

CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O
INCAPACITADES

Carrer dels Trencadors, 1-bis

Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

José: Del camp de Sant Cebrià al d'Auschwitz

Quan va esclatar la guerra civil espanyola, En José Rodríguez Nieto era un pare de família de 21 anys. Avui en té 84. En José era el caganíu d'11 germans fills de Yeste, un poble manxego a tocar Andalusia, que mai van anar a l'escola. D'adolescent esdevingué mosso de la construcció de carreteres de zones accidentades de la província d'Albacete. La seva fou una formació d'autodidacta: no va tenir cap més remei que aprendre a fer la lletra i el número a tropicades i rodolons per poder encarar el futur.

El Yeste de l'any 36 era una vila trencada en dos bàndols ideològicament irreconciliables: els rojos i la dreta ultraconservadora. Les vinculacions d'En José amb el moviment comunista el portaren, de bracet d'altres veïns, a allistar-se com a soldat voluntari quan la segona república espanyola es va veure amenaçada pels ullals del feixisme.

Les seves primeres setmanes amb un fusell a la mà les passà en una àrea d'entrenament militar. I seguidament fou integrat a la brigada de xoc Fermín Galán, amb la qual entrà

en combat a Pozuelo de Alarcón. Un obús dels insurrectes li destrossà el peu. I una llarga recuperació el traslladà, de primer, a la Plana de Castelló i, posteriorment, al seu Yeste natal. Un cop sa i estalvi, es reincorporà al front de Madrid.

La defensa republicana de la capital d'Espanya serà valorada pels seus comandaments com una gesta dels brigadistes de la Galán. I En José i els seus companys de batalla gaudiran de 3 mesos de repòs en torretes expropiades a la burgesia de Sant Feliu de Guíxols. Un cop transcorregut el trimestre, participà en la sanguinària batalla del Segre. Un cop transcorregut el trimestre, participà en la sanguinària batalla del Segre. Un cop ferit per segona vegada: "Encara tinc en el cul restes de metralla d'una de les explosions que em va tornar a deixar fora de combat". I, per posres, un dels seus germans hi caigué mort. Malferit, dormint al ras amb l'escalf d'una manta atrotinada i pidolant per les masies, començà el camí de la retirada. El 9 de febrer de 1939 travessà la duana d'El Portús: "Abans d'haver de donar, en el pas fronterer, l'armament als gendarmes, tothom l'amaga-

va entre els turons i els boscos de les Alberes amb l'esperança de desenterrar-lo i tornar-lo a encanonar tan bon punt fos possible". En José va ser un dels 1000 refugiats aproximadament que foren encabits en una platgeta, convertida en camp de concentració, coneguda com Sant Cebrià de Rosselló. "A cada 10 metres les cavalleries senegalesa i algeriana, els espanyols, soldats al servei de França, ens vigilaven de prop amb una violència desmesurada. També fórem molt mal rebuts per les autoritats franceses i els veïns d'aquells rodals. Recordo que hi havia dones que ens tiraven pedres i que els diumenges s'acostaven amb els seus fills a l'entorn del camp per veure com de miserables eren els comunistes", assevera en José, que de tant en tant s'emociona quan reviu aquells moments tan dolorosos, encara que, a diferència d'altres que patiren una tragèdia semblant, té la ment clara i vol explicar-ho amb pèls i senyals.

Un altre testimoni d'aquest malson és en Josep Zamora, supervivent del camp d'Argelers -a un salt de Sant Cebrià-, el qual declarava que el govern gal va utilitzar la premsa per alarmar la ciutadania rossellonesa: "Alguns diaris de Perpinyà deien que els millors republicans espanyols es mereixien que fossin tornats a Franco. I que als altres se'ls havia d'afusellar". I, per acabar-ho d'adobar, els governs no-intervencionistes de Londres i de París no tardaren gaire a reconèixer com a nou cap de l'Estat espanyol un cabdill feixista. Aquell traumàtic febrer mig milió de combatents anti-feixistes fugiren del foc franquista sense saber que acabarien, com animals engabiats, en les brases d'una mena de presons situades en platges nues i esventades entre Cervera de la Marenda i El Barcarès. Moltes dones i fills dels combatents foren separats i els homes van ser tractats d'enemics. El govern francès no havia previst res per acollir uns exiliats errants i exhausts per tres anys de guerra en favor de la democràcia. Sense aigua potable ni serveis sanitaris, els morts i els malalts es multiplicaven. "La gent se soterrava a la sorra de tant fred com feia. Els polls corrien al seu aire. El menjar era escassíssim. Veient el panorama, uns

amics i jo ens oferirem per construir barraques per dormir i d'altres serveis". El voluntarisme d'En José serà acceptat per la direcció del camp. I no només aixecà barraques a Sant Cebrià, sinó també a Ribesaltes.

Amb l'ocupació nazi de França l'any 1940, En José i 4 dels seus millors amics sol·licitaren sense sort de poder lluitar amb la resistència francesa contra el feixisme.

En plena segona guerra mundial, En José pogué abandonar el malson de Sant Cebrià i aleshores exercí de pagès i, a voltes, de paleta a la Dordonya, una regió atlàntica d'Occitània. L'home començava a fruit d'una certa estabilitat a l'Estat francès, malgrat que tot escassejava: "Hi havia més gats que rates". La seva estabilitat era tan fràgil que quan la policia alemanya va menester mà d'obra no va dubtar a reclutar-lo a la força, al costat de moltíssims jueus, per treballar com un esclau. El 6 de febrer de 1943 fou traslladat a Auschwitz, un camp de concentració ubicat a Polònia on "hi moria molta gent treballant". En José recorda que les condicions de vida eren molt dures: baixes temperatures, racions de menjar mínimes i jornades de fins a 14 hores en tasques vinculades a la construcció. Els dos anys a Auschwitz van deixar en José amb 35 kilos: "Vaig salvar la vida quan un oficial alemany m'encarregà de dirigir la formigenera. L'esforç físic era molt menor en comparació amb els altres obrers que hi anaven deixant la pell". Conduir una màquina de fer formigó era una responsabilitat que exigia saber alemany. En José encara guarda un petit quadern de notes en el qual apuntava, tal com sonaven, els noms dels mots alemanys que anava aprenent. Era fonamental en una circumstància com aquella, repassar paraules noves i estudiar-les per poder relacionar-se amb els seus superiors i companys.

El 27 de desembre de 1944, el camp nazi va ser alliberat per batallons polonesos sota comandament rus. I en José fou traslladat, amb símptomes de congelació, cap al centre de Polònia. La seva nova destinació va ser fer de cuiner dels exèrcits aliats. "Durant el captiveri d'Auschwitz, el meu estómac va anar quedant reduït. No podia digerir, doncs, un

apat normal. El cos no m'acceptava certs menjars perquè emmalaltia. Fou aleshores que des de la cuina estant, mentre esquarteràvem bestiar, vaig descobrir que els cervellets de vaca els podia pair. I, em fa l'efecte, que això em va tornar a salvar d'aquell mal tràngol", afirma En José.

Amb l'acabament de la segona guerra mundial, en José serà allotjat a París en un centre de recuperació. I, posteriorment, es retrobarà d'amagat amb la seva filla i muller, que havien optat per deixar La Manxa, a Andorra. Malgrat les pèssimes condicions de treball a pagès, En José tornarà a conrear la terra en diferents masos de la Catalunya del Nord i fixarà la seva residència a L'Aspre, una subcomarca rossellonesa.

Aquest segle que se'n va ha tingut moments d'una atrocitat deshumanitzadora i calculada: "El XX ha estat el més cruel", segons Gabriel Jackson, historiador. El calvari de vivències com la d'En José i de tants republicans anti-franquistes, vagant amb tota la impotència entre els filferats de la Costa Vermella, és encara un dels episodis més indignes i desconeguts de la història contemporània. Quan, aquest estiu, la vila costanera d'Argelers ha organitzat un homenatge en memòria de combatents com en José, el socialista Jean Pierre Chevènement, ministre de l'interior francès, ha negat en rodó que aquelles platges gebrades de La Marenda fossin camps de concentració. I ha obligat a canviar aquesta expressió en el monument alçat amb aquest motiu per "camps d'allotjament". Mentre els alemanys i els japonesos han demanat perdó i han començat a indemnitzar moltes de les seves víctimes, tant la França socialista de Léon Blum de fa 60 anys com l'actual són molt lluny de representar el país dels Drets de l'Home. Ω

Text: Quim Gibert, ensenyant. Girona

Dites relacionades amb el vi

El vi i l'amor, mosseguen de traïdor.
 El vi i l'enemistat descobreix la veritat.
 El vi i l'or, com més vell millor.
 El vi i la muller es riuen del saber.
 El vi i la veritat tenen bona amistat.
 El vi i l'amor, mosseguen de traïdor.
 El vi i l'amor peguen de traïdor.
 El vi mesura la son.
 El vi moscatell no es guarda bé amb pitxell.
 El vi natural no et farà mal.
 El vi no porta calces.
 El vi no té bragues, ni de drap ni de lli.
 El vi no té vergonya.
 El vi nou i el pa vell el ventre espatllen.
 El vi novell infla el ventrell.
 El vi novell per Sant Andreu ja és vell.
 El vi pel color, el pa per l'olor, i tot pel sabor.
 El vi per menjar i no per traguejar.
 El vi porta a tothom la raó.
 El vi pur, menjar curt.
 El vi que deixa Sant Urbà, ja el pots llençar.
 El vi que té gust de pega dues vegades es mastega.
 El vi vell, i el pa novell.
 El vi vol bon coixí.
 El vi, beu-lo a casa.
 El vi, la llet i els ous els vells fan tornar nous.
 El vi, la sal i el pebre porten mesura.
 El vi, la veritat i la dona poden més que l'honra.
 El vi, per afeccionar, aigua no té de portar.
 El vi, per mosso només; per amo, no hi entén res.
 El vi, poc és bo, molt és verí. Ω

Als acastellanats, als botifarres, coents, botiflers o col·laboracionistes (I)

RICARD COLOM

"... no renegueu de vostra sang... oprobi pel fill qui n'és apòstata!
Per honra té ésser bord. Són cor espúri
Sols posa arrels paràsites:
No té l'arrel que del terror dels avis
Ne beu saba legítima.
Per ell és pàtria una buidor coberta
D'algun mantell de púrpura,
Un tros de mapa, una abstracció volàtil,
Un mot de la retòrica...
(...)
Alluny també, deliquescents cosmètics,
Untor de formes flàcides
De l'art caduc! Alluny, ximpleta insulsa
Fingint candors ingènues!..."
(*Als joves*, 1905, Pollença, Miquel Costa i Llobera).

"És ben certa la paraula que diu que el qui s'interessa per les doctrines profanes sense tenir en compte les del propi poble es trobarà enmig de dos enemics".
(*Vida de Moisès*, Gregori de Nissa, Capadòcia, 335-395).

"si no fósseu ingrats a la llengua que heu mamat..."
(O. Almodévar, 1561)

"Buelvan a su lengua natural que con la teta mama y no la deixen..."
(Martí de Viciana, 1574, Libro de las *Alabanzas de las lenguas*).

"Mamen de la llet de la nostra Mare Idioma i no de l'estranya..."
(Pere Esteve, 1710).

"... en circumstàncies tan desfavorables com l'actual situació política..., que deixa la nostra llengua desarmada, entre dues grans influències invasores, sense escoles, sense universitats, sense dinastia ni aristocràcia pròpies, sense Estat, i tenint en front vehicles de l'acció destructora d'una altra llengua, l'escola i la Universitat i la premsa i l'Estat amb tota la complexa xarxa de canalització per a influir i penetrar un poble".
(*Per la llengua catalana*, gener 1913, Enric Prat de la Riba).

"Cal servir la llengua i no oblidar-la mai car quan un poble perd la llibertat, si serveix la llengua, és com si conservés la clau de la presó".
(Alphonse Daudet, escriptor francès, si XIX, a *La dernière classe de française*, un petit conte a tomb del pas d'Alsàcia-Lorena al Reich, després de la desfeta francesa a mans d'en Bismarck).

"Ni l'hebreu, ni l'àrab, ni el copte, ni el siriac, ni tan sols el xinès em semblen tan difícils d'entendre com el llenguatge del renegat".
(William Shenstone, poeta anglès).

"El vostre pensament és el de les xerrameques i els falsos plaers. El meu és el pensament d'aquell perdut en sa pròpia terra, estranger dins sa pròpia nació, solitari entre sos parents i amics.
El vostre pensament fa sonar trompetes quan balleu. El meu prefereix l'angoixa de mort a la vostra música i dansa.
El vostre pensament us fa aspirar a títols i càrrecs. El meu m'exhorta a servir amb humilitat.
El vostre pensament diferencia el pragmàtic de l'idealista. El meu descobreix que la vida és una, i que ses mesures i pesos no coincideixen pas amb

els vostres. Aquell que etiquetes d'idealista, pot ser un home pràctic.

El vostre infon arrogància i superioritat dins els cors. El meu sembla l'amor a la pau i el desig d'independència.

Vosaltres teniu el vostre pensament i jo el meu".
(Khalil Jubran, 1883-1931, escriptor i artista libanès).

"Tenebres són les ments forasenades dels homes, encegades per desigs degenerats i per la infidelitat".

"Sabem que els dimonis són esperits molt àvids per a fer el mal, allunyats de qualsevol cosa justa, inflats de supèrbies, lívids d'enveja, i sorruts, per a enganyar".

"Major sia per a tu la teva terra que to pares. Si ton pare o ta mare manen res contra el poble, no els facis cas. I, si la pàtria mana res contra Déu, no hi facis cas".

(Agustí, bisbe de Bona, Numídia, 354-430, a *Cogitacions*)

"Braços oberts és eixida a carrera,
plorant sos ulls per sobres de gran goig.
Melodiós cantar de sa veu oig
Dient: Amic, ix de casa estrangera!"
(Ausiàs Marc, 1397-1459, El gran català, *d'Amor mestre*).

"...no sols se fa particular estudi a procurar saber la llengua castellana però també oblidar la valenciana, per la molta abundància que hi ha de subjectes que els pareix que tota la seva autoritat consisteix en parlar en castellà".
(Marc-Antoni Ortí, notari valencià, 1640).

"...detest el lloc on he nascut, i duc les simpaties cap a aquesta ciutat que m'és adversa".
(William Shakespeare, 1564-1680, el major poeta dramàtic anglès).

"Tarsila: Cada dia es fa més docte vostè
(Vegem: a mi, per què em parla en castellà?)
Bai: Perquè dec acostumar-me a mudar de classe".
(*L'herencia del rei Bonet*, 1880, del sàinetista valencià Eduard Escalante).

"El pensament que ha cedit a la colonització és aquell que, capturat, accepta la destrucció en lloc de rebel·lar-se i combatre-la, i es resigna a transmetre, com si fossin d'elaboració pròpia, i sense sospesar-les críticament, totes aquelles raons que segrega el cervell de l'ocupa".
(Manuel de Pedrolo, *Cròniques colonials*, 1982).

"La terra ens han furat,
esborrats els records,
falsejada la Història,
estripats els somnis.
Apàtrides som avui,
Perduts en el desert,
De mites i llegendes,
de mentides i insomnis".
(*Diwan d'Awraabi*, poemes en andalus contra l'acastellament o espanyolització de les tradicions andaluses, per Libero Ubeya).

"El primer de gener del 1567, una proclama reial redactada per mandat d'Espinosa i publicada pels pregoners en àrab i en castellà, ordenava a tots els moriscos d'abandonar llur manera de vestir, idioma, costums i pràctiques religioses en el plaç d'una anyada, sota pena de multes i presó. La Inquisició i l'Audiència s'encarregaren plegades del compliment d'aquesta proclama.

(*Felip II*, d'en Geoffrey Parquer). (continuarà) Ω

Antonio Gala i *El Mundo*

M'he equivocat, sí, però promet que no tornarà a passar. Avui (17 de gener) he anat a comprar el diari molt tard, i vet aquí que només quedava *El Mundo-El Día de Baleares*; com que tenia les cent vint-i-cinc pessetes a les mans i no volia quedar-me sense grufar un diari, n'he comprat un exemplar. En havent escurat, m'he assegut vora la llar de foc i ala!: full avant, full enrere, a veure què fan per Eivissa, a veure quina n'amolla n'Asnar... i a les planes d'opinió PATAPLAM!, ensopeg amb una columna d'Antonio Gala titulada "Particularismos"... i jo que em veig venir el xàfec; però l'instint tafaner se m'endú els ulls, llegesc... i em cauen a terra (els fulls).

Tot d'una em penedesc d'haver invertit un capital enorme (tenint present que pag perquè m'insultin) de cent vint-i-cinc pessetes en el diari del senyor Pedro J. Ramírez. Però tot seguit pens que m'està bé, per ase. I és que ja se sap: qui no vulgui pols, que no vagi a l'era.

Deixau-me que us faci cinc cèntims de l'article i us fareu càrrec del daltabaix. Gala comença dient que "*lo que más choca de los nacionalismos españoles* -de tots, diu- *es que se declaran excluyentes*", i ens fa saber que això li sembla "*una mezquindad y una torpeza sin límites*". Jo, pobre de mi, dec tenir molt poc món, perquè mai no he sentit a cap nacionalista gallec, basc ni català declarar-se excloent, sinó tot al contrari: en reclamar la llibertat per al propi país, sempre s'ha reclamat i es reclama per a tothom que hi viu pacíficament (és a dir, sense dur pistoles). El nacionalisme català, per exemple, és igual d'incloent que el portuguès o el suec -però menys que l'espanyol, que inclou el que li pertoca i bona part del que no li pertoca. El problema no és que hi hagi un o altre nacionalisme excloent (que no n'hi ha), sinó que el nacionalisme espanyol ens inclou vulgues no vulgues i sense que importi gens el nostre parer; i si no volem que ens incloguin, ens amenacen amb canons. Per a Antonio Gala, però, la resistència a ser inclosos allí on no ens convé no és una opció legítima, ni una mostra de sentit comú, sinó *mezquindad i torpeza*. Ves per on!

Però això no és res. Tot seguit, Gala escriu que l'actitud esmentada s'assembla molt "*al falsísimo uso de las lenguas como las armas más certeras y visibles*". Jo també l'estimo molt, senyor Gala. I és que es veu ben clar: quan la gent de per aquí parla o escriu en català, ho fa de manera arterosa i vil, per fer creure que aquesta llengua petita i provinciana es pot fer servir fora del sembrat, i sobretot per punyir, per fotre; per *mezquindad*, vaja. Jo el comprenc, senyor Gala, perquè conec persones com vostè, que si algú els parla en català se senten com si els clavassin un punyal en el pit.

El raig d'insults no s'acaba aquí. Després d'una frase de distracció sobre la diversitat, Gala afirma que "*los particularismos (autopreferencias excesivas) son pueriles y destructivos*". Així que ja ho sabeu: si teniu una casa i us l'han enrunada arran d'un bombardeig, no provàssiu de reconstruir-la, perquè us convertiríeu en tot això que diu el senyor Gala: seríeu uns monstres. O si per exemple sou d'un país malmès a força de dar-li branca, no se us acudeixi redreçar res, ni se us passi pel cap de curar ferides o reparar destrosses. Segons el senyor Gala, "*hacer tal política descalifica, o mejor, califica de imbéciles, a los pequeños que la ejercen*".

Escarrufa trobar una dosi tan gran i espessa d'odi concentrada en tan poc espai (dotze línies de 8,3 cm més tres paraules i el títol). I és que no només som "*imbéciles*", sinó també "*pequeños*". Idò correm-hi tots, que això és molt lleig: que s'afanyin islandesos, danesos, holandesos, txecs i altres energúmens a fer-se l'hara-kiri, que abandonin les seves petiteses i s'incorporin a les respectives *unidades de destino en lo universal* -això s'ha de dir en espanyol, que és cosa gran, i per tant virtuosa. Si no ho fan, vindrà Antonio Gala i, després d'escopir-los a la cara, el sentiran. (O potser no, perquè aquests països, si bé tenen menys extensió i població que els Països Catalans, tenen estat i exèrcit propi, i per ventura és això el que li inspira respecte al senyor Gala). Ω

Joan Cabot

PERÚ: David Vinatea

El darrer 15 de desembre foren lliurades 1.181 signatures a favor de la llibertat del coronel Vinatea, cristià arbitràriament empresonat per la dictadura de Fujimori, acusat de tràfic de droga.

Fa pocs mesos, un grup de presoners de la presó de Lurigancho a Lima, planejaren de segrestar-lo, amb altres dos interns a fi de demanar millors condicions de detenció, però el pla fou descobert a temps.

80 evangèlics, encara empresonats per Fujimori sota falses acusacions

Malgrat les recomanacions de llibertat de comissions judicials i de drets humans, Fujimori a penes allibera més presoners. També hi ha advocats tancats per defensar detinguts de falses acusacions de terrorisme.

El dictador Fujimori -qui compta amb l'ajut del PP- obrí una persecució contra evangèlics i demòcrates arran el seu autocop d'Estat que el dugué a l'actual autocràcia.

COLÒMBIA: Pressió guerrillera

Una església Pentecostal de Medellín patí l'abril tres atacs amb granades, el tercer amb molts ferits.

"Justa paz", una organització evangèlica de Bogotà, rebé nombroses amenaces telefòniques de bomba. També diversos pastors reben amenaces.

Exguerrillers conversos (brigades de muntanya) escampen l'Evangeli i el conhort per les regions controlades per les guerrilles, la meitat de l'Estat, en extensió.

PALESTINA: Primera llibreria Bíblica a Gaza

Oberta el 24-3-99, al centre de Gaza amb l'ajut de la Societat Bíblica holandesa i de Portes Obertes. Tenen bíblies, enciclopèdies i literatura bíblica.

Israel: Una bona notícia

El Tribunal Suprem de justícia d'Israel ha prohibit als serveis de seguretat l'ús de la pressió física durant l'interrogatori de sospitosos. "L'autoritat que permet a l'investigador dur a terme un interrogatori just, no li permet torturar una altra persona o tractar-la de manera cruel, inhumana o degradant", afirma el president del Tribunal Suprem Aaron Bark, amb el suport unànime dels altres vuit magistrats. Aquesta sentència arriba dotze anys després que una comissió encapçalada per un jutge suprem i nomenada pel govern israelià autoritzés l'ús de la "pressió física moderna" en els interrogatoris de sospitosos de terrorisme, allò que els grups de drets humans -i moltes crides urgents de l'ACAT- han qualificat sempre de "tortura inadmissible". "Aquest és el destí de la democràcia: saber que no tots els mitjans són vàlids i que no tots els mètodes emprats pels seus enemics són opcions que s'han de seguir". Que així sigui!

KOSOVO: Reconciliació difícil

A iniciativa del representant especial del secretari general de l'ONU per a Kosovo, els responsables de les dues comunitats confrontades, la comunitat ortodoxa sèrbia i la comunitat albanesa, es van reunir per primera vegada després de la guerra. Conjuntament van signar un manifest per garantir la seguretat del territori i avançar en el procés de reconciliació dels dos pobles. Heus ací alguns paràgrafs de

Zeliko Raznatovic, antic cap dels paramilitars serbis acusat per diverses organitzacions d'haver comès crims de guerra a Croàcia i a Bòsnia, resultà mort la setmana passada després de rebre tres trets al cap a Belgrad. Qui mal anda, mal acaba.

la declaració:

Som hereus d'un passat comú molt ric. Volem preservar-lo. Us cridam tots a continuar o tornar a Kosovo. Volem en particular parar l'èxode dels serbis, dels montenegrins i d'altres pobles de Kosovo... La pau només es podrà construir sobre la base de la justícia i no, de l'esperit de venjança... El camí vers la reconstrucció serà llarg i costerut... Però hem de fer-lo junts.

Es de doldre, tanmateix, que aquest manifest hagi estat en la pràctica lletra morta. La destrucció de les esglésies i dels monestirs servís no obeeix a un acte de venjança, és una acció premeditada per a suprimir qualsevol vestigi cristià de Kosovo. Una acció de la qual, òbviament, no en podem pas esperar gran cosa amb vista a la desitjada reconciliació. Del butlletí Okumene. Ω

E L V E L D E M A I A (19)

Content

PERE GRI

Quan hagué acabat de respondre als d'Herri Batasuna, l'heroi de Pel·lícula li digué que na Pompeia se'n podia anar. Ell es dutxaria, i llavors se n'aniria a dormir al menys durant dotze hores. Miraré de recuperar un somni que havia començat, li explicà. Mentre això succeïa, a Espanya continuaven passant moltes de coses, totes negatives pel centralisme. Amb l'esclafit del castell de focs artificials, que significava la unió entre catalans i bascos per a aconseguir la independència, li havien arribat de cop a l'Estat les set plagues d'Egipte. Espanya estava espanyada, per obra i gràcia d'un mallorquí, qui ho havia de dir.

Quelcom molt important i significatiu, de tanta transcendència que adquirí ràpidament ressò internacional, fou

que, des del dia de la gran eixida d'en Fructuós, allà a Guardamar, els sistemes d'informació de l'estat centralitzats a Madrid deixaren de funcionar correctament, a conseqüència del que es conegué com a efecte 21, principalment en el que feia referència a les comunicacions amb els Països Catalans i Euskalèria.

A moltes pantalles d'ordinador apareixia de cop, misteriosament la paraula *kaput*, mentre que els senyals de ràdio i televisió perderen molta nitidesa. Ningú s'ho explicava, però passava.

Per la seva part, les dues nacions abans fortament reprimides pel poder central, experimentaven un canvi revolucionari en les seves respectives societats, al mateix temps que l'aposta per la independència adquiria dimensions d'ampla majoria. Encara quedava molt per fer, i no hi havia unanimitat, però tot-hom coincidia en que en Fructuós era l'home de moda, l'ar-

tífex d'una gesta alliberadora que feia realitat el que fins llavors havien estat només somnis, utopies o curolles de les minories.

La primera vegada que el trucà n'Alícia, al cap d'uns dies com li havia dit, li expressà que estava molt il·lusionada en escriure el llibre, perquè hi havia una gran expectació. Segurament en vendré centenars de mils d'exemplars, digué.

No deixis que la Maia et pertorbi, has de ser més pragmàtic, li recomanà en Fructuós.

El pragmàtic ho has de ser tu, actua en política, presenta't a les eleccions, segur que et votaran, contestà ella.

Primer hauré de registrar el meu partit, indicà el polític més recent de les illes, amb ganes que es fes d'una punyetera vegada veritat el que li havien repetit tantes vegades.

Uep, intervingué el Dimoni, i que ja saps com es dirà el teu partit?

No ho sé, encara no ho he pensat, respongué en Fructuós apressadament. Tranquil, tranquil, a tu t'ho han de dir sempre que estiguis tranquil, digué el Dimoni, sabent que també el sentia n'Alícia, que es posà a riure. Vull que li posis Partit de d'Indiot Mallorquí (PIM), perquè també defensaràs aquesta espècie amenaçada. Tens el temps just per presentar-te les properes eleccions al Parlament de les Illes Balears, però no pensis que guanyaràs a la primera, només trauràs 13 diputats, i la feina grossa l'hauràs de fer des de l'oposició, perquè no vull que abans d'hora pactis amb ningú, excepte amb jo, és clar. Vols que signem ara mateix?

Ho faig, però pels deus, digué en Fructuós.

No passis ànsia d'aquests, des de que vaig de les seves em veuen amb bons ulls, contestà el Dimoni. Si signes, t'explicaré la manera d'aconseguir l'amnistia pels presoners polítics de tot l'Estat, i el

sistema per a legalitzar les drogues, les altres coses les hauràs d'anar descobrint tu mateix.

En Fructuós estava content. Si aconseguia l'amnistia, els bascos el veurien com un personatge grandios i sublim, el màxim lluitador. I no en parlem dels drogues, encara que només aconseguís legalitzar els porros, aquests ja li tendrien admiració eterna.

Sonaren les campanes al rellotge on amagava la xocolata. En Fructuós s'acomiadà de n'Alícia i decidí embolicar un petard. Mentre ho feia, el Dimoni li anava explicant quin havia de ser el seu programa polític.

Primer pas: registrar el partit. Segon pas: fer una gran campanya electoral. Tercer pas: prendre possessió dels escons. Quart pas: aconseguir l'amnistia. Cinquè pas: expulsar dels territoris que avien d'accedir a la independència totes les forces armades espanyoles...Ω

De febleses i necessitats

JOAN CABOT CALÇAHEU, ERC-MIGJORN

Cap comunitat lingüística no pot sobreviure si no disposa d'un contingent important de parlants monolingües. Les bosses de monolingüisme són com els pulmons d'una comunitat lingüística: amb ells pot respirar, reproduir-se i, en definitiva, sostenir-se. Per això els catalanoparlants vivim en una situació tan precària i fràgil: perquè no ens queden catalans monolingües.

El monolingüisme és la garantia de la transmissió generacional de la llengua i dels elements de cultura que hi estan associats. Quan, en un país, una altra llengua nouvinguda i més poderosa interfereix el diguem-ne "traspàs normal de competències" a la generació següent, es produeixen pèrdues importants (en el lèxic, en la sintaxi, en la fonètica, però també en l'autoestima i en l'ús).

Com que, en l'operació, hi ha hagut més pèrdues del que és normal, la llengua transmesa resulta ser un producte atropellat, menys útil i més incòmode que abans, devaluat en definitiva. El nou parlant de la llengua (el senyor X, posem per cas) es trobarà insegur a l'hora d'usar-la, i per això se sentirà

temptat d'abandonar-la; de primer es passarà tot sovint a la llengua dominant (el valor segur); desertarà tres-centes vegades al dia de la llengua pròpia (en el tracte amb el veí, a l'escola, a la feina, a la botiga, en prendre notes, anant al bar, fent una gestió a Hisenda, comprant el diari...), i acabarà trobant d'allò més normal el fet de recloure la seva llengua al tracte aïllat amb algun amic, a la xerradeta amb el quiosquer o a la conversa amb el gat.

En tenir un fill o filla (de nom Y, per exemple), el senyor X li traspasarà la llengua de la terra de manera passiva, per inèrcia; però en el paquet de transferències hi haurà la consigna inconscient (la norma d'ús, que diuen els lingüistes) d'arraconar la llengua com si fos una arada vella en el cor de Manhattan. Arribats aquí, el dipositari de l'herència coneixerà la llengua dels pares, però serà molt difícil que la usi ni que sigui mínimament. S'haurà acabat tot.

Aquest és, més o menys, el dispositiu que s'activa quan una comunitat lingüística es bilingüïtza plenament, sense moure's de casa, perquè una llengua forana més podero-

sa (en demografia, en armes, en diners, en policia, en Estat) s'ha instal·lat en un espai que no li pertoca: l'espai de X, de Y, i de la cultura que hereten i transmeten. La llengua expansiva s'empelta i, vulgues no vulgues, es fa normal allí on la llengua normal era i hauria de continuar essent la pròpia del país, la que ha donat nom a les serres, a les valls, als caps i a les platges...

Per això el bilingüisme (això que en diuen, amb estúpida seguretat, bilingüisme) és una espasa de Dàmocles alçada damunt tots els catalans; per això el monolingüisme castellà de molta gent és la fuerza de España, i el bilingüisme forçat dels catalans és la nostra feblesa. No debades ells, els colonitzadors a sou i el voluntariat que

recluten, es prodiguen tot-hora en cants al bilingüisme (guarnits amb invocacions a la tolerància i a la democràcia). N'han après, d'enganyar la gent; i han perdut la vergonya que tenien anys enrere.

Resulta, però, que si una comunitat lingüística minoritzada (com ara la nostra) encara no està del tot estabornida, pot prendre consciència de l'abús de què ha estat i és objecte. I representa -les lleis de normalització semblen indicar-ho- que nosaltres hem arribat a aquest estadi de consciència, i que per tant ens hem posat a reparar els danys causats per l'intent de genocidi cultural, i procuram restablir la normalitat arrabassada de manera injusta i violenta. Sobre el paper és així, si bé en la pràctica les institucions

autonòmiques semblen anar despistades.

El fet, però, és que per reconstruir la normalitat calen pel cap baix tantes energies com les esmerçades en la tasca d'enderroc de la llengua catalana. Si ells han hagut de menester un Estat (exèrcits, lleis, decrets, diners, ministeris, mestres, policies...) per desfer-nos el país, nosaltres necessitem aproximadament el mateix per recuperar allò que ens pertoca per justícia elemental: una llengua normalitzada, una cultura sostenible, uns intercanvis econòmics justos, un país refet, sobirà, lliure i igual als altres.

I, és clar, passa que les tristes administracions autònomes (?) disseminades pels Països Catalans no estan a l'alçada de les nostres necessitats. Ω

Estan en perill les conquestes socials fonamentals

Primer, en nom de l'entrada a la Unió europea, en nom de Maastricht, exigiren al Govern d'en Felip González que, en contra de la voluntat dels qui l'havien dut al Govern, emprengué una sèrie de privatitzacions. Llavors va venir aquest Govern que, en nom de la nundialització, decidí no deixar res per privatitzar per a l'any 2000, i encara ara les institucions internacionals exigeixen al pròxim govern, el que sia, que se comprometí per endavant a seguir privatitzant.

I seguir privatitzant exigeix eliminar els estatus del personal en la funció pública, en la sanitat, en correus. Exigeix acabar amb el marc dels convenis col·lectius existents, amb tot el quadre de la protecció social existent. Exigeix acabar amb els convenis de la Organització Internacional de Treball que són la referència i la base de les legislacions laborals en tot el món. Hi ha 43 convenis de la OIT en revisió, per a legalitzar la feina infantil, i alhora, amb la revisió del conveni 103, l'acomiadament de les treballadores embarassades. Que significa acabar amb tot això? Imposar un retrocés històric al nostre país, a la humanitat. Pot semblar tremendista que parli de Rússia on la privatització causa que cada any l'esperança de vida baixi un any, però fa unes setmanes, en una concentració al Congrés del Diputats, els dirigents dels nostres sindicats denunciaven que amb el desviament dels fons de les nostres cotitzacions per atur als empresaris el Govern està creant una massa de població que no té cap ingrés.

I els nostres sindicats? La seva existència va lligada a totes aquestes conquestes, i avui se'ls exigeix que sien "agents socials" de la privatització.

Per a qui se governa? Per a que uns quants facin de les riqueses de tot el país, dels mitjans de vida de tot el país, apostes en la ruleta de la borsa de Nova York? Pot haver-hi una versió bona per aquesta barbaritat quan estan en perill les conquestes socials fonamentals que aconseguirem a la mort d'en Franco o fins i tot abans?

La situació no és fàcil, a vegades és molt difícil, però cal dir les coses pel seu nom. Efectivament, aturar les privatitzacions és una qüestió de democràcia, i en un sector rera altre hi ha treballadors que se posen en marxa amb les seves organitzacions, hi ha ciutadans que s'oposen a les privatitzacions.

Tal volta per això, des de Bruselles cerquen llevar pressió als governs, diluir responsabilitats. Visca la regionalització! Ja fa anys que decidiren que era millor reconvertir regió per regió, imposar plans de viabilitat drassana per drassana, retalls a la sanitat en nom de la sanitat catalana o andalusa. Ara ja proposen que l'Estat espanyol enlloc d'administrar el 60% del pressupost, administri el 40% però, a la vegada, volen repartir el poder de les autonomies en sub-regions, a veure si arriba un moment en que ningú sap a qui demanar responsabilitat, i les multinacionals s'arreglin per a controlar els enclaus que els interessis explotar sense haver de donar comptes a cap públic. Aquells que han decidit que l'assegurança de l'atur és obsoleta, que ho és el salari mínim i el lloc de treball fixe, decideixen també que ho és el paper dels estats, en definitiva, volen eliminar la possibilitat de democràcia a fi que governin les multinacionals, els jugadors de borsa. Ω

Pere Felip i Buades

Increïbles, els de la Meseta

Tots els governs espanyols que han assolit un cert predicament en l'administració de l'estat castellà universal de la Península (exceptuant-ne Portugal) s'han preocupat obsessivament a crear un projecte aglutinador dit "nacional", amb l'objectiu de controlar adequadament tota la pell de brau i illes adjacents. Sempre han tingut aquesta dèria, l'origen de la qual rau en la voluntat quimèrica de reconstruir l'antic poder visigòtic (el regne cas-

tellà en fou l'hereu), passant per damunt de les voluntats dels pobles i de les gents. En aquest sentit, l'historiador Josep M. Torras Ribé ha aportat recentment el significatiu testimoni d'un representant borbònic. "Volviendo a la obediència de nuestro rei Felipe V, seran los catalanes peores que esclavos y nunca más han de gozar de privilegios, que sus haciendas han de quedar perdidas y que quanto sudaran i trasudaran el tra-

bajo de la tierra, no ha de bastar para pagar las contribuciones (...) y que les obligaran siempre a ir a la guerra".

És per tot açò, pe l'anomenat Dret de conquesta - invocat pel borbó- que "uns senyors de la Meseta es permeten dir que tot el que nosaltres diem i desitjam no serveix de res", com ha asserit encertadament el president de la Plataforma per les Seleccions Esportives Catalanes, Jaume Llauredó. Fet i fet, la

Meseta es creu la guixa suprema, cosa que ha creat i continua creant tensions contínues. El català total que fou Josep M. Batista i Roca plantejà la qüestió en aquests termes: "l'hora de la vital decisió s'acosta: mantenir els lligams amb els espanyols, abocar els Països Catalans al remolí castellà i fer que la comunitat de destino ens engoleixi a tots (...) o TALLAR AMARRES, SALVAR LA PATRIA I INTEGRAR-NOS A

EUROPA".

Confiem, doncs, que la nostra reconstrucció nacional, encara que ambiciosa atès els pocs mitjans amb que compta -per bé que perfectament legítima històricament-, arribi a desplegar-se en totes les generoses possibilitats que conté. Arribada l'hora caldrà estar a l'altura de les necessitats i femos-en responsables. Ω

Andreu Salom i Mir

Multitudinària torrada de Bona Gent

El 13 de gener passat, l'associació d'Amics de la Tercera Edat Bona Gent de l'Arraval de santa Catalina de Ciutat, amb motiu de la celebració de les festes de sant Sebastià, realitzà una multitudinària torrada, a la que assistiren un milenar de persones.

Hi va haver ball de saló amb orquestra, festival de ball mallorquí, un glosat, parlaments, rifes, fogueró de sant Antoni i torrada gratuïta a base de llangonissa, butifarrons, xulla prima, olives trenca-des, pa moreno i vi negre de Binissalem.

Entre els assistents a la festa hi poguerem veure la presidenta d'E-MAYA i regidora de Sanitat Maria Crespo, la regidora de relacions ciutadanes, Maria Josep Frau i el regidor d'Acció Social, Antoni Nadal.

Bon Gent, una vegada més, demostrà tenir una gran capacitat de convectivitat, i els seus socis demostraren una vegada més que per dins les seves venes hi circula la sang de l'eterna joventut. Ω

Redacció

CiU (Poltrones) per a l'estúpit panxacontentisme català

El Departament de Cultura de la Generalitat ens ha concedit, en qualitat d'ajut a la premsa escrita en català, 236.400 pessetes. Hi ha hagut, per tant, una retallada de 123.600 pessetes respecte a l'any passat (que ens en varen pagar 360.000, tot i no haver tingut tantes despeses).

L'ajut a la cultura catalana ranqueja. Una vegada més, es demostra que és gràcies a l'aportació del socis que podem oferir un producte de qualitat al servei de la llengua catalana (Revista Llengua Nacional).

CiU es gasta milionades en qualsevol campanyeta municipal de qualsevol vilatge principatí. Però, per exemple, és incapaç de subvencionar iniciatives (dutes sovint per afiliats, per gent de JNC!) ben interessants, com ara SYNERGIA o LENGÜES VIVES, que ben bé podrien esdevenir un lobby de nacions sense Estat de la Unió Europea, o -si més no- uns necessaris òrgans d'informació i coordinació.

Dis-me com despens els diners i et diré quina ideologia tens, potser): et diré qui ets. O sia: uns cercapoltrones. Ben retratats hi queden molta gent de CiU!! Col·laboradors de l'opereta sarsuelera dels transfranquisme

que suportem, si bé en el paper d'esclaus jueus.

I que direm del poble que genera tals botiguers polítics? Som la cultura minoritzada més important d'Europa, però també... som els més ridículs (Lluís V. Aracil). L'estupidesa d'una nació minoritzada pot ser calculada, fins i tot, per una fórmula, si fa no fa, com aquesta:

Demografia+economia

Grau d'opressió nacional igual a grau de cretinisme nacional col·lectiu.

Alto al cretinisme.

Espavilem de la hipnosi espanyola!! Ep! Ω

Jaume Tallaferró

Refranys

La mar

El refranyer mariner fa referència a la navegació, a la pesca i, molt especialment, a la meteorologia, punt de vital importància per a la seguretat dels navegants.

1. A barca vella tothom hi fa estella.
2. A bord del veler, després del patró, el cuiner.
3. A bord una dona, cosa poc bona.
4. A la mar i a la terra, el peix gros es menja el petit.
5. A nau espatllada, la mar plana li és temporal.
6. A nau foradada, tot vent li és contrari.
7. A pescador de canya i moliner de vent, no els cal pas notari per fer testament.
8. A port arribat, vot oblidat.
9. A ribera, gent de faixa; a la riba, mestres d'aixa.
10. Abans el mar per veí que senyor mesquí.
11. Al marit, barca; la muller, arca.
12. Al matí vent serè, a les deu la tramuntana, al migdia vent de dalt i a la tarda marinada.
13. Al pescador i al caçador, sempre se'ls escapen els més grossos.
14. Alta mar sense vent, no promet segur temps.
15. Amaina la gàbia, si el port et crida.
16. La mar fa forat i tapa.

NOTA: Aquest capítol consta de 157 refranys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es. Ω

AMANTONIO MACHADO

**S'ACABA DE COMPLIR
EL 60È ANIVERSARI
DE LA MORT A UNA
CIUTAT DE CATALUNYA
NORD D'UN DELS
POETES MÉS
SIGNIFICATS DE LA
REPÚBLICA**

Antonio Machado i la seva poesia

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Antonio Machado no ignorava que això de la poesia té el seu misteri i encara que la seva senzillesa de vocabulari, en molts casos, un estil de gran fluïdesa quasi sempre, quelcom de misteriós s'amaga, efectivament, entre els seus versos. Ningú li va poder discutir el seu paper de figura central dins la poesia espanyola que va de començaments de segle als anys de la guerra civil. Tot rellegint "Soledades" (1903), entre d'altres textos d'aquest autor, hi descobrim que senzillesa no vol dir claretat i que la frontera entre el que somniem i la realitat viscuda és, de vegades, mafa de precisar. Escriví Machado: "Vaig pensar que la missió del poeta era inventar nous poemes del que és etern en la Humanitat, històries animades que, essent seves, visquessin, no obstant, per si mateixes.

El Romanç em semblà la suprema expressió de la poesia i vaig voler escriure un nou romanç. Però els meus romanços no surten de les heroiques gestes sinó del poble que les composà i de la terra on es cantaren. Així, els meus romanços miren al que és elemental, humanament parlant, el paisatge, el camp... Moltes composicions trobareu, però, alienes a tal intenció... A una preocupació patriòtica responen moltes d'elles; altres al simple amor a la natura, que en mi supera infinitament al de l'art..."

Es per això que la poesia de Machado viu per si mateixa, sempre cercant Déu entre les boires, com ell mateix va reconèixer en una obsessió constant per la Divinitat. Diuen que la tragèdia de Machado fou la de perdre-la fe durant la seva joventesa per causa de

voler-la explicar amb la raó el que aquesta proclamava. Tota la vida va voler creure sense poder creure, de manera que, com explica Diaz-Plaja el Déu de Machado és la presència d'aquest sobre les coses i neix, indubtablement, del seu propi cor. No és, doncs, un Déu teològic sinó psicològic. Entram, per tant, en els versos filosòfics de Machado, com aquell "Anit quan dormia", que hem vaig aprendre de memòria en els meus anys d'universitari i que comentava al detall el catedràtic Carlos Castro Alonso. I al llarg de tals estrofes, coneguéssim estrofes, ens parla de brolladors de nova vida, cases de daurades abelles on es fabrica la mel més dolça i renovada amb les amargors més velles i eixutes, sol ardent en el cor i roig en la llar... El lirisme, ara subjectiu, suava descriptiu, ens dona l'evidència que Machado era un poeta que tenia els peus sobre la terra, que sentia el bategar de la gent de la terra, per això no dubtà, quan la revolta militar franquista, en posar-se al costat del poble-poble. Ω

Breu biografia d'Antoni Machado

Nascut a Sevilla el 1875, Antoni Machado es trasllada a Madrid, juntament amb la seva família als 10 anys d'edat. Estudiarà a l'Institut Lliure d'Ensenyança i als instituts San Isidro Labrador i Cardenal Cisneros. Després d'una estada a París fent feina dins l'editorial Garnier, el 1899, de nou a Madrid publicà el seu primer poemari "Soledades" (1903), molt influenciat per l'obra de Ruben Dario. A "Soledades, galerias y otros poemas" publicat el 1907, comença a madurar un estil propi, intimista i reflexiu sobre la realitat que l'envolta, en un llenguatge clar, senzill, delicat i melancòlic. Quan obté la càtedra de francès a l'institut de Sòria, el paisatge castellà li suggerirà el poemari "Campos de Castilla" (1912). Poc temps més tard de la publicació d'aquesta obra moria la seva dona Leonor Izquierdo amb qui s'havia casat el 1909. Antoni es trasllada a Baeza i posteriorment a Segòvia, participant de forma activa dins la vida cultural espanyola a través d'articles, poemes i obres teatrals. L'any 1917, la residència d'Estudiants publica la primera edició completa de les seves poesies. El 1924 sortirà a la llum el poemari "Nuevas Canciones", al qual accentuarà, tot conservant les seves obsessions més íntimes, el seu com-

ponent gnòmic i popular El 1925 és elegit membre de la Hispanic Society of America i el 1927 de la Real Academia Espanyola (morí sense haver pogut llegir el seu discurs d'ingrés). Les seves "Poesías completas" es venen incrementades en les successives edicions de 1928, 1933 i 1936 recollint els poemes apòcrifs de Juan de Mairena i Abel Martín. El 1936 apareix l'obra "Juan de Mairena. Sentencias, donaires i recuerdos de un profesor apócrifo". En aquesta obra de rerafons filosòfic i contingut més clarament didàctic, que continuà escrivint a la revista "Hora de España" durant els anys de la guerra, està la millor prosa de l'autor, plena d'encerts crítics. El gener de 1939 Machado marxa cap a l'exili on morirà, a la localitat francesa de Collioure el febrer del mateix any. Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsole12@pie.xtec.es

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines,

coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels

Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriu-me a: Óscar, C/Ausías March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollet.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col.laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la *Fundació per la Pau* (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius,

revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del diu països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusca) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies recibir el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2°-Xixon 33206-Asturies.

La meva col.lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-vos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cris-

tianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, lsidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriuiu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berri-papera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikaroko. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro")

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI

Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL, Apartat de Correus 124, 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT LLUC, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braile en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes.

Col.labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col.lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al.lota (Au Pair) pèr tenir cura d'un nin de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritagge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tfls. 971 441 629 - 971 441 289.

S'home fa befa de Déu

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR.
TLF. 971 665 336

Si anam a analitzar,
S'obra de molts dels humans,
Va en contra dels grans llegats,
Que Déu ens va assenyalar.
Digué, podreu disfrutar,
D'aquesta immensa riquesa,
Que és un món de bellesa,
Que de tot s'hi pot trobar.

Terra bona per sembrar,
Que de tot podeu collir,
També la podreu omplir,
De tot arbre per fruitar.
Vos podreu alimentar,
De sa seva producció,
Cuidant bé aquest factor,
Ja ningú mai patirà.

Vos regal aquest gran mar,
Habitat per molt de peix,
Dins aquest immens procés,
El podreu molt estimar.
Aquesta aigua servirà,
Pels vostres desplaçaments,
Seran treballs conseqüents,
Això molt ajudarà.

Immensitat de muntanyes,
Formant ben grosses cadenes,
Moltes d'elles estan plenes
De matèries ben estranyes.
I s'home en amb seves manyes,
Ho sabrà tot combinar,
Tot això resultarà
Bo per ses seves campanyes.

Vos deix uns niguls potents,
Per regar el gran jardí,
Perquè no hagi de patir,
Saó en tots els moments.
Se sentiran ben contents,
En rebre l'aigua tan clara,
Que està ben purificada,
Neta dels ingredients.

El sol il·luminarà,
Durant les hores del dia,
Amb sa mateixa alegria,
Cap moment fos fallarà.
Perquè no hagueu de penar,
De nit tendreu a la lluna,
Que el sol a ella l'ajuda,
Quan se volta donarà.

El clima de part del món,
A sa gent deformarà,
El color los canviarà,
Uns negres, i altres blancs són.
Del llevat i del migjorn,
Els vents són molt diferents,
Traginen els elements,
Causant diferents trastorns.

Així ho dictaminà,
Nostre Déu el Creador,
Que amb molta d'atenció,
Per tot el món s'imposà.
En res se va equivocar,
Tot sortí a la perfecció,
En tenim demostració,
Que és molt digna d'alabar.

Però sa humanitat,
Ha descuidat sa consigna,
Molt de gent se inclina,
A grossa perversitat.
Aquell que força ha cobrat,
Fa canviar s'estructura,
Per això només procura,
Tenir ell sa llibertat.

Sa llibertat indueix,
A crear complicacions,
Que vagi als seus favors,
Això molt l'afavoreix.
Per això se procedeix,
A predicar coses rares,
Farà por amb amenaces,
Si el seu camí no segueix.

Va acumulant sa força,
Ensenyant grosses riqueses,
Engronsant ses grans empreses,
Molt beneficis reporta,
No se dona es braç a tòrcer,
Per ésser molt poderós,
De tot lo seu molt gelós,
Fer penar poc li importa.

En els esclaus fa patir,
Ell els té ben controlats,
Segueixen els seus dictats,
Com a ell pot convenir.
Els assenyala es camí,
De cap al seu benefici,
Amb molta grossa malici',
D'això goig en sol sentir.

Sentint-se tan poderós,
Envairà el veïnat,
Perquè ell sempre ha emprat,
Obrar de altres colors.
Prendrà determinacions,
Amb una cosa nefasta,
Canviarà sa balança,
Posant hi els seus peons.

Això que Déu mos creà,
Perquè tots mos estimassim,
I en tot moment emprassim,
Sa bona fe demostrar.
Votros no podeu penar,
Vos deix aquest paradís,
Per igual vos don permís,
Ell a tots vos servirà.

Dins aquesta humanitat,
És lo mateix que al desert,
El lleó, potent i expert,
Per tot tendrà facultat.
Sa por per tot ha plantat,
Per ésser superior,
Jeu tranquil sense temor,
De ningú es molestat.

Sa veu de Déu ha prescrit,
De molts ja és oblidada,
Els uns l'han tergiversada,
En molt diferent sentit.
Cercaran el seu profit,
La seva conveniència,
Estudien la sentència,
Matant lo seu enemic. Ω

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un
amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

EP!!!
PARES, EDUCAU-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA
HI HA EL MEU FUTUR

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

OCASO
AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Llorenç Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15, 07300 Inca (Balears)

Tel. 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE (Les lluites dels anys noranta)

El teatre modern a Mallorca i la lluita antifranquista

MIQUEL LÓPEZ CRESPI ("VERDERA")

L'actriu i directora Teresa Gelpí, presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre) ha muntat l'obra de Miquel López Crespí *El cadàver*

El 1994, Teresa Gelpí havia guanyat el premi a la millor actriu per la seva magistral interpretació a l'obra *Les cartes, un monòleg de Víctor Català*

L'actriu i directora Teresa Gelpí, presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre) ha muntat *El cadàver*. Aquesta obra meua, editada l'any passat per Pagès Editors i representada en el Teatre Principal de Palma l'any 1996 per la Companyia "Taula Rodona", ha funcionat a la perfecció en aquesta estrena al Principat. En paraules de la directora: "L'estrena ha estat un èxit rotund".

"Aquest any hem apostat fort per una obra de caire històric, farcida de situacions reals, amb noms i cognoms autèntics"
(Teresa Gelpí)

La directora del muntatge, Teresa Gelpí, deia recentment parlant de *El cadàver*: "Aquest any hem apostat fort per una obra de caire històric, farcida de situacions reals, amb noms i cognoms autèntics. Malgrat que l'obra es desenvolupa a Mallorca és fàcilment comparable a situacions viscudes arreu de Catalunya.

M'agradaria que aquesta obra fos un cop en la consciència dels espectadors/es de l'horror que va suposar aquella gran bogeria que va ésser la guerra civil". Parlant igualment de *El cadàver*, l'escriptor Miquel Ferrà Martorell havia escrit: "La sang vessada entre 1936 i 1939 s'ha volatilitzat totalment. Però no es volatilitzen les conductes 'luciferines' de l'home, l'ambició sense mesura que pot dur al crim i la venjança, al robatori de guant blanc que en temps de guerra o revolució es protegeix amb pistoles, botes, corretjams i uniformes".

Els actors i actrius del Grup "Germanor" que estrenaren la meua obra en el Teatre Central eren: Montserrat Tarridas (Mare); Antònia Galceran (Dona); Bea Vidal (Filla); Montse Creus, (Amant); Joan Furest i Josep Curós (Falangistes); José A. Jiménez (Militar); Montse Gómez (Núvia); Raquel Martínez (Miliciana); Joan Puig (Nuvi). De l'equip de llum i so s'encarregà Gabriel Pujol; i de la direcció, la coneguda actriu Teresa Gelpí.

El 1994, Teresa Gelpí havia guanyat el premi a la millor actriu per la seva magistral interpretació a l'obra *Les cartes, un monòleg de Víctor Català* escrita a finals del segle passat. Teresa Gelpí escenificà -a Girona- aquesta peça més de dues-centes vegades. D'altra banda, Gelpí, presidenta de l'Associació Gironina de Teatre, valorava molt positivament aquesta estrena al Principat de *El cadàver*, i, parlant amb la Secció de Cultura d'aquesta publicació, remarca el notable èxit aconseguit amb el muntatge estrenat en el Teatre Central.

La Generalitat de Catalunya i el Departament de Cultura de Malgrat de Mar (Barcelona) han tengut una importància ben destacada en l'estrena i difusió de l'obra. La qual cosa és molt d'agrair en aquesta època tenebrosa plena de constants manipulacions i marginacions decretades pels servils, els criats "intel(lectuals)" de la reacció. Tant la presidenta de l'AGT com diverses companyies teatrals del Principat no descarten, vista l'acceptació d'aquesta estrena, nous muntatges que facin conèixer al Principat altres obres del tea-

Representació de "El Cadàver" a Barcelona (1988) per la Companyia de Teresa Gelpí.

tre mallorquí modern.

Teresa Gelpí havia escrit, parlant del "descobrimet" del teatre modern mallorquí:

"Es podria dir que el descobrimet d'en Miquel va ésser fruit de l'atzar; però no. M'explicaré.

'Sóc una lectora impenitent de teatre, la meua feina té bona culpa d'aquesta fal(l)era, el verí del teatre corre per la meua sang. M'interessen els textos teatrals en general, però els autors i autores contemporànies em criden especialment l'atenció.

'En el meu deambular de llibreria en llibreria, trobo un llibre de petit format, d'edicions Pagès, de l'autor Miquel López i Crespí, amb el títol de "El cadàver". És l'estiu del 98. Decideixo comprar-lo. Per què?

'No conec en Miquel, no sé què, ni com escriu, per tant aquesta no pot ésser una raó per la tria. Llegeixo el pròleg, el tema m'atreu. "La guerra del 36", miro el nombre d'actors i actrius, m'interessa. Atracció i interès, dues bones raons per a la compra.

'Aparentment és l'atzar el responsable de la petita troba-

lla, m'agrada més pensar que una certa disposició personal de buscar textos que em sedueixin i em donin coratge per a defensar-los en un escenari, fa que trobi aquest text i no un altre.

"El cadàver: 'Vaig començar a llegir-lo amb ganes i a mesura que anava avançant m'enamorava més i més, de la història, dels personatges, de la forma de contar-la'"
(Teresa Gelpí)

'Vaig començar a llegir-lo amb ganes i a mesura que anava avançant m'enamorava més i més, de la història, dels personatges, de la forma de contar-la.

'Proposo al grup Germanor la posta en escena de l'obra. El primer pas fou el treball de taula, llegir l'obra conjuntament, comentar-la i discutir-la punt per punt. Sorgeixen mil qüestions: el tema és escabros i arriscat, els actors i actrius tenen poca capacitat de moviment, es barregen temps present i temps passat, etc.

'Després d'un llarg debat, aconseguixo convèncer el grup amb arguments com: el tema, malgrat ésser dur, és bonic de defensar-lo, els personatges estan ben construïts, la qüestió de moviment escènic és feina meua. Finalment acordem apostar per l'obra i començar a assajar i posar data d'estrena, el 7 de setembre del 98.

'Abans de començar els assajos, calia buscar documentació: simbologia dels requetés, biografia dels personatges històrics esmentats a l'obra, discursos de José Antonio i Franco, músiques de l'època... Vam demanar ajuda a les bibliotecàries, a l'arxiver, que molt amablement hi van col(l)aborar.

'A partir d'aquí, em poso en contacte telefònic amb en Miquel i trobo un Miquel disposat, agradable i col(l)aborador entusiasta. Intercanviem opinions, vídeos i llibres i descobrim un escriptor valent, compromès, que no té por de prendre partit. L'art per l'art no li serveix ni a ell com a escriptor ni a mi com a actriu i directora de teatre.

'Vaig enfrontar els assajos amb molta il(l)usió. Sorgeixen les típiques dificultats pròpies de cada personatge. Els assajos són llargs i profitosos.

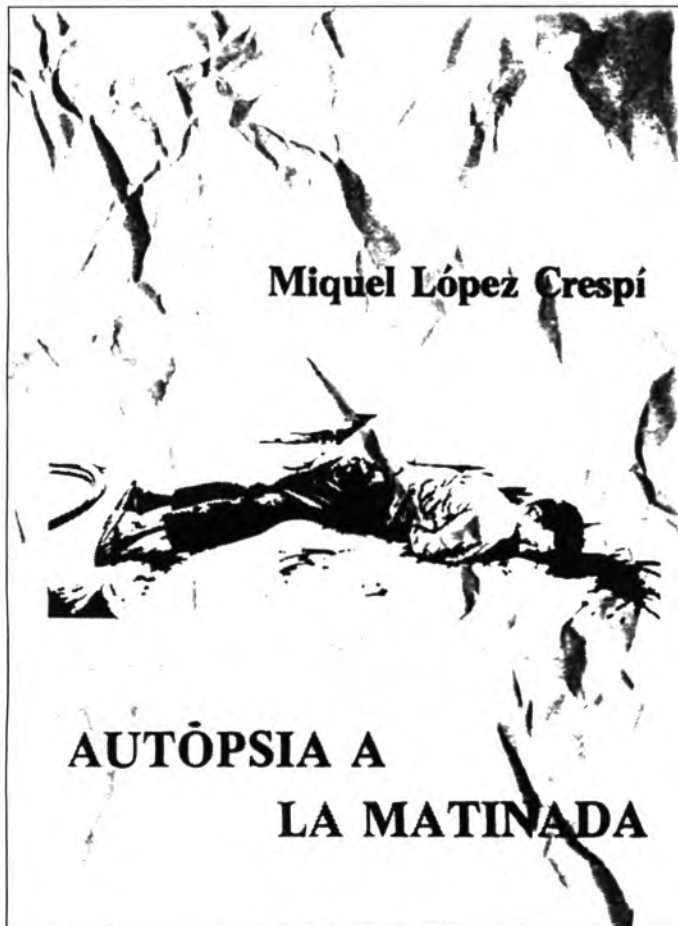
'L'amant és un personatge clarament diferenciat dels altres tres: la dona, la mare i la filla. Decidim que la seva relació amb el mort està marcada per una profunda i pensada venjança. El seu origen, de classe treballadora, marca la seva vida. Ella trenca l'ambient gris i malaltís de les altres dones. Dóna un aire aparentment frívol i festiu.

'La mare, una dona gran, autoritària i classista. La relació amb el fill es basa en els diners. Conserva energia i mala llet suficients per a atemorir la dona i la néta. La seva cadira és una

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

Miquel López Crespi

AUTÒPSIA A LA MATINADA

MIQUEL LOPEZ CRESPI

Homenatge Rosselló-Pòrcel

PREMI DE TEATRE CIUTAT D'ALCOI 1984

EXCMA. DIPUTACIO PROVINCIAL D'ALACANT
EXCMO. AJUNTAMENT D'ALCOI

EL CADÀVER

Miquel López Crespi

"Autòpsia a la matinada", "Homenatge Rosselló-Pòrcel" i "El cadàver", tres de les obres més importants del teatre modern a Mallorca.

poltrona, el bastó, una eina de comandament, els rosaris un símbol religiós lligat als seus interessos.

'La dificultat més gran es va presentar amb els personatges de la dona i la filla. Era clar que tenien un toc de bogeria, però hi havia el risc de fer una caricatura i que perdessin credibilitat. Calia buscar accions orgàniques i justificables. La troballa de les boles de paper de diari com a símbol de les rates, ens va permetre avançar i crear uns personatges amb identitat pròpia.

"Volíem aconseguir que els espectadors sortissin del teatre frapats per la història que havíem explicat. Crec que ho vam aconseguir. Va ésser com "un cop de puny a l'estómac" a cada un d'ells"

'Vam optar per una escenografia austera i minimalista que donés una sensació d'angoixa i tancament, amb un mínim d'objectes.

'Vam arribar a l'estrena amb l'obra muntada, molt assajada i amb la convicció d'haver fet molta feina. Volíem aconseguir que els espectadors sortissin del teatre frapats per la història que havíem explicat. Crec que ho vam aconseguir. Va ésser com "un cop de puny a l'estómac" a cada un d'ells.

'L'entusiasme de tot el grup va ésser decisiu a l'hora de l'estrena. Les energies fluïen i ens donaven força. Les actrius van defensar amb unghes i dents els seus personatges. La confiança en el text i en la feina que havíem fet era total.

'Com a directora em sento especialment contenta del treball realitzat. La duresa del text va obligar-me a treballar fins a trobar un camí satisfactori per a defensar l'obra d'en Miquel i alhora ésser fidel al seu esperit.

'Gràcies, Miquel! I, si us plau, escriu més teatre!"

"Jo crec que una de les fites importants de la companyia, és que del seu planter, sorgissin aquestes quatre actrius, que demostraren la seva capacitat interpretativa, perquè el repte era important, i saberen donar-li resposta amb encert, i més no hauria estat possible" (Josep Mora)

I novament, després dels muntatges de novembre de 1998, Teresa Gelpí, presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre), tornà a muntar El cadàver. Aquesta vegada l'estrena va ser a Barcelona, el 21 de març d'enguany, a la sala "Gespa". En paraules de la directora: "L'estrena ha estat novament un èxit rotund". I el crític teatral de la revista de Barcelona Som-hi!, Josep Mora, comentava l'estrena de la companyia Germanor dient: "El cadàver és una obra de teatre escrita per Miquel López Crespi, escriptor mallorquí, i que ha estat dirigida per Teresa Gelpí.

'Feia dies que em bullia pel cap fer públic comentari d'aquest fet, perquè crec que representa una fita important de la Companyia Germanor.

'L'obra mereix un comentari especial. Crec que és una obra valenta, que planteja uns fets històrics molt mallorquins, però

que les persones que tenim una certa edat, podíem reviuir aquella mena de tragèdia humana, inclús canviant les banderes, tenint en compte que sempre els perdedors són víctimes dels triomfadors. Però l'important és que la trama arribés a interessar l'espectador, i no és fàcil que una obra d'un sol acte, amb un mort al mig de l'escenari i amb quatre dones endolades parlant de les seves pròpies vivències, no pugui arribar a la monotonia; més, sols amb una interpretació digna de l'autor, que sabessin encarnar llurs personatges dialogant -si no entre elles, sí amb el públic, que recordava perso-

natges semblants i que vivien la trama amb un silenci expectant, i que per fi es guanyessin els seus aplaudiments.

'Jo crec que una de les fites importants de la companyia, és que del seu planter, sorgissin aquestes quatre actrius, que demostraren la seva capacitat interpretativa, perquè el repte era important, i saberen donar-li resposta amb encert, i més no hauria estat possible. Tot i així, cal remarcar que s'ha comptat amb la direcció de la Teresa Gelpí, que una vegada més ha demostrat la seva capacitat teatral, ha escollit una bona obra, però difícil d'interpretar. En defi-

nitiva ha sabut escollir les persones capaces i les ha dirigit magníficament".

Com havíem dit una mica més amunt, Teresa Gelpí valorava molt positivament aquesta estrena al Principat i, recentment, parlant amb mi, no descartava la possibilitat d'anar representant obres del Teatre Modern i de la Revolta mallorquí. Esperem que el silenci i la marginació que pateixen la majoria dels nostres autors moderns (Joan Soler Antich, Llorenç Capellà, Palau i Camps...) acabi definitivament i puguem entrar en una època teatral de certa normalitat. Ω

1996: Esperança Barceló i Maria Magdalena Aguiló en la representació de "El Cadàver" (Teatre Principal de Ciutat).

E S P O R T S

Club Esportiu B-E.A. sa Pobla

En Miquel Beia és l'amo d'Excavacions Pasqual i President del Club de Fútbol B.E.A. sa Pobla, un Club fundat ara fa 3 anys que actualment te 4 equips: L'equip Prebenjamí F7, l'equip Aleví F7, l'equip Femení -del que en Miquel es mostra especialment orgullós i l'equip de III regional.

Per discrepàncies amb el batle de sa Pobla, Jaume Font, aquest club pobler es veu obligat a jugar al poble veí de Búger. Com és natural, el president, reclama el seu dret, com a ciutadà contribuent, que els seus equips puguin jugar a les instal·lacions esportives municipals, on fins i tot juguen equips que són de fora terme.

Salutació del president

Benvolguts poblers, socis i simpatitzants dels nostres equips:

Ja són tres temporades des que aquell grup d'al·lotes em proposaren formar l'equip de futbol femení. Gràcies a aquells fonaments avui som la gran família amb un equip de III regional, un equip aleví, un equip prebenjamí alhora que l'equip femení amb el qual començarem la nostra història com a club, un equip revelació del futbol femení balear, i una representació nombrosa a les seleccions balears. De fet, 8 membres d'aquest equip han entrat a la selecció de la nostra comunitat autònoma, cosa que mai havia aconseguit cap club pobler.

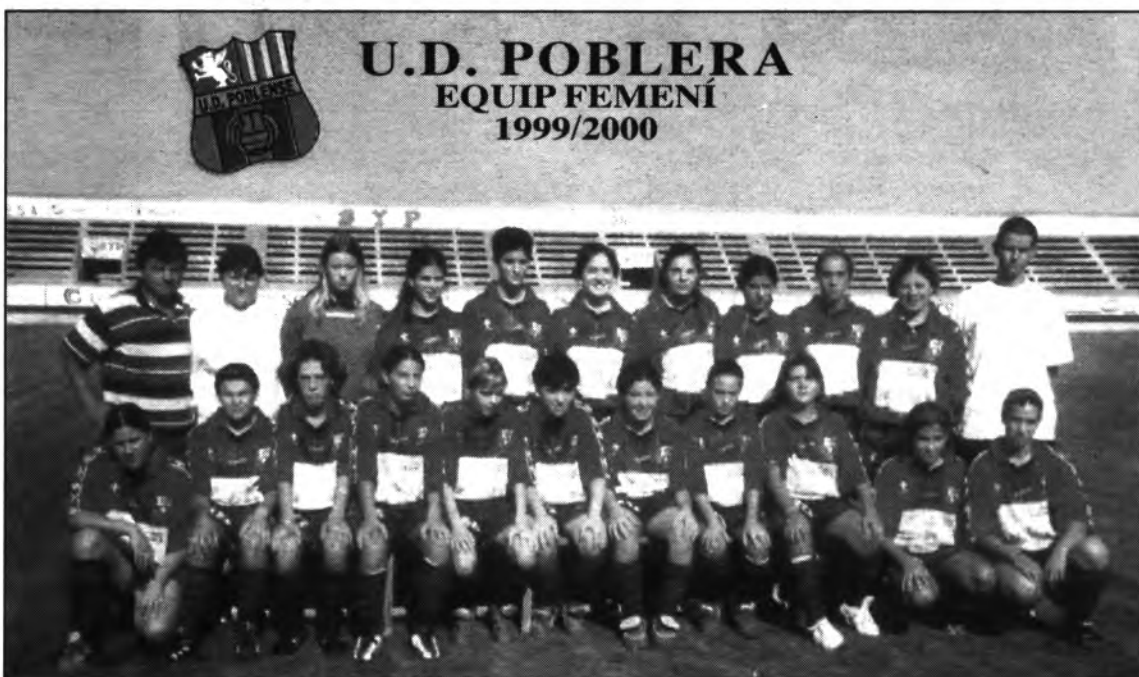
Vull donar les gràcies a l'Ajuntament de Búger que un any més ens ha cedit les seves instal·lacions esportives fins que nosaltres vulguem, que serà fins que puguem accedir als drets que ens pertanyen de poder jugar al nostre poble. Certes persones ens han privat de jugar a les instal·lacions de tots els poblers, però no seran capaços de privar-nos les il·lusions que tenim d'arribar allà on vulguem. Tenim les il·lusions i la mirada molt altes. Ω

Miquel Pascual

Unió Esportiva Poblara

Fa 2 anys que en Josep Lluís Vicente és el president de la Unió Esportiva Poblara amb un equip a III Divisió. Fa 12 anys que en Josep Lluís és l'amo del SYP sa Pobra. Durant 8 anys fou l'encarregat del Super s'Arenal, poble on va deixar molts d'amics.

El Trot es cosa nostra

Festa hípica de Sant Antoni a Manacor

MIQUEL ALEMANY I BAL.LE

El dia 17 de gener és el dia de Sant Antoni. Aquest sant és el patró dels animals. A Mallorca, és tradició que cada any la gent acudeix de la parròquia acompanyat dels seus animals preferits per què al prevere els pugui donar la benedicció. Aquest acte religiós és conegut com "Les Beneïdes de Sant Antoni". A Ciutat son famoses les que es celebren al carrer de Sant Miquel, on el rector de la església els dona la benedicció.

A diversos pobles de Mallorca, la figura de Sant Antoni es tan important que el veneren com al seu patró. Per això és dia festiu i no és treballa. Un de aquests pobles és Manacor, que per commemorar aquest dia, el seu Consistori decidí celebrar una reunió a l'Hipòdrom de la carretera de Artà, per donar satisfacció a la gent que estima molt aquest esport i donar alegries als jugadors que volien apostar als millors cavalls i als bons conductors.

La gent encara se'n recordava de la passada Diada dels Reis,

on destacaren el famós cavall dels germans Garau Fullana: "César de Saint Pol" amb un temps de 1'19"1; el debutant "Crossman" que enregistra un temps de 1'19"4 i el nacional "Vae Victis SE" aturant el cronòmetre a 1'20"7.

La pista era plena de fang debut a que havia plogut el passat 15 de gener. Aquesta no és trobava gaire en condicions per què els cavalls fessin unes velocitats dignes de un bon temps que va fer el Dia dels Reis.

El hall del hipòdrom era plena de trofeus degut a que es lliuren a tots els guanyadors de les onze corregudes programades per fer honor al patró de Manacor, donats per Productes Agropecuàries "Can Beia". També hi haver copes pels millors cavalls i menadors de la temporada passada.

Per mor del estat de la pista, els equins feren unes vies pròpies del temps D'abans que fos nascuda la Federació Balear de Trot. Un bon exemple fou "Elippsis FF" que a la correguda reservada pels

poltres de dos anys rodà a 1'31"7. El millor cavall de la reunió fou el exemplar propietat de la Quadra "Cheval 2000" anomenat "Cooky de Pitz" conduït per Miquel Matamalas. Aquest animal ha estat adquirit per Internet. La seva compra ha estat una bona inversió, degut a que el dia del seu debut guanyà la correguda amb un temps de 1'22"2. El dia en que la pista estigui en bones condicions podrà batre un bon rècord.

El Dimoni Gros de Manacor, es presentà a l'Hipòdrom Municipal abans de les cinc de la hora-baixa. Ballà un poc acompanyat de dimonions i Sant Antoni Abat al compàs de guitarra. Dins la cantina del recinte hípica, donà bons ensurts als espectadors i lliurà una copa en acabar la tercera correguda, que la guanyà Antoni Riera i Bannasar "Toni Prim", que dugué a "Devorador Mao" cap a la victòria. Aquest personatge típic de les "Rondalles de Jordi des Racó, marxà de l'hipòdrom, poc després de haver-se fotografiat per la premsa.

En acabar la quarta corregu-

da, es lliuraren els trofeus corresponents als cavalls i menadors més destacats de l'any 1999. Aquests foren: Joan Antoni Riera i Roselló "Es Boveret", com a millor jockey gràcies a les seves 81 victòries aconseguïdes a Manacor, que va ser el millor aval per guanyar aquest trofeu.

Francesc Parera i Ramírez tornà a repetir guardó com a millor aprenent. Aviat partirà cap a França per millorar coneixements, que li seran de molta utilitat quan torni a Mallorca. Ara en aquest moment li resten poques victòries per pujar al següent grau que es el de jockey. Cristina Velasco i Juan guanyà per primera vegada el títol de millor menadora de l'any a l'Hipòdrom de Manacor.

Tres cavalls el varen dur a la primera posició de la classificació final on aconseguí 28,5 punts. Els equins que Cristina menà foren: "Vivales TR",

"Detroit Hanover" i "Explosion". Amb aquest darrer, donà fins i tot espectacle i una bona lliçó de com saber conduir un cavall. Aquesta noia jove, té molt de futur

i pot arribar molt lluny al món del trot.

Tots ells reberen una placa donada per la revista "Manacor Comarcal", publicació setmanal que organitza cada any aquest concurs i que publica cada mes al ranking hípica.

"Black Crom GS" fou el cavall més regular de l'any. Aquesta regularitat fou recompensada amb un trofeu donat per la "SD Trot". "GR Bella" i "César de Saint Pol" varen ser els equins importats amb més velocitat de l'any passat.

La revista "Turf Balear" els hi donà una bona copa que varen recollir els seus propietaris.

La Quadra "Es Cabanells" també fou guardonada. Aquesta vegada rebé el trofeu corresponent al cavall nacional amb millor velocitat.

La revista d'informació hípica "Trot" lliurà el trofeu pel cavall amb més victòries, que caigué en un fill de "Tap Dance Kid" i "Tilde H" anomenat "Black CromGS".

La reunió especial de Sant Antoni acabà passades les nou de la nit. Es posava fi a una reunió important per donar pas a una molt més important que s'havia de celebrar a Son Pardo i que no era més que la Diada de Sant Sebastià. Ω

Per què l'any 1896 no permetien parlar català per telèfon?

Durant uns anys el podrit govern caciquil de Madrid prohibí (com els agrada dar cops de martell amb els seus ordeno y mando/decreto-ley!!) de parlar per telèfon en català i les altres llengües no cristianes (que dirien els de la COPE).

Per què?

En primer lloc, perquè malgrat segles de repressió, prohibicions i total apartheid lingüístic, més del 90% dels catalans seguien pensant i parlant normalment en llur idioma matern. Es tractava d'una mesura desesperada i rabiosa, típica del nacionalisme exacerbado i extremista (nazi) dels espanyols per a assassinar les llengües populars no castellanes. Què en són de bèsties i intolerants, ellos!

En segon lloc, per ensenyar didacticament, que allò modern ha d'ésser (perquè ells ho manen, no pas per cap impossibilitat tècnica innata, és clar) en appanyó. A veure si la gent s'hi avesava, els entrava el virus de l'autoodi i la síndrome d'Estocolm i acabaven acastellanant-se. Ço els ha sortit mig bé: ara hi ha prou gent aforasterada i na Catalina Thomàs. Ara fan l'only Spanish en Hispasat i d'altres invents moderns.

En tercer lloc, a fi que la policia política -tan típica de l'Impèrio i la Inquisició-, sempre tan burra, entengués el que diu la gent per telèfon. Pobrets! Ω

Jaume Tallafarro

Tocau-li la cresta (i III)

Normalitzar el català no només és qüestió de fer lleis. La pressió popular és un element imprescindible. Si tens ganes de dir "prou!", en aquesta secció et donarem alguns suggeriments per a les estones d'oci.

Seguim tocant la cresta als mitjans informatius. En una societat on es llegeix tan poc i es veu tanta televisió, necessitam un esforç suplementari per tal de reclamar que la nostra llengua no hi perdi el terreny que li pertoca. Per tant, ens sembla inversemblant la política lingüística d'Antena 3. Com a bona televisió espanyola, demostra ser totalment insensible a la nostra realitat nacional, ja que fins i tot l'informatiu "regional" el fa en castellà. Des de que el varen posar en marxa hi ha hagut veus de protesta però cap resultat pràctic. I encara és més indignant el fet que al Principat -on la legislació i la majoria social tenen més pes- Antena 3 fa el mateix informatiu en català. Una de dues: o pensen que els catalanoparlants de les Illes són un grup poblacional superflu, o bé estan massa ben acostumats que la gent d'aquí no protesti.

És evident que necessitam lleis de mínims en les emissores de ràdio i televisió, però mentre això no arribi, baixa a l'estanc, compra un segell i un sobre i toca la cresta a Antena 3, mostrant-los el teu rebuig. Escriu, passa emails o truca a la delegació mallorquina d'Antena 3. Però ja ho saps: si pots parlar amb el gerent, no et conformis amb parlar amb un bidell. Escriu també a la central de Madrid. Aquí tens les dades.

La delegació de Palma és al Passeig Mallorca, 32. Telèfon: 971-711807

A la seva web (www.antena3tv.es) hi ha un formulari per a contactar amb l'anomenada "Defensora de l'Espectador", Sra. Consuelo Álvarez de Toledo. També hi figura l'adreça jalbert@antena3tv.es, que sembla ser la del web master. Si no teniu internet, podeu provar d'escriure a l'adreça següent:

Antena 3 Televisión. Oficina del Espectador. Avda. Isla Graciosa s/n . 28700 San Sebastián de los Reyes. Madrid. tf. 91. 623 04 00

Sí, jo també he pensat una pocsoltada amb això d'Isla Graciosa. Ho fan aposta? :) No és res personal. D'aquí a 15 dies tocarem la cresta a algú altre! Ω

Guerra/postguerra mediàtica i sublim inutilitat catalana

El PP desallotjà del poder el leprós i torturador (ratzia contra l'independentisme català perquè no sortissin al carrer ni a les TV de tot el món amb les Olimpíades) el felipisme a través d'una conxórxia mediàtica, amb el BS/CH, l'alta jerarquia papista (COPE, Conferència Episcopal) etc...: L'Ansoñ i el travestí de **Mundo**, els diversos tertulians del terrorisme mediàtic espanyolistes (llengües de destrall amb ullals d'escurçó, aparentant tanta estupidesa com llur audiència), en Carrascal, els diversos periodistes comprats pels **fons d'escurçons**, etc...

La gran Banca considerarà que al ciutadania ja es trobava prou estovada com per feixistitzar-la una mica més, pactà amb l'alta jerarquia papista (sempre adelerada per treure més diners de l'Estat teòricament aconfessional) i llançà els gossos contra el Govern Gonzalez-Pujol, amb el racisme anticatalà i la corrupció felipista com a idees força centrals, repetides i dutes, coralment, fins al paroxisme, segons les acreditades tàctiques nazis d'en Gobbels: barrejar veritats amb mentides, esbombar-les i repetir-les fins que el més ignorant dels ciutadans sia capaç de seguir-los en allò que han repetit mil cops.

Reconegueren que un atac tan brutal arribà a posar en perill l'estabilitat democràtica (de la democràcia anticatalana d'ellos). Fou un **cop d'Estat** mediàtic, segons mots del PNB, com l'exfalangí del bigoti arribà a la Moncloa i com governa.

Ara ens trobem en la postguerra d'aquella guerra mediàtica. I sota una Dictadura mediàtica que no és més dura perquè no els és imprescindible ara massacrar-nos més: Pujol li diu sí a tot i ha abandonat el PNB. Juguen com el moix amb el ratolí.

Davant de tot plegat, els mass mèdia catalans, formalistes, despistats i esporuguits, són, en general, d'una sublim ineficàcia per a plantar cara als monstres de la xerrameca **rojigualda**. Sols na Pilar Rahola i pocs més tenen bec d'or i nervi per a plantar-los cara. Aprenquem i espavilem; si us plau. Ω

Jaume Tallafarro

Formentera

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA
REPUBLICANA-MALLORCA

La recent publicació de l'obra *Geografia i Història de Formentera*, a cura d'en Josep Antoni Prats i Serra i de n'Esperança Marí i Maians, omple un buit en els estudis aut centrats (les coses de casa vistes des de casa) d'aquesta illa, que fins ara no havia estat descrita a cap obra amb una perspectiva globalitzadora: Es tracten tots els aspectes i això es fa des d'un enfocament tant documentalista com analític i alhora crític.

Del conjunt de l'obra se'n desprèn la idea que el fet insular -en una illa amb una extensió i uns recursos naturals molt limitats- permet explicar en bona mesura les idees, les actituds i el comportament dels indígenes, per la qual cosa també consider que podríem extrapolar aquesta visió i arribar a la conclusió que allò que comparteixen un formenterer, un menorquí, un mallorquí i un eivissenc, no és una visió del món determinada pel seu caràcter "balear" (que es poca cosa més que una etiqueta políticoadministrativa), sinó que aquesta Weltanschauung comuna té com a base unes vivències determinades per l'hàbitat, pel medi, pel territori, per la insularitat en si mateixa.

Als formenterers les pitjors desgràcies -al marge de la duresa del dia a dia en èpoques passades- els han vengut sempre de fora: Llevés de soldats, tributs onerosos, pirateria, repressió política, etc. I això crea memòria històrica, més evident en una illa que té un poblament consolidat des de fa només tres segles i que ha mantingut el mode de producció "antic" (amb les corresponents relacions socials) fins pràcticament els anys seixanta del segle XX.

Quan l'adversitat ha estat el pa de cada dia, els formenterers mai no han rebut cap tipus d'ajut destacable des de fora (tal vegada amb la considerable excepció del bisbe Carrasco, un d'aquests escassos

dirigents catòlics que devia creure en això que abans se'n deia caritat i ara se'n diu solidaritat), per la qual cosa es varen haver d'espavilar tot sols i varen aprendre que més val fer les coses necessàries per (sobre)viure que no pas implorar o demanar a qui amb molta sort ens contestarà només amb bones paraules.

Així, no és gens d'estranyar que quan un extern apareix amb un projecte (tan bo com vulgueu) que pretén modificar la realitat interna, els nadius es facin el desmenjat, el desentès o l'enviïn a porgar fum. I això és el que va passar amb el projecte del bisbe Abad y Lasiera per concentrar la població al voltant de les esglésies parroquials, una aspiració que el pobre (és un dir!) bisbe també pogué veure com fracassava a Eivissa, on vivia i des d'on manava.

Es cert que el fet que les ordres d'Abad y Lasiera partissin d'Eivissa (on tenen els seus orígens la majoria dels indígenes) era un punt molt negatiu en contra, però si haguessin vengut d'alguna altra banda tal vegada tampoc no hauria estat molt diferent la reacció d'uns formenterers majoritàriament pagesos que havien assumit la màxima que un s'ho sembla, un s'ho cull, un s'ho cou i un s'ho menja, és a dir que tot allò de casa queda a casa.

Recentment encara s'han viscut situacions que recorden la unitat popular contra l'amenaça externa: La intenció de construir un gran càmping a Formentera va desencadenar un moviment de protesta que va dur els màxims governants de l'illa a desobeir una sentència judicial i a patir les corresponents represàlies en forma d'inhabilitació per exercir càrrecs públics.

Un altre exemple significatiu el tenim amb la delimitació que la Demarcació de Costes de Balears va fer de la zona de domini

públic en aplicació de la Llei de Costes: Els mateixos ecologistes s'hi varen oposar, perquè saben que la protecció del territori no s'aconsegueix traçant línies damunt uns mapes que s'han de consultar a les dependències administratives de la Administración Periférica del Estado al Polígon de Llevant de Palma i ordenant la vigilància del seu compliment a un Ajuntament que no té recursos humans suficients, però que tampoc disposa de prou poder "moral" com per evitar una segura futura derrota electoral per al partit del batle que ho intenti.

L'últim episodi el tenim en la moratòria urbanística que afecta el municipi-illa. La majoria de la població acceptarà probablement

que es restringeixi el creixement urbanístic i que s'endureixin els controls i les sancions a les obres il·legals, però el que pot resultar letal és bloquejar-ho tot amb decisions polítiques externes: Si des del Consell d'Eivissa (del qual Formentera n'és una sucursal) s'arbitren mesures restrictives o bé, més greu encara, si es pretén solucionar el greu problema urbanístic que els actuals governants de l'illa tenen damunt la taula amb disposicions emanades des del Govern Balear (i cosa hi ha!), es donarà als formenterers la justificació imprescindible per tornar al camp qui pugui, a una línia de lliure acció fonamentada en l'insularisme sobiranista, ara ja a títol individual o quan durant el segle XXI canviï el color polític de la institució. Ω

Per a començar l'any

Text del segle XIV.

De l'època de la Gran Catalunya

Crist no té mans;	Crist no té ajuda;
Només té les nostres mans	Només té la nostra ajuda
Per a realitzar el seu treball, avui.	Per a reunir els homes al voltant seu.
Crist no té peus;	
Només té els nostres peus	Nosaltres som l'única Bíblia
Per a guiar els homes pel seu camí.	Que la gent pot llegir, encara.
Crist no té llavis;	Nosaltres som l'últim
Només té els nostres llavis	missatge de Déu
Per a parlar d'ell als homes.	Escrit en fets i en paraules. Ω

De tot hi ha en les vinyetes del senyor

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

CRÒNICA POLÍTICA DE LA TRANSICIÓ

1977: el Pacte Social de la Moncloa contra els treballadors (III)

A finals de l'any 1977, els comunistes de les Illes (especialment els militants de l'OEC) de seguida es van mobilitzar contra el Pacte social de la Moncloa en defensa aferrissada dels interessos dels treballadors de totes les nacionalitats de l'Estat. D'ençà de la mort del dictador la situació política s'havia agreujat enormement. No sols hi havia mobilitzacions dels treballadors; Euskadi, Catalunya, Galícia, bullien d'efervescència nacionalista, republicana i anticentrista. El pla imperialista-burgès de "renovar alguna cosa per a no modificar res del franquisme" estava en perill si no es "domesticava la classe obrera i els pobles de l'Estat", com diu Agustín Moreno, de CC.OO., en el llibre (De los Pactos de la Moncloa al AES) que ja hem comentat en un altre capítol de "Fets i personatges".

Fa poc, el diari espanyol El País (fascicle número 10 de la seva història de la transició) escriu des d'una òptica ben diferent de la nostra, però que situa molt bé quin era l'estat mental de la burgesia espanyola en aquells moments dramàtics (gener de 1976), quan encara no s'havia consolidat el model occidental de democràcia i l'Estat espanyol podia derivar cap

a una federació de repúbliques socialistes no controlades per l'imperialisme mundial: "En el mes de enero de 1976, Madrid es sacudido por un movimiento huelguístico sin precedentes, que pronto se extenderá al resto de España. Los efectos de la primera crisis del petróleo, que habían llegado en el otoño de 1973, se empiezan a notar con dureza: descenso de los beneficios de las empresas, aumento del déficit externo, de la inflación y del paro, disminución en el crecimiento de la economía, frenazo de la inversión privada, etcétera".

En un llibre escrit per quatre militants del P"CE (Madrid en huelga. Enero 1976) es pot copsar ben clarament quina era l'explosiva situació de l'Estat en el començament de la reforma política.

Escriuen els militants carrillistes Víctor Díaz Cardiel, Juan Francisco Plá, Alfredo Tejero i Eugenio Triana:

"Durante dos meses, Madrid ha sido el escenario de un movimiento huelguístico que ha afectado a prácticamente todas las ramas de la producción y a numerosos servicios públicos. La ciudad se ha quedado prácticamente sin taxis, sin metro, sin correspondencia. Las manifestaciones se han sucedido en todos los puntos de la capital y de la periferia industrial. Durante semanas, decenas y miles de trabajadores se han venido reuniendo a diario en asambleas en las que discutían el curso de su acción... decenas de conflictos estallaban y se apagaban sin que la huelga dejase de crecer. El sindicato oficial se veía desbordado con convocatorias lanzadas desde sus propios órganos comarcales y provinciales".

La burgesia... i el mateix P"CE (també el PSOE) havien d'aturar tot aquest esperit combatiu si volien portar endavant la reforma del règim, la consolidació de la monarquia, la "sagrada unidad de España", etc. El diari espanyolista El País diu (Memòria de la

Mateu Ramis (OEC) i Maria Isabel Ulacia (MCI).

transició. pàg. 165): "Los acuerdos de la Moncloa abrieron la transición económica". I el màxim responsable en qüestions econòmiques (era vicepresident d'aquests temes), l'economista Enrique Fuentes Quintana, accepta l'opinió que el Pacte social de la Moncloa ajudà a crear el clima de pau social i tranquil·litat política que es necessitava per a aprovar la Constitució sense entrebancs, i significà la primera mesura seriosa per a evitar la constant pèrdua de beneficis de la patronal (s'anà aturant l'ampli moviment de vagues revolucionàries d'aquells anys). Com diu Fuentes Quintana: "O pactábamos o la Constitución podía quedar en entredicho". (Fons de Documentació Antifeixista-FDA) Ω

Lluc Ferrà exposà les seves obres al Centre Cultural Sa Nostra

Al centre cultural "Sa Nostra" de Calvià, gaudirem entre el 22 de desembre de 1999 i el nou de gener d'enguany d'una exposició de quadres de Lluc Ferrà, el qual va millorant la seva tècnica pictòrica gradualment. L'obra de Lluc Ferrà recrea els paisatges de la zona de Calvià, retratant racons tan coneguts com el molí de Santa Ponça, diverses cases de es Capdellà, la capella de la Pedra Sagrada, etc. L'autor que viu a la zona, ja havia exposat al "Casino de Mallorca" i continua amb la seva botiga de records a Santa Ponça, que ja havia sortit al nostre setmanari fa un parell d'anys. Els llenços han estat realitzats a partir de la tècnica de poc contrast de color, composició reposada que no perd un cert ritme, colors plans però ben definits, amb poca densitat i una certa transparència que aporten al paisatge una forma sensible de cromatisme molt lluminós. En conjunt és una mostra que crida l'atenció dels observadors i que no es prodiga massa. Ω

(Redacció de l'Estel)

Josefina Valentí (OEC) en temps de la transició. L'esquerra revolucionària era a l'avantguarda de la lluita contra els Pactes de la Moncloa.

La lluita contra l'autoodi

Una minoria reaccionària

(article dedicat a tots els enemics dels escriptors mallorquins) (I)

Hi ha una minoria reaccionària, virulenta en el seu odi a tot el que és progressista i esquerrà a les Illes, encapçalada a fer el joc als nostres pitjors enemics

Sortosament, no tot és autoodi, calúmnies, atacs o silencis vergonyosos contra els escriptors mallorquins. Hi ha una minoria reaccionària, virulenta en el seu odi a tot el que és progressista i esquerrà a les Illes, encapçalada a fer el joc als nostres pitjors enemics, al feixisme

imperialista espanyol que encara pul(lula arreu. Però, com explicàvem en altres articles, existeix una bona part de polítics nacionalistes i d'esquerra, de grans personalitats de la nostra cultura, d'intel(lectuals destacats, que saben quina és la seva tasca, són conscients del seu deure i, d'una manera honesta (sense tenir per res en compte la ideologia política de l'escriptor o la seva militància partidista), estan a l'avantguarda de l'aferriada defensa dels nostres

autors. A nivell personal voldria deixar constància de l'actitud sempre encoratjadora -envers la meua obra i d'altres companys- de Josep Melià; de Mateu Morro; de Maria Antònia Munar, presidenta del CIM; d'Antoni Mir, president de l'OCB; de Cecili Buele, conseller de Cultura del CIM; de Damià Pons, president de la Comissió d'Ensenyament i Cultura del Govern Balear; de Jaume Font, batle de sa Pobla; dels professors i historiadors de l'UIB Carles Manera, Pere Rosselló Bover i Joan Miralles; de l'erudit i director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat Josep Massot i Muntaner; i d'intel(lectuals de provada honradesa i compromís amb la nostra cultura com Antoni Vidal Ferrando, Miquel Ferrà Martorell, Miquel Rayó, Gabriel Janer Manila, Maria de la Pau Janer, Alexandre Ballester, Ignasi Riera, Ferran Lupescu, Josep Lozano, Valerià Pujol, Antoni Serra, Llorenç Capellà, Joan Francesc López Casanovas, Guillem Frontera, Miquel Julià, Bernat Pujol, Olga Xirinacs i un llarg etcètera que ara seria completament impossible d'enumerar en aquest breu capítol. Aquests -i molts d'altres- són els homes i les dones que, lluny de l'autoodi que res no crea amb el seu esperit de destrucció, han contribuït i contribueixen al sosteniment i la difusió del millor de la nostra producció històrica i literària.

En Josep Melià, cappare del nacionalisme illenc, les obres del qual ja repartíem quasi clandestinament a finals dels anys

seixanta, sempre m'ha fet costat, i, malgrat les nostres evidents diferències polítiques, el nacionalisme i la defensa de "lo nostro" és el que en tot moment ens ha unit en contra de colonitzadors i reaccionaris. Ell va ser qui -amb altres membres del jurat- em lliurà l'important premi de narrativa "Ciutat de Manacor 1973" (un dels més importants que es concedien en català en la dècada dels setanta). Record a la perfecció la seva assistència a la presentació de la meua obra *El cadàver* editada per Pagès Editors i representada l'any 1996 en el Teatre Principal de Ciutat. Igualment aquesta obra era representada (l'any 1998) a nombrosos indrets del Principat i estrenada a Barcelona en la sala Gespa. Lluny de les misèries dels envejosos, dels eters portadors de l'autoodi que tots coneixem, dels impotents intel(lectuals que es desesperen en veure els constants èxits literaris dels companys de gremi, escrivia en el *Diari de Balears*, tot encoratjant la meua tasca literària:

"Miquel López Crespí deu ésser, molt probablement, l'únic escriptor vertaderament professional del país. Gràcies als premis literaris, als quals acudeix amb fortuna i amb molta regularitat, i que habitualment sol guanyar, en López Crespí ha trobat una manera molt noble de guanyar-se la vida. Amb les seves obres literàries -poesia, narrativa, teatre- en López Crespí deu ser l'escriptor amb més premis en el seu actiu de tot el territori lingüístic.

L'altre dia presentà una obra de teatre titulada *El cadàver*, obra concebuda com a homenatge a Emili Darder i en la qual hi ha bona part dels elements de la literatura progrè i republicana. L'obra m'ha interessat força. Damunt un escenari concebut d'una manera abstracta quatre dones parlen amb un mort i reviu tota la història recent de la Guerra Civil espanyola ençà. No hi manquen les urbanitzacions, ni l'especulació de terrenys, ni el negoci hostaler. Els personatges tenen vida i sentiments propis. Vaja per endavant la nostra enhorabona a un autor tan prolífic i eficaç".

I més recentment, el mateix Josep Melià, amb motiu de la publicació de la meua novel·la *L'Amagatall*, escrivia, des de la seva secció "Quadern de Colòries" que surt cada diumenge en el suplement de Cultura de *Diari de Balears*: "Miquel López Crespí deu tenir el 'record Guinness' mundial de guanyador de premis literaris. El recent guardó del premi Miquel Àngel Riera, amb una novel·la (la dita *L'Amagatall*) ens dona ocasió de retre un tribut d'amistat a un autor tan prolífic com bona persona. Més enllà de l'anomenada de maudit, o sia, inestable, Miquel és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui". Ω

Miquel López Crespí

Miquel (López Crespí) és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui" (Josep Melià).

Plantant-se indefinidament davant del palau de la Generalitat de Catalunya

L.M.Xirinacs inicia una acció per reclamar la independència dels Països Catalans.

L'exsenador per iniciativa popular i impulsor de múltiples propostes encaminades a assolir quotes superiors de llibertat per a les persones i la nació catalana, Lluís Maria Xirinacs i Damians, inicia, coincidint amb el primer dia de l'any 2000 una acció simbòlica per reclamar la plena sobirania per als Països Catalans, plantant-se, de forma indefinida, cada dia de 9 del matí a 9 del vespre, davant el palau de la Generalitat de

Catalunya, a la plaça Sant Jaume de la ciutat de Barcelona.

Aquesta iniciativa pretén que les institucions nacionals es posicionin per la superació de l'actual marc jurídic i polític que impedeix l'assoliment d'aquest objectiu i que neixi, arreu de la nació, un moviment popular articulat des de la base, des de cada barri, poble, comarca, regió o illa... que arribi a constituir una Assemblea dels Països Catalans que retorni el protagonisme de la lluita popular per l'alliberament nacional

al poble català.

Avui, quan els pobles capdavanters en la lluita per la seva llibertat en el marc europeu han començat processos que poden ser irreversibles cap a la seva plenitud nacional -Euskal Herria, Irlanda del Nord, Còrsega-, els Països Catalans han de crear la seva pròpia via cap a la sobirania, sense deixar passar més temps i amb tota la fermesa que un procés d'aquestes característiques demana i com ho exigeixen les actituds cada cop més tancades per part dels estats espanyol i

francès.

L'avenç aconseguit per la via estatutària no ha estat suficient o ha representat un clar retrocés, sobretot quant a mobilització, sensibilització i organització, i avui el nostre poble comença a evidenciar la necessitat de canviar aquesta tendència. Per això, des d'aquest 1 de gener de l'any 2000, amb l'acció que impulsa en L.M. Xirinacs ens posarem en marxa cap a la independència, plantant-nos, individualment i col·lectiva, davant la situació present i construint les assemblees

territorials per la independència que vertebrin aquest procés.

Per a qualsevol aclariment o informació, adhesions o propostes, podeu adreçar-vos, a partir de les 12 del migdia d'avui, 1 de gener del 2000, a la plaça Sant Jaume, a la plantada que inicia en L.M.Xirinacs. Ω

Països Catalans,
1 de gener del 2000

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA
NO
ET
TALLIS
I TELEFONA
AL
971 179
626
505
505
505
I LA
T'ENVIAREM
CADA
QUINZE DIES

Les lluites dels anys noranta

La lluita per la independència dels Països Catalans

D'ençà les primeres detencions per part de la Brigada Social del règim o per part de la Guàrdia Civil (quan enmig del carrer, a la nit, escrivíem consignes en favor de la llibertat per al nostre poble), la lluita pels drets més elementals dels mallorquins havia estat constant. Sovint, parlant amb altres companys del combat per l'autodeterminació i la independència dels Països Catalans (Mateu Morro, Miquel Ferrà, l'escriptor i poeta Ferran Lupescu, el dirigent de Revolta i destacat sindicalista de CC.OO. Guillem Ramis, per dir uns noms), comentàvem la dificultat de la represa. Dècades de lluita per la causa de l'emancipació del nostre poble, reunions, signatura de manifestos, anys de militància partidista, desenes de detencions, centenars d'articles... i sempre tan pocs en el moment de mostrar els nostres sentiments, d'expressar les justes reivindicacions d'un poble sotmès al capitalisme més ferotge i especuladors, a la colonització més brutal per part de l'imperialisme de la burgesia espanyola i internacional. Per això, parlant amb Guillem Ramis i Mateu Morro aquella nit del 31 de desembre de 1992, ens sorprenia aquella abundor de gent combativa en la nostra Diada Nacional. I, el més significatiu, la munió de gent jove que, constatarem, s'apuntava a la moguda nacional expressant, amb les seves pancartes, banderes i cànctics revolucionaris i patriòtics, les ganes immenses que sentien d'aconseguir

Els insults de la policia franquista, les calumnies dels enemics de l'esquerra, no havien pogut aturar -ni aturarien mai- les ànsies esbojarrades de llibertat del nostre poble.

el dret d'autodeterminació del nostre poble (dret que és reconegut per les Nacions Unides però que no recull la Constitució que signà l'esquerra oficial, les burgesies basca i catalana i el franquisme reciclat -UCD-).

Aquella nit érem més de mil els ciutadans i ciutadanes que exigíem, enmig del carrer de Ciutat, els nostres drets nacionals. Com de costum, dies després, passades les festes de cap d'any, la premsa oficial disminuïa el nombre de manifestants. De més de mil persones es passà a "unos quinientos". Ja n'estàvem acostumats! El cert és que la manifestació del 31 de desembre de 1992 marcava una fita en la nostra lluita com a poble. De la importància de la manifestació independentista hi ha constància en els reportatges fotogràfics que feren les diverses organitzacions, partits i sindicats convocants, i, també, en la propaganda que -malgrat no fos aquesta la seva voluntat- es va veure oblidada a fer la premsa oficial. Última Hora (pàgina 19 del 2 de gener de 1993) deia, en la crònica sig-

nada per J. M.: "Líderes de partidos políticos, de sindicatos y de entidades culturales encabezaron la manifestación que el pasado día 31 se concentró en Palma para conmemorar la Diada de Mallorca. En la manifestación predominaron las banderas independentistas catalanas con alusiones a una Mallorca independentiente. El acto de la Diada de Mallorca acabó en la plaza de España, donde se entonó 'Els Segadors'".

Feia vent, aquella nit del 31 de desembre de 1992. Mentre jo anava pronunciant el discurs en favor de la nostra independència (en Guillem Ramis m'aguantava el megàfon; les condicions acústiques de la plaça eren deplorables) una alegria immensa em dominava. Finalment, després de dècades de lluita pel nostre redreçament nacional i social, aquella nit, precisament aquella nit, constatant les ganes de lluita, l'alegria dels joves manifestants, el nombrosos ciutadans i ciutadanes assistents a la Diada Nacional, m'adonava que res no havia estat inútil. Eren anys de feina clandestina en favor de la llibertat del nostre poble. Els insults de la policia franquista, les calumnies dels enemics de l'esquerra, no havien pogut aturar -ni aturarien mai!- les ànsies esbojarrades de llibertat del nostre poble. Tampoc no havien servit els entrebancs posats per la quinta columna que hi ha dins les nostres files, les mentides i tergiversacions, les manipulacions ordides pels contraris al progrés del poble mallorquí, tants feixistes de totes les tendències. Res no pot desanimar a una

avantguarda, a un poble decidit a lluitar pel seus drets nacionals i socials. Aquell "Visca Mallorca lliure i sobirana!" que encara duc viu dins del meu cervell em sortí alegre, segur, potent, convençut que, amb una joventut com la nostra, el destí dels pobles de les Illes -a curt o llarg termini- està assegurat. La llibertat serà amb nosaltres malgrat tots els entrebancs que hi vulguin posar en el camí els nostres coneguts enemics. Ω

Miquel López
Crespí

Un any més del "Parenòstic" o calendari de pagès

Les passades festes sortí editat, com cada any, el calendari de pagès, vulgo "Parenòstic", per a l'any 2000, un quadern ben popular, imprescindible a moltes cases de la ruralia i que compta amb un equip de redacció que aporta renovats textos a pàgines tan tradicionals. Sota la coordinació de Lina Sastre, aquesta edició ha comptat amb els col·laboradors Uli Werthwein (Constants geogràfiques de Balears); Casandra (Horòscops personals); Miquel Ferrà i Martorell (Parenòstic dels dotze mesos de l'any, notes d'horticultura i ramaderia, festes populars, receptes gastronòmiques, documentació de Bartomeu Ensenyat etc.) i de les institucions, Observatori de Costitx, Bisbat de Mallorca, Conselleria d'Agricultura i Pesca... i també es dona notícia de fires i mercats, mesures i pesos, escala de Beaufort per a observació de vents, hora solar arreu del món i santoral. Ω

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Diari de Balears: escriptors mallorquins (Ferrà Martorell, Frontera, López Crespí) a l'avantguarda de la lluita per una premsa escrita en català

(Fragment del discurs de l'escriptor de sa Pobla Miquel López el dia de la presentació a Sóller del Diari de Balears. Era el dilluns dia 2 de març de 1997. L'acte tengué lloc en el pati del Casal de

Cultura-Museu de Sóller en presència d'un nombrós públic. Miquel Serra, director de Diari de Balears rebé, de mans del batle Ramon Socies una placa commemorativa donada per l'Ajuntament)

Intervenció de l'escriptor Miquel López Crespí:

"Una de les ambicions més benivolgudes de tots aquells que un dia, fa molts d'anys, desitjàvem creure amb en país, la seva gent, la seva identitat com a poble i aquesta llengua catalana nostra que ve de Ramon Llull i que els nostres avantpassats ens llegaren com el més preciós dels llegats culturals, teníem la fe que un dia podríem gaudir de mitjans de comunicació en català de Mallorca. Aquesta esperança, moltes vegades per allò de les polítiques errònies i els interessos creats, es difuminava a cada passa, es marcava sota els embats inclements d'uns poders constituïts aliens als nostres somnis de redreçament nacional i cultural. Però a poc a poc el poble, que semblava immers en la indiferència, ha anat, primer, servant llengua i tradicions, i creant, després, nous, diversos canals de comunicació. Sí. Comunicació és la paraula. Una comunitat amb bons mitjans de comunicació (televisió, premsa, ràdio, etc) pot tenir la seguretat que podrà mantindre la seva història, la consciència de si mateix, i podrà combatre l'onada desnacionalitzadora que patim d'ençà el Decret de Nova Planta, quan ens foren arrabassades les nostres institucions d'autogovern. Ara ja sabem que entre les principals aspiracions de tot poble que s'autoestima n'hi ha una d'essencial i que té un interès indubtable: posseir, tenir cada dia a l'abast de tothom un diari (o diversos diaris) en la llengua pròpia. És importantíssim, per tant, aconseguir aquesta relació diària, permanent, d'una publicació amb el lector, portant-li dia rere dia tot allò que el preocupa, tot el que pugui contribuir eficaçment a la formació de la seva personalitat com a ciutadà. A mi particularment, com a lector habitual de Diari de Balears, aquesta important iniciativa esdevinguda ja una

Presentació de "Diari de Balears" a Sóller. D'esquerra a dreta: l'escriptor Miquel López Crespí, el batle Ramon Socies, Miquel Ferrà Martorell i Guillem Frontera.

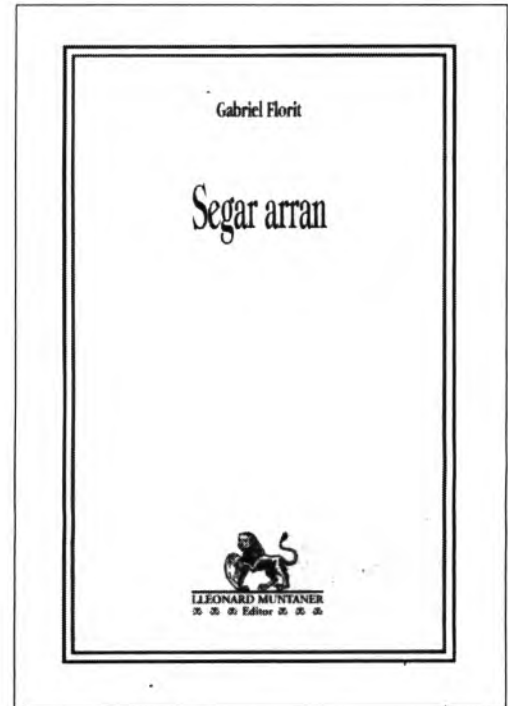
esplèndida realitat (tenir un diari en la nostra llengua cada dia al carrer), em suposa una fondíssima satisfacció compartida per tots aquells que desitgen saber el que passa en el món i en la seva terra en l'idioma matern. Però aquesta empresa no és ni serà fàcil, ja que, a manca de precedents, el Diari de Balears, s'ha de fer així mateix sense cap model, a cada hora, cada vespre, amb un esforç tècnic de primera magnitud, emprant els més diversos aspectes com és la lexicografia, la terminologia, el tractament de temes, estudiant segon a segon les prioritats informatives, el sentit pedagògic, el caràcter formatiu dels textos, les estratègies de competitivitat amb tota una ingent cobertura informàtica posada al dia amb una actitud exigent de cara a les tecnologies de la informació.

"En resum: si publicar cada dia un diari en la nostra llengua és contribuir cada vint-i-quatre hores a la reafirmació de la nos-

tra identitat com a poble, Diari de Balears no pot ésser un mitjà de comunicació d'una sola ideologia o d'un sol partit; ni tan sols d'una plataforma de partits, per molt àmplia que sigui! Tampoc és tasca exclusiva d'una empresa privada, que en aquest cas serveix com a instrument providencial, però no com a opció tancada o aïllada en si mateixa. Diari de Balears ha de ser el diari que aglutini totes aquelles forces, institucions i sectors culturals i populars que senten l'essència d'aquest país des dels factors comuns que defineixen la democràcia actual: la configuració d'un país amb un sentiment autònom cada vegada més exigent, el respecte als drets humans i nacionals dins de la nostra comunitat i la lluita per la conservació del nostre patrimoni històric, natural i cultural lluny de qualsevol concepció elitista aliena al sentiment popular". Ω

Redacció de l'Estel

Llibres ben arribats

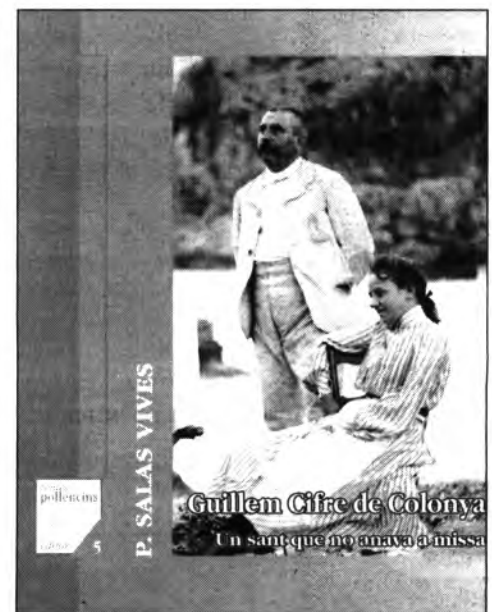

L'Editora Leonard Muntaner ha editat el recull de Poesies Segar arran d'en Gabriel Florit. Vet ací una de les seves poesies perquè us en fassiu una idea:

LIMIT

GRUFAR EL VENTRE d'una dona com qui intenta néixer
de bell nou, altre pic, exactament a la inversa.
i amb la saliva i el flux i la suor de l'acte,
amanir-te un cert projecte de dolça mort.
Enganar-te vegada i altra fins al darrer límit.
I quan a la fi te n'adonis que no n'hi ha,
Doncs, mirar la lluna de fit a fit i pensar
Que, si tot va bé, demà serà dimecres, ben segur.

Guillem Cifre de Colonya Un sant que no anava a missa

L'Editorial El Gall acaba de publicar dins la col·lecció Temes Pollençins, una biografia de Guillem Cifre de Colonya, de la qual n'és l'autor en Pere Sales. És tracta d'un estudi rigorós de la vida d'una de les personalitats més interessants de Mallorca de finals del segle XIX. A més, com el propi autor remarca en la mateixa introducció, es tracta d'un estudi que té en compte el pedagog innovador, el polític republicà, el gran propietari altruista, bon coneixedor de la realitat econòmica de l'època, i el creador de la primera caixa d'estalvis de Mallorca, sense obviar la part més humana d'en Cifre de Colonya.

Un home que no fou utòpic ni quimèric. La prova d'això és que la majoria d'institucions que va fundar el varen sobreviure, unes com l'escola, només fins a la Guerra civil, quan la varen tancar, i d'altres, com la Caixa, ni tan sols el franquisme, va poder acabar amb ella. Si de cas, de la lectura del llibre es podrà pensar que la tasca que s'autoencomanà en Cifre de Colonya fou, immensa, massa gran per tanta oposició. Ω

ART, LITERATURA I EROTISME

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Cicciolina Gauguin-Stevenson (7)

En aquest capítol, com en els precedents, enfrontam una fotografia i una pintura. Es tracta, per una banda, de la model i actriu, Cicciolina, que és també diputada del Parlament italià. I per una altra, l'obra plàstica de Gauguin representa unes al·lotes de Tahití. Si comparam Cicciolina i la xicoteta indígena hi trobarem tota una partida d'analogies: Ornaments al cap, cabells rogencs, llavis gruixuts, celles ben marcades o dibuixades, ulls de mirada molt viva...i, sobre tot, aquest és el nostre tema, un top-less a cadascuna que no és top-less. Cicciolina, en aquesta instantània fotogràfica, acaba de celebrar en el seu país de naixença, Hongria, una festa que li han preparat els seus fans en el seu quaranta-vuit aniversari, tot i que l'actriu sembla encara de vint i busques. La seva vestimenta par a tal avinentesa són els penjolls de perles dels Mars del Sud i una faldilla sobre els ronyons, el mateix que la tahitiana de Paul Gauguin (1848-1903).

Aquest artista, d'esperit somniador, que recomanava als seus deixebles calma i puresa d'esperit, simplificà el cromatisme de les seves teles i el disposà en amples superfícies, com en els esmalts i vidrieres, tot creant intensos efectes de color d'una bellesa exquisida. Els morats i els grocs prenen en els seus pinzells un gran valor personal i les formes, cenyides pel dibuix, cobren prestigi. Podríem dir que la composició es mou amb ritme de pobles llunyans, el mateix que els balls i els shows de Cicciolina o les narracions de Robert L. Stevenson.

Després d'un temps de pintar a Bretanya, Gauguin marxa el 1890 cap Oceania i passarà la resta de la seva vida a l'illa de Tahití, tot introduint aquest món primitiu i ingenu en la pin-

tura europea. Seran setze anys de contemplar aquelles al·lotes mig nues de cos dins la vegetació tropical, quelcom que va fer també l'escriptor Stevenson, escocès, de família molt puritana, de la qual fugí, home malaltís i gran viatger, (Edimburg, 1850-Vailima, 1894), que el 1887, ja famós, visita els arxipèlags del Pacífic Sud i decideix d'instal·lar-se definitivament a Upola, a les illes Samoa, on els indígenes li posaren el nom de "Tusitala" (El narrador) i on es constituí en cap d'una nombrosa família de nadius. Escrigué allà contes sobre el país i en morir, a la seva possessió de Vailima,

és homenatjat a l'estil oceànic i soterrat en el puig volcànic Vaea, morada dels déus.

"Quan la vaig contemplar per segona vegada, la seva bellesa em captivà. Estava en actitud de repòs, recolzada, amb cara de bon humor i aparentment satisfeta, tot mostrant la seva bella fesomia i una noblesa espontània en la seva actitud, que fins les estàtues mateixes li podrien tenir enveja...Els seus ulls eren extraordinàriament grans, l'iris daurat... però amb la pupil·la tan dilatada que semblaven negres. Prenia el sol, d'esquena contra una columna o restava aja-

guda sobre una estora al davant del foc... Mai, en totes aquelles avinenteses, la vaig veure desplegar una busca d'energia per tal d'allisar-se o retocar-se el seu abundant cabell vermellenc... Emanava, però, una atmosfera vital i li agradava parlar del bon temps, de la calor, de les flors de magraner, dels coloms blancs... Estimava els ocells. I m'agradava la seva presència, prop de mi, impersonal, calmada, quasi animal..."

Sí. Es ella. Són elles, en la veu del gran Stevenson. I la xicoteta desconeguda de Gauguin i la Cicciolina hongaresa de quaranta-vuit anys però més sana que un capoll de rosa tenen una cosa en comú més que cap altra. Totes dues mostren la pitera jovenívola amb una total naturalitat. Es el que hem dit abans: Top-less que no és top-less. Ω

LLIBRES QUE CAL LLEGIR
Històries del desencís

(Editorial Moll)

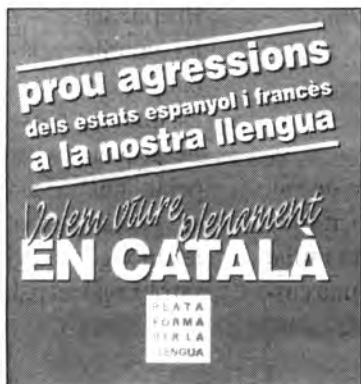
MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Ací i allà, els que ahir eren hàbils capdavanters socials han esdevingut avui fatxendes que pinxegen amb el seu cotxe d'últim model o la seva querida de luxe.

Vaig conèixer Miquel López Crespí fa una vintena d'anys i aleshores, encara no havia arribat el desencís. Ell i jo, actualment, coincidim amb moltes coses i una d'elles és la de no renunciar mai a una certa posició que mantenim i manteníem altre temps. És una posició ideològica, de regles molt generals i generalitzats, que suporten en el seu rerafons l'única paraula i concepte que ens resta després del naufragi de les idees i les persones. Aquesta paraula és "solidaritat", el sentit de la "solidaritat" humana que ara mateix, tan sovint, s'enfronta amb desavantatge amb un menfotisme creixent. Això, tal volta, ens fa veure les coses amb una certa calma, sense perill de depressions i neurastènies... Però el desencís hi és. Vaja si hi és! Ací i allà, els que ahir eren hàbils capdavanters socials han esdevingut avui fatxendes que pinxegen amb el seu cotxe d'últim model o la seva querida de luxe. És, amics meus, el desencís. Un desencís que López Crespí ens mostra a través d'un recull de narracions, dotze narracions, que serien alhora dotze denúncies contra altres tants manaments socials.

Per a dur a terme el missatge d'aquest aplec de contes amarats de ràbia i nostàlgia, López Crespí utilitza el llenguatge espontani, la vena més planera del seu lèxic, tot fent una literatura que es troba propere a les claus expressives del carrer...

L A N O S T R A C U I N A

Paella valenciana**Ingredients:**

Una mica de carn (menuts i ales de pollastre, trossets de conill, guatlla, cansalada, etc.), tomàquets madurs, garrofes, mongetes tendres, pèsols, all, julivert, arròs del tipus bomba, safrà, sal, pebre negre, oli i aigua. També s'hi pot posar carxofes o altres verdures, bolets, cargols, anques de grana, etc. i, si es vol fer mixta, marisc, calamars, sípia...

Preparació:

La vigília es posen a remullar els garroffons. Una bona estona abans de començar la paella, es bullen en aigua sense sal. Es colen i s'hi afegeix aigua, fins a completar tres volums per un d'arròs, i es torna a fer bullir.

En un paelló valencià, amb una mica d'oli i un pessic de sal, es fregeix el tall, fins que sigui ros. S'hi posa progressivament. Com menys costi de fregir, més tard; cal que tot estigui al punt alhora. Llavors s'hi afegeix el tomàquet ratllat, els alls pelats, el julivert picat, els garroffons cuits i les mongetes tendres, a trossos. Quan el tomàquet és cuit, s'hi posa l'aigua, un bon pessic de safrà, sal i pebre negre. Quan l'aigua bulli fort, s'hi tira l'arròs.

Es reparteix simètricament el tall i l'arròs dins l'aigua, perquè després no es pot remenar gens. Cal que l'aigua bulli de tot arreu, però moderadament; si bull massa de pressa, l'arròs quedarà cru i, si bull massa lentament, quedarà sucós o covat. Per anar bé, cal que l'aigua duri fins que faci uns divuit minuts que cou l'arròs. Si s'acaba abans, s'hi pot afegir una mica d'aigua. Es coneix que les butllofes són d'oli i no d'aigua perquè brillen més i són més primes. Si sembla que sobrarà aigua, només es pot apujar el foc i esperar que s'evapori més de pressa.

Durant els dos darrers minuts es farà el "torraet", l'agafat. Amb la flaire es coneix.

Arròs a la cassola

Dinar familiar popular de cada diumenge dels 50 i 60. És opinió general que la mare (cadascú la seva) feia el més bo.

Ingredients:

Una mica de carn (pollastre, conill, guatlles, porc, etc.), una mica de marisc (llagostins, gambes, escamarlans, galeres, musclos, cloïsses, etc.), calamars, sípia, arròs, ceba, tomàquet madur, mongetes tendres, pèsols, safrà, pebre negre, sal, oli i aigua.

Preparació:

Es posa a bullir l'aigua, a raó de tres volums per un d'arròs, i una mica més. En una cassola, amb un raig d'oli i un pessic de sal, es posa la carn a fregir, de manera progressiva, començant pel que costi més de fer ros. Quan estigui mig fregit, s'hi afegeixen els crustacis.

Un cop tot sigui bastant ros, s'hi tira la ceba, ben picada, i es deixa fer rossa, també.

Llavors, s'hi afegeix el tomàquet, les mongetes tendres, els pèsols, el calamars, la sípia i una mica de sal.

Quan el tomàquet sigui cuit, s'hi afegeix l'arròs i es deixa sofregir una mica, per a què els grans no s'enganxin, un cop bullits. Després, s'hi tira l'aigua, el safrà, pebre negre i sal. Es deixa coure, durant divuit minuts, remenant de tant en tant, per a què

no s'agafi. S'apaga el foc i es deixa reposar, tapat, un parell de minuts.

Arròs Parellada

Antiga creació del restaurant "Les set portes" de Barcelona. Encara és a la seva carta. Com diu el rodolí, L'arròs Parellada és un arròs sense espina ni os.

Ingredients:

Pollastre, salsitxes, llom de porc, calamars, sípia, musclos, gamba pelada, rap, pèsols, carxofes, tomàquet madur, ceba, all, arròs, aigua, oli, sal, safrà i pebre negre.

Preparació:

Es posa aigua (o brou) a escalfar. S'obren els musclos, nets, en un pot tapat, amb una mica d'aigua. Se'ls treu la closca i es tornen a tirar al pot, que es reserva. Es desossa una mica de pollastre i es talla a daus. També s'hi tallen les salsitxes, el llom, els calamars, la sípia, el rap i les carxofes, després de treure'n les fulles fortes. En una cassola amb oli i un pessic de sal, es fa fregir la carn. Quan té color, s'hi afegeix la ceba, picada ben fina i es deixa que també agafi color. Llavors s'hi tira el calamars, la sípia, la gamba i el rap i es deixen coure una mica. Després s'hi tira el tomàquet i l'all picat, uns quants pèsols, sal, pebre negre i uns brins de safrà i es deixa confitar el sofregit. Quan és fet, s'hi tira l'arròs i se li donen unes voltes, durant un parell de minuts. Llavors s'hi tiren els musclos, l'aigua (colada, per a què no hi vagi sorra) i es completa d'aigua o de brou, bullent. En vint minuts, poc més o menys, l'arròs és cuit. Un parell de minuts abans, s'apaga el foc.

Arròs rossejat**Ingredients:**

Un bon brou de peix (sopa de peix sense el pa) arròs, oli i sal. Alloli per acompanyar.

Preparació:

Es fa arrencar el bull al brou de peix, tres volums per un d'arròs. Llavors, en un paelló valencià, es fregeix l'arròs amb oli suficient, remenant-lo sense parar, fins que agafi un color torrat uniforme. Així que agafi el color, s'aboca el brou al paelló, a poc a poc, perquè l'oli estarà molt més calent que el brou i esquitxarà. Es reparteix l'arròs i es deixa coure. Cal que quedi sec, un cop passats els vint minuts que necessitarà l'arròs, per coure. Es treu a taula amb un morter d'alloli.

Arròs a banda**Arròs valencià admirable.****Ingredients:**

Peix gustós (aranyes, lluernes, congre, etc.) i una mica gros, que no es desfaci en coure'l; patates, ceba, tomàquet, arròs, aigua, oli i sal. Per a la "salmorreta": tomàquet, julivert, pebre vermell, pebre negre, vinagre i oli.

Preparació:

En una paella amb un raig d'oli i un pessic de sal, s'hi fa enrossir una mica de ceba, picada ben fina. Quan té color, s'hi tira una mica de tomàquet ratllat i es deixa coure. Llavors, s'apaga el foc. En una cassola amb aigua abundant i que bulli, es posa a coure el peix, net i escatat, unes patates tallades a daus i el

sofregit. Mentre bull, es prepara la "salmorreta", picant una mica de tomàquet i un brot de julivert, barrejat amb una mica de pebre vermell i una mica de negre, unes gotes de vinagre i un raig d'oli cru, fins que quedi ben deixat.

Així que el peix i les patates siguin cuits, es treu el brou de la cassola i es serveix el peix, junt amb la "salmorreta" en el mateix morter. Amb el brou i l'arròs, es fa un arròs rossejat (recepta anterior) i es serveix a continuació, de segon. Hi ha restaurants que serveixen l'arròs de primer, però la forma tradicional (i lògica) és coure l'arròs mentre es menja el peix.

Arròs amb faves i botifarra negra**Ingredients:**

Arròs, faves, ceba, botifarra negra, aigua, oli i sal.

Preparació:

Es bull, en una olla amb aigua suficient, una mica de sal i un raig d'oli, l'arròs, les faves desgranades, la ceba tallada pel llarg i la botifarra negra, tallada a rotllanes. Quan és cuit, s'escorre i es serveix.

Arròs de la terra menorquí

Aquest arròs no es fa amb arròs, sinó amb un blat més gros i saborós que el de panificació, escairat.

Ingredients:

Blat, cansalada, costella, llom i peu de porc, botifarres, sobrassada, moniato, una cabeça d'all, tomàquets de penjar, aigua, oli i sal.

Preparació:

Es remulla el blat durant tota la nit. Es posen en un tià (cassola) tots els ingredients crus: el blat, un bon tros de cansalada i el peu de porc sencers (en ésser cuits ja es repartiran); un parell de trossos de costella, un parell de daus de llom, un tros de botifarró i un de sobrassada per cap; un moniato pelat i fet a daus, una cabeça d'all, els tomàquets rentats, sal i oli. Es cobreix d'aigua i es posa al forn, fins que el blat sigui cuit, cosa que tardarà una hora, aproximadament. L'aigua s'haurà reduït i quedarà una crosta daurada al damunt.

Arròs amb oros i bastos

Recepta dels restaurants populars barcelonins, de principi de segle, recollida per Ignasi Domènech (cuiner d'aquella època) al seu famós llibre "La Teca". El nom fa referència a dos "pals" dels naips espanyols.

Ingredients:

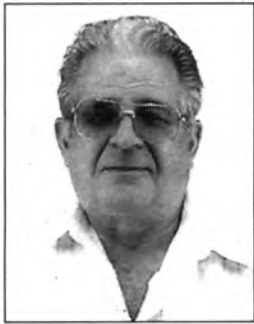
Arròs, mongetes seques, naps, botifarra, magre de porc, julivert, safrà, aigua, sal i pebre.

Preparació:

Es remullen unes quantes mongetes seques (un gram per cap), durant vint-i-quatre hores.

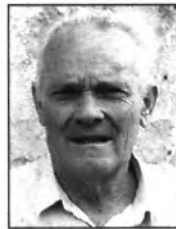
Després, es posen a bullir en una olla, amb aigua freda abundant, a poc foc, junt amb una mica de nap, pelat i tallat a rodanxes (els oros), i uns quants trossos grossos de botifarra (els bastos) i de magre. Quan les mongetes siguin quasi cuites, s'hi tira l'arròs, el safrà, la sal i el pebre. Es deixa coure uns divuit minuts més i s'apaga el foc. S'hi tira una mica de julivert picat, es deixa reposar dos minuts i es serveix.

L'any trenta sis, un mal any

PEP ESCANDELL

Recordant l'any trenta sis, I es Moviment nacional, Pels pobles era precís, Poder fer qualque jornal.	Gent dolenta com l'escòria, De ningú són perdonats. Demostraren ser hipòcrites, Beatos mal entranyats, Animals de quatre potes, Sempre són mes ben mirats.
Dies de ben poca feina, Pel treballador honrat, Aquell temps sa millor eina, Ser maton documentat.	Persones sense cap causa, De nit anaven a cercar, Amb fusells no perdent passa, Els duien a assassinar.
Fanàtics per ideals, Perderen sa consciència, Com salvatges animals, Assassins de conveniència.	Molts de botxins ja moriren, De casos desesperats, Al final s'empenediren, Quan se veien que serien,
Cada poble té l'història, D'aquells fets abominats,	Del Redentor castigats. Ω

PER GUILLEM CRESPI CREMAT DE SA POBLA

Senyor director de l'Estel. Per favor, publicau aquesta carta oberta a Jaume Font i Barceló, batle de sa Pobla, ex senador d'Espanya i President del PP de les Illes Balears:

Jaume: Com bé recordaràs, el dia 7 de gener ens toparem al carrer Mercat de sa Pobla just davant de Casa Molinassa, i em donares les gràcies per les gloses que t'havia fetes, i publicades a damunt L'ESTEL DELS Països Catalans. També me digueres que havia de ser més valent, més valent i més valent. Per demostrar-te que ho som, no ho he deixat refredar. Vet aquí aquestes gloses:

Mira si som dels valents,
Ja te torn a contestar,
Si tu me vols fer callar,
Tu m'ho has de replicar,
Amb arguments convincents,
I seran moltes ses gents,
Que te sabran recolzar.

Fitxa't si som dels valents,
Més ben dit, agosarat,
Tu saps que en Guillem Cremat,
Te té clavat dins ses dents,
Des mal que tu has sembrat. Ω

Les nostres tradicions

EN VICENÇ DE SON RAPINYA.

Ja hi som a n'és gener .
amb ell arriba el solstici ,
és un costum, no un vici
que es facin celebracions.
Ja son aquí els foqueros
de porquim farem torrades ,
de bon vi acompanyades
menjarem espinagades,
que agraden a tothom .
Mentre al sons dels tamborins
i els gemecs de la ximbomba ,
recorren de dalt a baix
tots els racons del poble ;
convidant a al veïnat,
a nit assistir al combat
de Glosadors de Picat,
que hi haurà a Sa Plaça .
El 17 és Sant Antoni dia
i el 20 Sant Sebastià ,
qui bones obres farà
no tendrà por del Dimoni. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça
..... C.P.....
Població.....
C.I.F..... Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

Si d'espanyols som tractats És que trencarem molts plats

JAUME ALFONSO I BARCELÓ, BARCELONA

L'eterna "cançó de l'enfadós
Envers l'espanyolitat catalana
Dona més voltes que la sardana
I ens escampa son ferum apestós.

Que som espanyols ens asseguruen
Els qui esperen treure'n profit
Bo i cercant benefici arrodonit
Si llur conveniència procuren.

Som espanyols de conveniència
Som catalans, des de l'infantament
I ningú deu sentir-se indiferent,
Ni mirar-s'ho amb benevolència,
Perquè eixa espanyola presència
Queda ben lluny de nostre
pensament.

Qualificats d'independentistes
Som considerats molts de catalans,
Perquè aspiram a ser sobirans,
No sotmesos als espanyolistes.

És legítima la nostra catalanitat,
Ben manifesta i sense discussió

Com a súbdits de Sobirana Nació
A despit d'aliena nacionalitat.

En llengua, caràcter i cultura
Hom comprova que som catalans
I, fins dels mes amagats topans
Es coneguda nostra estructura,
Malgrat que ens passin factura,
Els espanyolistes no catalans.

Per una successió dels sobirans
Patirem una guerra de secessió
I un botifler Felip cinquè de Borbó
Espanyolitza els Ens catalans.

Seguint el de Nova Planta Decret
Perdrem el dret a ser catalans,
I als espanyols, lligats de mans
Afectats pel fort interès contret.

Ja ocupada nostra terra catalana
Pel fort i nombrós exèrcit francès,
Barcelona i tota Catalunya en pes,
Acabaren essent "botí de guerra".
A nostra catalanitat es desterra,

Aprofitant aquell guerrer
succés.

Quan els catalans capitularen
Sotmesos pels francesos canons
Són aquestes i no altres raons
Que Catalunya espanyolitzaren.

Si els canons romangueren callats
La presència francesa continuava
I a ésser catalans no ens deixava
Fent-nos pagar els plats trencats.

Malgrat l'espanyolista insistència
Per fotre'ns dins sa espanyolitat,
Des de sempre tots hem proclamat,
Que d'acord amb nostra consciència,
Carregats d'orgull i de paciència,
A ser catalans, mai hem renunciat.

Reflexió

Al qui una doble nacionalitat
Expressament hom li adjudica
Malauradament a ell s'implica
En els afers d'un aliè Estat. Ω